

STRATEGIA ROZWOJU MIASTA I GMINY SZTUM NA LATA 2021-2030

LISTOPAD 2021

Opracowanie:

Urząd Miasta i Gminy Sztum

we współpracy z Wielkopolską Akademią Nauki i Rozwoju Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością, Spółka komandytowa oraz Krajowym Instytutem Jakości.

Strategię Rozwoju Miasta i Gminy Sztum na lata 2021-2030 opracowano w oparciu o materiały źródłowe referatów Urzędu Miasta i Gminy oraz gminnych jednostek organizacyjnych.

Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Sztum na lata 2021-2030 zawiera dane według stanu na 31 grudnia 2019 roku, o ile nie zaznaczono inaczej.

 Wielkopolska Akademia
Nauki i Rozwoju

 KRAJOWY
INSTYTUT
JAKOŚCI

SPIS TREŚCI

WPROWADZENIE	4
WNIOSKI Z PRZEPROWODZONEJ DIAGNOZY SYTUACJI W MIEŚCIE I GMINIE	8
1. Wnioski z diagnozy sytuacji przestrzennej	9
2. Wnioski z diagnozy sytuacji gospodarczej	12
3. Wnioski z diagnozy sytuacji społecznej.....	18
4. Jakość życia w Mieście i Gminie – wyniki badań ankietowych	24
4.1. Ocena sytuacji Miasta i Gminy	24
4.2. Pożądane priorytety rozwojowe	25
5. Analiza SWOT z uwzględnieniem elementów partycypacji społecznej.....	27
STRATEGICZNE KIERUNKI ROZWOJU MIASTA I GMINY SZTUM	30
1. Misja i wizja.....	31
2. Cele strategiczne rozwoju w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym. Kierunki działań podejmowanych dla osiągnięcia celów strategicznych. Oczekiwane rezultaty planowanych działań oraz wskaźniki ich osiągnięcia	33
3. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej Miasta i Gminy Sztum oraz ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej	52
4. Spójność kierunków rozwoju gminy z kierunkami wynikającymi ze strategii rozwoju województwa. Obszary strategicznej interwencji określone w strategii rozwoju województwa wraz z zakresem planowanych działań.....	54
5. System realizacji strategii, w tym wytyczne do sporządzenia dokumentów wykonawczych	60
6. Ramy finansowe i źródła finansowania	61
ZAŁĄCZNIKI	

WPROWADZENIE

Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Sztum na lata 2021-2030 jest podstawowym instrumentem długofalowego zarządzania gminą. Określa ona strategiczne kierunki rozwoju w perspektywie do 2030 roku oraz pozwala na zapewnienie ciągłości i trwałości działania władz gminy, niezależnie od zmieniających się uwarunkowań politycznych. Umożliwia efektywne gospodarowanie własnymi zasobami, takimi jak: środowisko przyrodnicze i kulturowe, zasoby ludzkie, infrastrukturalne, czy środki finansowe oraz stanowi formalną podstawę do przygotowania wniosków o finansowanie zadań ze źródeł zewnętrznych.

Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Sztum na lata 2021-2030 jest dokumentem nadrzędnym względem innych dokumentów planistyczno-strategicznym obowiązującym w gminie Sztum, a także spójnym z dokumentami wyższego rzędu – Krajową Strategią Rozwoju Regionalnego 2030, Strategią Rozwoju Województwa Pomorskiego 2030. Będzie ona wyznaczała również ramy dla planów i programów powstających w gminie podczas jej obowiązywania.

Dokument został opracowany na podstawie aktualnych dokumentów planistycznych, sprawozdań oraz danych statystycznych. Podstawowym dokumentem prawnym wykorzystywanym podczas przygotowania Strategii była ustawa z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym. Ponadto wzięto pod uwagę zapisy poprzedniej Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Sztum, w latach 2014-2020. Ważnym elementem w pracach nad Strategią była partycypacja społeczna. Diagnoza strategiczna została uzupełniona o analizę ankiet wypełnionych przez mieszkańców

Ważnym źródłem informacji byli członkowie Zespołu Strategicznego, w skład, którego wchodziłi reprezentanci władz:

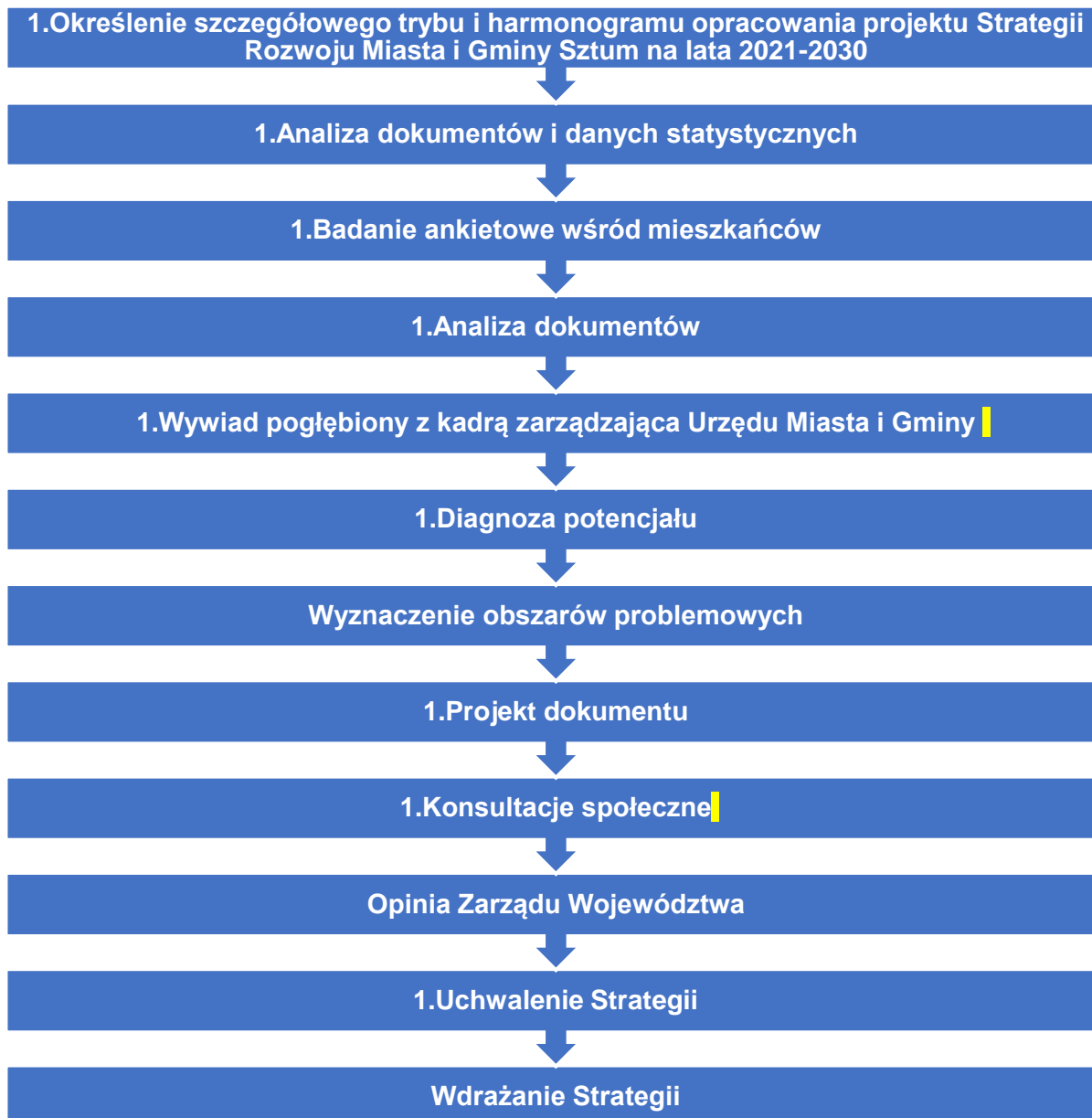
- Leszek Tabor – Burmistrz Miasta i Gminy Sztum,
- Agnieszka Topolewska-Reksa – Inspektor ds. planowania przestrzennego,
- Anna Zawadka – Sekretarz Miasta i Gminy Sztum,
- Danuta Wiatrowska – Skarbnik Miasta i Gminy Sztum,
- Ewa Ruczyńska – Kierownik Referatu Zintegrowanego Rozwoju,
- Miłosz Gutjar – Kierownik Referatu Gospodarki Komunalnej,
- Agnieszka Łuniewska-Jarzyna – Kierownik Referatu Inwestycji i Majątku,
- Małgorzata Kozłowska – Dyrektor Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Sztumie,
- Katarzyna Krzyżkowska – Dyrektor Miejsko-Gminnego Zespołu Oświaty,
- Adam Karaś – Dyrektor Sztumskiego Centrum Kultury w Sztumie,
- Sławomir Kłopotowski – Prezes Zarządu Przedsiębiorstwa Wodociągów i Kanalizacji w Sztumie.

Dodatkowo Zespół Strategiczny wspierali eksperci z Wielkopolskiej Akademii Nauki i Rozwoju z Poznania:

- Jakub Michałowski – Prezes Wielkopolskiej Akademii Nauki i Rozwoju,
- Irma Kuznetsova – Dyrektor Działu Strategii i Rozwoju Lokalnego,
- Iwona Nowacka – Zastępca Dyrektora Działu Strategii i Rozwoju Lokalnego,
- Marcin Masternak – Specjalista ds. strategii i rozwoju lokalnego,
- Agnieszka Osuch – socjolog, trener, konsultant.

Koordinatorkami prac nad strategią ze strony Miasta i Gminy Sztum były Agnieszka Topolewska-Reksa oraz Iwona Wyżykowska.

Proces tworzenia Strategii poprzedzono analizą sytuacji społeczno-gospodarczej gminy, pogłębioną cyklem dwóch warsztatów strategicznych oraz badaniem ankietowym. Warsztaty przeprowadzono metodą design thinking. Podczas warsztatów uczestnicy dyskutowali na temat ochrony środowiska, edukacji, promocji, turystyki, kultury, sportu, usług społecznych, zdrowia, gospodarki, infrastruktury, komunikacji i bezpieczeństwa. Podczas pracy w grupach zdefiniowano silne strony gminy oraz szanse i zagrożenia rozwoju. Na tej podstawie wyznaczono cele strategiczne oraz cele operacyjne, a dla nich wyznaczono zadania i działania, których realizacja wpłynie na osiągnięcie postawionych celów. Następnie skonsultowano te zagadnienia z Zespołem Strategicznym i w lipcu 2021 roku przygotowano projekt Strategii. Po uwzględnieniu uwag Zespołu Strategicznego, projekt został poddany konsultacjom społecznym i opiniowaniu przez Zarząd Województwa Pomorskiego.

Cele i kierunki rozwoju opisane w Strategii zostały przeanalizowane także pod kątem spójności z obowiązującymi przepisami prawa, tj.:

- ustawa z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju
- ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym

- ustawa z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami,
- ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym,
- ustawa z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami,
- ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska,
- ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie,
- ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej,
- ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej,
- ustawa z dnia 26 kwietnia 2007 r. o zarządzaniu kryzysowym,
- ustawa z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji.

An aerial photograph of a rural landscape. In the foreground, there is a dense green forest. To the right, a body of water is visible. The middle ground shows a mix of green fields and brown, harvested fields. In the background, a small village with a church and a white house is visible, along with a larger lake. The sky is clear and blue.

**WNIOSKI Z PRZEPROWDZONEJ
DIAGNOZY SYTUACJI
W MIEŚCIE I GMINIE**

1

1. Wnioski z diagnozy sytuacji przestrzennej

1.1. Informacje ogólne

Miasto i Gmina Sztum stanowi średniej wielkości jednostkę administracyjną położoną we wschodniej części województwa pomorskiego. Zlokalizowana jest ona jednak w znacznej odległości od dużych centrów rozwojowych, takich jak np. Trójmiasto, co w znacznej mierze wpływa na jej obecne funkcjonowanie.

Wnioski:

- Miasto i Gmina Sztum pełnią rolę tranzytową pomiędzy dużymi centrami rozwoju na Pomorzu, ponosząc przy tym duże koszty społeczne, gospodarcze i ekologiczne,
- ze względu na peryferyjne położenie Miasta i Gminy Sztum jej działania powinny też zmierzać do wykorzystania potencjału dwóch sąsiednich miast (Malborka i Kwidzyna) do własnego rozwoju,
- gmina Sztum funkcjonuje w Miejskim Obszarze Funkcjonalnym Malbork-Sztum osiągając dzięki temu wymierne korzyści związane z możliwością realizacji i korzystania z efektów realizacji subregionalnych projektów i przedsięwzięć (np. termomodernizacji budynków użyteczności publicznej, modernizacji oświetlenia ulicznego, zachowania bioróżnorodności, budowy ścieżek rowerowych, przebudowy systemów odprowadzania wód opadowych),
- gmina charakteryzuje się znacznym stopniem lesistości (lasy pokrywają 26% całkowitej powierzchni jednostki), jednak w jej strukturze funkcjonalno-przestrzennej można zauważyć wyraźny podział na część zachodnią zdominowaną przez jeden duży i zwarty kompleks leśny oraz część wschodnią, zdominowaną przez tereny zabudowy, tereny rolnicze oraz przemysłowe.

1.2. Planowanie i zagospodarowanie przestrzenne

Polityka przestrzenna w Mieście i Gminie Sztum prowadzona jest w oparciu o zaktualizowane w 2020 r. *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego*, ustalone miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego oraz wydawane decyzje o warunkach zabudowy i decyzje o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego. Na obszarze Miasta i Gminy Sztum obowiązują obecnie ustalenia 11 miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Stopień pokrycia gminy MPZP wynosi ok. 5,9%. Obowiązujące MPZP są modyfikowane i aktualizowane zgodnie z potrzebami inwestorów.

Wnioski:

- pomimo niewielkiego stopnia objęcia obszaru gminy miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego prowadzona polityka przestrzenna nie stanowi bariery dla prowadzenia działalności gospodarczej na jej terenie. Nie planuje się także w najbliższej przyszłości znacznego przyspieszenia prac nad kolejnymi dokumentami. Głównymi powodami takiego stanu rzeczy są wysokie koszty oraz dynamicznie zmieniające się warunki gospodarowania i oczekiwania inwestorów,
- gmina posiada tereny przeznaczone pod budownictwo mieszkaniowe jednorodzinne, wielorodzinne oraz inwestycje. Jest także przychylna rozwojowi budownictwa zabudowy mieszkaniowej szeregowej pod wynajem,
- rozwój sieci osadniczej na obszarze gminy postępuje szybciej niż budowa infrastruktury podstawowej, a niekontrolowana suburbanizacja terenów podmiejskich oraz wiejskich powoduje dodatkowe zwiększanie się kosztów jej rozbudowy,

- wyzwaniem na przyszłość w zakresie prowadzonej polityki przestrzennej w Mieście i Gminie Sztum pozostanie konsekwentna realizacja przyjętych założeń planistycznych oraz umiejętne wydawanie decyzji o warunkach zabudowy na terenach nie objętych MPZP, tak aby nie doprowadzić do zniekształcenia pejzażu i krajobrazu gminy (także w kontekście planowanych w przyszłości działań w zakresie rozbudowy i zwiększenia ilości wielkopowierzchniowych instalacji odnawialnych źródeł energii),
- w przyszłości gmina powinna kontynuować działania ograniczające proces chaotycznej suburbanizacji, racjonalnie wykorzystując swoją przestrzeń i dostępne zasoby,
- w planowanych działaniach uwzględnić powinno się także rewitalizację terenów zdegradowanych oraz optymalne wykorzystanie przestrzeni obecnie niezagospodarowanych, np. nad Jeziorem Barlewickim,
- w związku z niewielką liczbą i ogólną powierzchnią terenów zieleni w Sztumie, istotną kwestią w najbliższej przyszłości powinno być podjęcie działań inwestycyjnych w zakresie tzw. „zielonej infrastruktury”, a w szczególności przywracanie i tworzenie terenów zielonych w rejonach intensywnej zabudowy wielorodzinnej (tzw. blokowiska), stworzenia przyjemnego miejskiego mikroklimatu, a także zróżnicowania środowiska naturalnego w mieście (bioróżnorodność).

1.3. Transport i łączność

Gmina Sztum charakteryzuje się bardzo dobrą dostępnością komunikacyjną. Głównym traktem komunikacyjnym przecinającym jej teren jest DK nr 55 z Nowego Dworu Gdańskiego do Stolna. Droga posiada na obszarze gminy orientację północ-południe zapewniając wygodne połączenie z Malborkiem, Toruniem oraz Trójmiastem. Uzupełnieniem siatki drogowej na terenie gminy są drogi wojewódzkie (o łącznej długości 25 km), drogi powiatowe (53 km) oraz drogi gminne wewnętrzne (75 km). Przez obszar gminy przebiegają także dwie linie kolejowe (207 i 9). Możliwość komunikacji mieszkańców pomiędzy poszczególnymi miejscowościami na terenie gminy zapewniona jest również dzięki funkcjonującym na jej obszarze prywatnym przewoźnikom oferującym transport zbiorowy oraz systemowi autobusów szkolnych.

Wnioski:

- zauważalnym problem w zakresie transportu i komunikacji jest przebieg DK nr 55, która przecina centrum Sztumu i dzieli je na dwie odrębne części, a także pojawiające się w wyniku tego zaburzenia w spójnym funkcjonowaniu miejscowości jako całości. Sytuacja ta przyczynia się do pojawiania się różnic w zagospodarowaniu infrastrukturalnym poszczególnych części miasta.
- DK 55 jest także głównym źródłem pojawiania się na terenie Sztumu uciążliwego hałasu, dużego natężenia ruchu samochodowego oraz znacznego zanieczyszczenia powietrza atmosferycznego spalinami (tzw. emisja liniowa),
- istotnym działaniem w przyszłości powinno być wybudowanie i oddanie do użytku nowej obwodnicy Sztumu, co pozwoli w znacznej mierze ograniczyć wymienione powyżej negatywne skutki związane z jej obecnym przebiegiem dla jego mieszkańców,
- siatkę połączeń drogowych na terenie Miasta i Gminy Sztum można uznać za wystarczającą. Zauważalnym problemem jest jednak jakość dróg wojewódzkich i powiatowych oraz bezpieczeństwo ich użytkowników (zwłaszcza rowerzystów i pieszych),
- realizowany przez gminę program modernizacji dróg gminnych wewnętrznych i osiedlowych wpływa na wzrost komfortu przemieszczania się mieszkańców po jej terenie. W przyszłości zaleca się kontynuację podejmowanych obecnie działań (np. procesu utwardzania dróg gminnych z wykorzystaniem płyt Jumbo),

- jednym z głównych celów na przyszłość powinno być stworzenie na obszarze Miasta i Gminy Sztum spójnego systemu dróg rowerowych łączących najważniejsze miejscowości. Działanie to pozwoli także ograniczyć emisję CO₂ której źródłem jest ruch samochodowy, poprawi dostępność komunikacyjną miejscowości, w których transport zbiorowy jest ograniczony, umożliwi dotarcie do ważnych atrakcji turystycznych oraz zwiększy ofertę spędzania czasu wolnego na terenie gminy,
- na trasie linii kolejowej nr 207, w Sztumie, znajduje się zaniedbany i nieczynny dworzec PKP, którego potencjał pozostaje niewykorzystany, a układ komunikacyjny wokół niego dysfunkcyjny. Ze względu na swoją lokalizację w przyszłości powinien on stanowić miejsce zintegrowanego węzła komunikacyjnego (kolejowego, samochodowego, autobusowego oraz rowerowego). Utworzenie bezpośredniego połączenia z Trójmiastem powinno być jednym z priorytetów rozwojowych gminy,
- linia kolejowa nr 9 omija Sztum od zachodu, a wykorzystujące je pociągi dalekobieżne nie zatrzymują się na niewielkiej stacji zlokalizowanej w Gronajnach. W efekcie Miasto i Gmina Sztum nie posiada obecnie bezpośredniego połączenia kolejowego z Trójmiastem,
- funkcjonujący w gminie transport zbiorowy dociera do większości miejscowości zlokalizowanych na jej obszarze. Wykorzystywany przez przewoźników prywatnych tabor autobusowy jest jednak wiekowy, wysłużony i niedostosowany do potrzeb osób z niepełnosprawnościami. W celu ograniczenia emisji liniowej posiadane przez przewoźników środki transportowe powinny być sukcesywnie zastępowane środkami transportowymi zeroemisyjnymi lub niskoemisyjnymi, które są bardziej przyjazne środowisku,
- w chwili obecnej nie zakłada się rozszerzenia sieci transportu zbiorowego na terenie miasta poprzez organizację systemu publicznego transportu zbiorowego na jego terenie. Należy jednak rozważyć rozszerzenia sieci transportu zbiorowego w związku z rozwojem budownictwa mieszkaniowego.

1.4. Walory kulturowe i przyrodnicze

Miasto i Gmina Sztum charakteryzuje się bogatym dziedzictwem kulturowym i przyrodniczym. Do jego najważniejszych elementów można zaliczyć zabytkowy układ urbanistyczny Starego Miasta Sztumu wraz z zespołem zamkowym, liczne zespoły dworskie oraz obiekty kultu sakralnego,

Wnioski:

- gmina Sztum położona jest na trasie kilku popularnych szlaków turystycznych i rekreacyjnych,
- gmina posiada duży wewnętrzny potencjał w zakresie rozwoju aktywnej (sportowej) turystyki jednodniowej i weekendowej,
- krajobraz pojezierny oraz położenie w dolinie Wisły czynią gminę atrakcyjnym terenem wypoczynku i rekreacji. Dodatkowym czynnikiem przyciągającym turystów do Sztumu jest obecnie, i może być w przyszłości, miejska plaża,
- bogate lokalne dziedzictwo kulturowe pozostaje jednak źródłem pewnych problemów, spośród których można wymienić konieczność przeprowadzenia kosztownych prac konserwatorskich i remontowo-budowlanych czy wreszcie brak funduszy na ich przeprowadzenie u właścicieli prywatnych i publicznych przy jednoczesnym braku dostępu do specjalistycznych rozwiązań konserwatorskich (skutkujący niezadawalającym stanem obiektów po przeprowadzeniu remontu).

2. Wnioski z diagnozy sytuacji gospodarczej

2.1. Gospodarka lokalna i rynek pracy

Miasto i Gmina Sztum charakteryzują się największym stopniem rozwoju przedsiębiorczości spośród wszystkich gmin powiatu sztumskiego. Równocześnie jednak jej sytuacja gospodarcza w znacznej mierze odbiega od sytuacji innych gmin wchodzących w skład Subregionu Nadwiślańskiego oraz całego województwa pomorskiego. Wartość wskaźnika liczby podmiotów zarejestrowanych w bazie REGON w przeliczeniu na 1 000 mieszkańców jest w niej zdecydowanie niższa (o blisko 27%) niż średnia wyznaczona dla województwa pomorskiego.

Wnioski:

- głównym ośrodkiem prowadzenia działalności gospodarczej na obszarze gminy jest Miasto Sztum, w którym na koniec 2019 r. zarejestrowanych było 1 049 podmiotów gospodarczych (59,8%). Jednocześnie widoczne są wyraźne różnice w zakresie ilości podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w części północnej i południowej gminy, na korzyść tej pierwszej,
- wśród przedsiębiorstw przeważają podmioty prowadzące swoją działalność w następujących działach gospodarki: handel hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów samochodowych (wraz z motocyklami), budownictwo lądowe, działalność związana z obsługą rynku nieruchomości oraz przetwórstwo przemysłowe,
- analizując strukturę przedsiębiorstw zarejestrowanych na obszarze gminy Sztum pod kątem ilości zatrudnianych przez nie pracowników można zauważyć, że dominują w niej przedsiębiorstwa zatrudniające mniej niż 10 osób – w 2019 r. były to 1 682 podmioty (95,9%). Stosunkowo niewiele jest podmiotów zatrudniających 10 i więcej osób, a dodatkowo ich liczba w ostatnich latach stale spadała (z poziomu 89 w roku 2015 do 72 w roku 2019),
- na teren gminy w znacznej mierze składają się tereny użytkowane rolniczo, a produkcja rolna oraz przetwórstwo rolno-spożywcze stanowi istotny element jej gospodarki,
- dalszy rozwój gospodarczy gminy powinien być umożliwiony dzięki stworzeniu odpowiednich warunków dla zewnętrznych inwestorów oraz aktywizację gospodarczą mieszkańców gminy. W przypadku tych pierwszych wykorzystywać się powinno istniejąca już infrastrukturę Parku Przemysłowego Sztum, Parku Miejskiego w Sztumie oraz przygotowane do użytkowania tereny inwestycyjne położone w rejonie Parku Przemysłowego Czernin,
- rozwój gospodarczy gminy powinien jednak uwzględniać zasadę zrównoważonego rozwoju. Podejmowane w przyszłości działania muszą mieć na względzie świadome kształtowanie polityki rozwoju gospodarczego, poszanowanie środowiska naturalnego oraz uwzględniać jakość życia mieszkańców gminy. W planach polityki rozwoju gospodarczego Miasta i Gminy należy uwzględnić działania, które umożliwią dostosowanie się istniejących przedsiębiorstw do nowych trendów i technologii kluczowych z punktu widzenia ich konkurencyjności (w szczególności wspierających ich transformację energetyczną, zwiększenie wykorzystania zielonych technologii, GOZ czy cyfryzację). Rozwój gminy powinien opierać się na zdwywersyfikowanej gospodarce, która zapewni mieszkańcom atrakcyjne miejsca pracy, tworząc silną podstawę pod jej zrównoważony rozwój (tzw. gmina produktywna). Władze samorządowe powinny tworzyć warunki do ich harmonijnej współpracy z przedsiębiorcami oraz jednostkami edukacyjnymi,
- jednym z filarów rozwoju gminy w przyszłości może stać się turystyka jednodniowa i weekendowa. Jednak zauważalny obecnie brak odpowiedniej bazy noclegowej oraz gastronomicznej stanowi istotną barierę dla jej rozwoju. Wzmocnić należy poddać także procesy związane z promocją i marketingiem Miasta i Gminy,

- ważnym działaniem w przyszłości będzie integracja istniejących i stworzenie nowego szlaku rowerowego obejmującego zamki w Malborku, Kwidzynie, Sztumie i Gniewie oraz stworzenie spójnego systemu dróg rowerowych do stacji i przystanków kolejowych na terenie gminy. Rozważyć powinno się także dalszy rozwój istniejących już szlaków wodnych oraz konnych. Uzupełnienia wymaga infrastruktura wspierająca ruch na istniejących szlakach (np. parkingi rowerowe, garaże rowerowe, stojaki na rowery). Jednocześnie w dalszych planach rozwoju turystyki należy uwzględnić konieczność minimalizowania negatywnych skutków jej oddziaływania na środowisko i ochrony walorów przyrodniczych gminy. (tzw. turystyka zrównoważona),
- na terenie Miasta i Gminy Sztum, w ciągu lat 2015-2019, liczba osób zarejestrowanych jako bezrobotne zmniejszyła o 2,5 pkt proc. do poziomu 2,6%, co jest wynikiem zdecydowanie lepszym niż średnia wyznaczona dla obszaru powiatu sztumskiego oraz lepszym niż średnia wyznaczona dla całego województwa pomorskiego. Pomimo stosunkowo niewielkiego rozmiaru występującego na terenie gminy bezrobocia rejestrowanego można zauważyć, że dotyka ono w stopniu zdecydowanie większym kobiet niż mężczyzn. W 2019 r. na każde cztery osoby bezrobotne przypadły 3 kobiety,
- dla dalszego rozwoju rynku pracy w gminie konieczne jest wdrożenie działań skutkujących utworzeniem przyjaznych miejsc pracy, zapewniających zachowanie odpowiedniej równowagi pomiędzy życiem zawodowym oraz prywatnym. Powinny one służyć świadomemu budowaniu kariery zawodowej oraz osobistego rozwoju, także dzięki wykorzystaniu instytucji doradztwa zawodowego. Szczególny nacisk należy położyć na aktywizację zawodową kobiet i wsparcie podstaw przedsiębiorczych wśród wszystkich mieszkańców. Zauważa się potrzebę podnoszenia ich kompetencji i kwalifikacji zawodowych, rozwój talentów, dalsze wzmocnienie kompetencji kadr publicznych oraz jakości świadczonych usług. Należy promować mechanizmy ułatwiające powrót na rynek pracy oraz łączenie obowiązków zawodowych z prywatnymi (np. dla matek po porodzie, osób w wieku 50+),
- dla rozwoju lokalnego rynku pracy w przyszłości duże znaczenie ma wskaźnik udziału osób w tzw. wieku produkcyjnym mobilnym w całkowitej liczbie mieszkańców danego regionu¹. W przypadku gminy Sztum wskaźnik ten w ciągu ostatnich pięciu lat wyraźnie spadał, co można uznać za sytuację o wydźwięku negatywnym. W przyszłości może to skutkować obniżeniem atrakcyjności lokalnego rynku pracy dla nowych inwestorów, zmniejszeniem innowacyjności i zdolności adaptacji mieszkańców do zmieniających się warunków prowadzenia działalności gospodarczej oraz wymogów w zakresie wykształcenia i doświadczenia zawodowego. Dlatego należy podjąć działania zmierzające do zatrzymania tych osób na lokalnym rynku pracy oraz stworzyć warunki do osiedlania się nowych osób.

2.2. Stan finansów samorządowych

Stan finansów samorządowych Miasta i Gminy Sztum należy ocenić bardzo wysoko. Dobrą kondycję budżetu gminy potwierdzają także wyniki dorocznego „Rankingu Finansowego Samorządu Terytorialnego w Polsce²”. Raport przygotowywany przez pracowników Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie, bazując na zestawie wyselekcjonowanych wskaźników, bada efektywność zarządzania finansami w poszczególnych jednostkach samorządu terytorialnego w Polsce. W jego edycji 2019

¹ Wskaźnik ten obejmuje osoby w wieku 18-44 lat, niezależnie od płci. Przyjmuje się, że są to osoby, które stosunkowo łatwo mogą znaleźć nowe miejsca pracy, wciąż się doksztalcają oraz są otwarte na nowe możliwości, podróże, mobilne miejsca pracy lub nawet całkowite przekwalifikowanie się.

² „Ranking Finansowy Samorządu Terytorialnego w Polsce”, Europejski Kongres Samorządów, Fundacja Instytut Studiów Wschodnich – edycja 2018 i 2019.

Miasto i Gmina Sztum znalazła się na 141 miejscu wśród badanych gmin miejsko-wiejskich (pod uwagę wzięto 628 jednostek). Na jeszcze lepszym miejscu (23) uplasowała się w roku 2018.

Wnioski:

- w latach 2015 – 2018 dochody ogółem budżetu gminy ulegały corocznemu zwiększeniu i dopiero w 2019 r. nastąpił ich nieznaczny spadek. W 2015 r. wyniosły one ponad 58 mln zł, w 2018 r. – ponad 85 mln zł, a w 2019 r. – 82 mln zł,
- wskaźnik dochodów ogółem na 1 mieszkańca w 2019 r. wyniósł 4 495,55 zł i był nieznacznie wyższy niż średnia wyznaczona dla powiatu sztumskiego oraz znacznie niższy niż średnia wyznaczona dla całego województwa pomorskiego,
- wraz ze wzrostem dochodów budżetu gminy Sztum w latach 2015-2018 rosły też jego wydatki. W 2019 r. nastąpił ich spadek,
- w latach 2018 i 2019 wynik budżetu gminy został zamknięty deficytem budżetowym. Był on jednak finansowany z nadwyżek budżetowych występujących w latach poprzednich i nie zaszła konieczność zaciągania długu publicznego,
- wśród dochodów budżetowych Miasta i Gminy Sztum najważniejszą rolę odgrywają dochody własne (44,9% w 2019 r.). Dotacje celowe stanowiły 37,5%, a subwencja ogólna 17,6%. Wśród dochodów własnych budżetu gminy największe znaczenie odgrywają kwoty wynikające z udziału w podatku dochodowym od osób fizycznych (ponad 14,1 mln zł wpływu w roku 2019, 17,1% dochodów ogółem), podatku od nieruchomości (ponad 10,8 mln zł, 13,1%) oraz podatku rolnego (ponad 1,4 mln zł, 1,7%),
- wśród wydatków budżetu gminy Sztum największą rolę odgrywają wydatki bieżące. W 2019 r. wyniosły one ponad 72,9 mln zł (84,9% wydatków ogółem). Wydatki majątkowe w 2019 r. wyniosły ponad 12,9 mln zł (15,1% wydatków ogółem). Porównując udział wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem budżetu gminy, na przestrzeni lat 2015-2019, był to zazwyczaj wynik zbliżony lub znacznie wyższy niż średnie wyznaczone dla powiatu sztumskiego oraz województwa pomorskiego,
- stabilna sytuacja finansowa budżetu gminy w przyszłości powinna pozwolić na realizację najważniejszych projektów inwestycyjnych, nie stanowiąc jednocześnie zagrożenia dla realizacji podstawowych zadań jednostki.

2.3. Infrastruktura i środowisko

Rozwój gospodarczy gminy, w tym także postępujący proces zagospodarowania przestrzennego, skutkuje zwiększeniem zapotrzebowania mieszkańców w zakresie dostępu do podstawowej infrastruktury technicznej oraz wywiera coraz silniejszą presję na jej środowisko naturalne. Stworzenie odpowiednich warunków, systemowych i infrastrukturalnych, minimalizujących wpływ działalności człowieka na środowisko naturalne gminy powinno stać się w przyszłości jednym jej z priorytetów rozwojowych.

Wnioski:

- poziom zwodociągowania gminy (ok. 90%) jest nieznacznie wyższy niż średnia wyznaczona dla powiatu sztumskiego (ok. 86%) oraz znacznie niższy niż średnia wyznaczona dla województwa pomorskiego (ok. 97%). Jednocześnie można zauważyć, że za stosunkowo niski (na tle województwa) ogólny udział korzystających z sieci wodociągowej na terenie gminy odpowiedzialne są głównie jej tereny wiejskie, na których stosowne przyłącze posiadało w 2019 roku 78,7% mieszkańców (w mieście jest to 99,3% mieszkańców),

- rozbudowa sieci wodociągowej na obszarze wiejskim gminy postępować w okresie objętym analizą stosunkowo wolno. Główną przyczyną utrudnień w jej dalszym rozwoju pozostaje rozproszona zabudowa, zlokalizowana w znacznej odległości od istniejącej sieci wodociągowej, a co za tym idzie duże koszty budowy nowych przyłączy. Część mieszkańców gminy nie jest także zainteresowana podłączeniem ich gospodarstw do istniejącej sieci wodociągowej, ponieważ korzystają oni z lokalnych studni głębinowych. Kolejnym problemem wymagającym rozwiązania jest stan znacznej części sieci wodociągowej – ok. 15% sieci wykonana jest z rur azbestowych, które wymagają wymiany,
- udział mieszkańców korzystających z sieci kanalizacyjnej na terenie gminy Sztum (ok. 71%) jest zdecydowanie wyższy od średniej wyznaczonej dla powiatu sztumskiego (ok. 65%) i zdecydowanie niższy niż średnia wyznaczona dla województwa pomorskiego (ok. 84%). Podobnie jak w przypadku sieci wodociągowej, na znaczne obniżenie opisywanego wskaźnika na terenie gminy wpływa przede wszystkim stopień skanalizowania jej terenów wiejskich (41,8% - w mieście jest to 95,5%). Ze względu na niski stopień rozwoju sieci kanalizacyjnej na obszarach wiejskich oraz konieczność poniesienia wysokich kosztów jej rozbudowy, na tym obszarze postępuje rozbudowa systemu przydomowych oczyszczalni ścieków,
- najważniejszym problem w zakresie gospodarowania ściekami komunalnymi na obszarze gminy jest bardzo zły stan techniczny Centralnej Oczyszczalni Ścieków w Sztumie, który nie zapewnia możliwości jej dalszego prawidłowego i sprawnego funkcjonowania. Oczyszczalnia nie osiąga wymogów zawartych w dyrektywie ściekowej i pozwoleniu wodno-prawnym. Istniejące zbiorniki są popękane i skorodowane. Brakuje możliwości skutecznej gospodarki osadowej. Dlatego jednym z priorytetów inwestycyjnych w najbliższych latach powinna stać się budowa nowej oczyszczalni, o zwiększonej przepustowości,
- niski stopień skanalizowania gminy jest wynikiem posiadania przez mieszkańców przydomowych oczyszczalni ścieków, a tym samym braku zainteresowania przyłączeniem do sieci ogólnospławnej. Dalszy rozwój sieci ogólnospławnej na terenach wiejskich i słabo zurbanizowanych jest także ograniczony przez istniejącą barierę kosztową,
- funkcjonujący w gminie system gospodarki odpadami komunalnymi należy ocenić wysoko. Odsetek liczby mieszkańców objętych systemem gospodarowania odpadami komunalnymi do ogólnej liczby zarejestrowanych mieszkańców JST kształtował się w latach 2015-2019 na względnie stałym poziomie 95,0-95,5%. W każdym z analizowanych lat osiągnięty został także wymagany prawem wskaźnik poziomu recyklingu,
- wyzwaniem na przyszłość pozostawać będą jednak rosnące koszty zagospodarowania odpadów i konieczność obciążenia nimi mieszkańców gminy. Ze względu na lokalizację oraz uwarunkowania techniczne i prawne konieczne jest wybudowanie nowego Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych. Nowoczesny PSZOK przyczyni się do poprawy systemu selektywnej zbiórki odpadów, zwłaszcza tych niebezpiecznych, które nie powinny trafić do strumienia odpadów komunalnych resztkowych.
- istotnym problemem stanowią również pojawiające się na terenie gminy dzikie wysypiska oraz zagospodarowanie odpadów wielkogabarytowych,
- kolejnym problemem w zakresie gospodarki odpadami komunalnymi jest niska świadomość ekologiczna mieszkańców w zakresie segregacji odpadów. Pomimo prowadzenia kampanii edukacyjnych nie wszyscy mieszkańcy wystarczająco segregują produkowane przez siebie odpady. W efekcie, coraz trudniej będzie w przyszłości osiągać wyznaczone przez przepisy prawa coraz wyższe poziomy recyklingu,
- wyzwaniem pozostanie wprowadzenie elementów gospodarki obiegu zamkniętego, w którym minimalizuje się ilość wytwarzanych odpadów, a wytworzone odpady w jak największym stopniu

poddaje się recyklingowi lub nadaje się im „drugie życie”. Należy też dążyć do dalszego ulepszania organizacji systemu zbierania odpadów komunalnych, aby był jak najbardziej efektywny pod względem ekonomicznym i osiągniętych poziomów recyklingu,

- stopień zgazyfikowania gminy (ok. 52%) jest znacznie wyższy niż średnia wyznaczona dla powiatu sztumskiego (ok. 36%) oraz nieznacznie wyższy niż średnia wyznaczona dla województwa pomorskiego (ok. 50%). Analizując bardziej szczegółowe dane w zakresie dostępu do sieci gazowniczej na terenie gminy Sztum można zauważyć bardzo niski stopień zgazyfikowania jej terenów wiejskich (26,2%) oraz spadający stopień zgazyfikowania obszarów miasta (74,4%). Jednocześnie planowana obecnie rozbudowa sieci w kierunku południowym (miejscowość Ryjewo) oraz wschodnim pozostaje obecnie na etapie analizy opłacalności ekonomicznej oraz technicznej wykonalności, bez możliwości podania przybliżonego terminu jej realizacji,
- pomimo dużego potencjału sieci gazowniczej średniego ciśnienia, problemem jest rozwój sieci niskiego ciśnienia do ogrzewania budynków, w celu ograniczenia wielkości niskiej emisji zanieczyszczeń do atmosfery,
- jakość powietrza na terenie gminy należy ocenić wysoko, z przejściowymi pogorszeniami jego stanu w okresie jesienno-zimowym. Wówczas dominujący wpływ na stan powietrza atmosferycznego na terenie gminy Sztum wywiera tzw. emisja niska z przeważającymi rozproszonymi emiterami. Jej głównymi źródłami są lokalne kotłownie i paleniska domowe. Występujące wśród mieszkańców gminy zjawisko ubóstwa energetycznego powoduje, iż do ogrzewania własnych domów wykorzystują oni paliwa niskiej jakości. Zanieczyszczenia do atmosfery emitowane są również przez położone na terenie gminy fermy zwierząt. Dodatkowo na jakość powietrza na terenie gminy istotnie i negatywnie wpływa emisja liniowa związana z transportem samochodowym (głównie w obrębie DK 55),
- mimo szeregu akcji edukacyjnych oraz finansowych systemów wsparcia do wymiany starych kotłów tempo ich wymiany w budynkach jednorodzinnych jest niezadawalające,
- znaczna część budynków wielorodzinnych znajdujących się na terenie miasta Sztum i Czernina jest podłączona do sieci ciepłowniczych, które wymagają modernizacji i podjęcia działań ograniczających straty ciepła. Centralna kotłownia musi zostać poddana dekarbonizacji,
- w latach 2015-2019 Miasto i Gmina Sztum zrealizowała szereg projektów zmierzających do poprawy jakości powietrza na jej terenie, w ramach których poddano termomodernizacji znaczną część budynków użyteczności publicznej, zrealizowano zakup i montaż licznych instalacji kotłów na biomasę, pomp ciepła, kolektorów słonecznych, instalacji fotowoltaicznych oraz poddano modernizacji oświetlenie zewnętrzne w ciągach komunikacyjnych i ogólnodostępnych przestrzeniach publicznych,
- gmina Sztum prowadzi także aktywną politykę proekologiczną w zakresie edukacji i współpracy międzynarodowej. Opracowano „Strategię Rozwoju Elektromobilności dla Miasta i Gminy Sztum na lata 2020-2035”, której celem była diagnoza i wskazanie istniejących problemów w zakresie e-mobilności oraz nakreślenie planowanych do wdrożenia koncepcji związanych z szeroko pojętym ograniczeniem emisyjności komunikacji. W przyszłości konieczna jest dalsza kontynuacja podjętych już działań zmierzających do ograniczenia emisji zanieczyszczeń do atmosfery oraz polepszenia jakości powietrza na terenie gminy,
- gmina Sztum posiada korzystne warunki w zakresie rozwoju energii pochodzącej z odnawialnych źródeł energii (OZE). W związku z tym dostrzega się duży potencjał do dalszego rozwoju energetyki odnawialnej na jej terenie (zwłaszcza energii słonecznej),
- działania w zakresie wykorzystania OZE powinny koncentrować się wokół poprawy efektywności energetycznej budynków jednorodzinnych oraz wielorodzinnych poprzez

ograniczenie emisji CO₂ do atmosfery. Priorytetem tym w najbliższych latach powinna stać się dalsza rozbudowa systemu energetyki słonecznej, zarówno w ujęciu komercyjnym (budowa farm fotowoltaicznych przy udziale kapitału prywatnego i komercyjnego) oraz obywatelskim (rozwój instalacji prosumenckich, instalacji zlokalizowanych na dachach budynków mieszkalnych, produkcyjnych, przemysłowych, budynków użyteczności publicznej). Jedną z rozpatrywanych alternatyw powinno być wzmocnienie potencjału klastra energetycznego w gminie. Na terenie gminy zidentyfikowano także problem ubóstwa energetycznego w części budynków, w związku z tym należy podjąć działania zmierzające do jego ograniczenia lub całkowitego wyeliminowania. Rozwój instalacji OZE powinien także dotyczyć jednostek gminnych – jednostek budżetowych, zakładów budżetowych i spółek komunalnych

- teren Miasta i Gminy Sztum zagrożony jest suszą hydrogeologiczną, hydrologiczną, rolniczą oraz atmosferyczną. Z drugiej strony, na obszarze gminy, występuje realne zagrożenie powodziowe związane z powodziami opadowymi, powodziami zatorowymi (głównie ze strony Wisły) oraz powodziami roztopowymi. Dlatego obok działań z zakresu „zielonej infrastruktury” w przyszłości konieczne będzie także wdrożenie rozwiązań w zakresie tzw. „błękitnej infrastruktury”, w szczególności zagospodarowania wody deszczowej na terenie Sztumu oraz stworzenia infrastruktury regulującej poziom wód w lokalnych jeziorach. Łącznie działania te powinny się przełożyć na redukcję problemu miejskiej wyspy ciepła, i związanych z tym zjawiskiem problemów zdrowotnych i bytowych mieszkańców Sztumu,
- Sztum jako „zielona gmina” powinna kontynuować działania w zakresie przeciwdziałania skutkom globalnego ocieplenia, podejmować działania na rzecz odbudowy zagrożonych ekosystemów i promować wykorzystanie odnawialnych źródeł energii (OZE) wśród własnych mieszkańców. Przyjmowane rozwiązania powinny być nakierowane na wykorzystanie energii neutralnej dla środowiska, promowanie zrównoważonej mobilności miejskiej (elektromobilności) oraz wspierać modernizację energetyczną posadowionych na jej terenie budynków.

3. Wnioski z diagnozy sytuacji społecznej

3.1. Demografia

Gmina Sztum jest najbardziej zaludnioną jednostką spośród wszystkich gmin powiatu sztumskiego, skupiającą 44,3% całkowitej liczby jego mieszkańców. Gmina plasuje się także na pierwszym miejscu wśród wszystkich gmin powiatu biorąc pod uwagę gęstość zaludnienia – 101 osób/km².

Wnioski:

- w latach 2015-2019 można było zaobserwować stałe zmniejszenie ogólnej liczby jej mieszkańców. Jednocześnie można zauważyć, że jest to tendencja charakterystyczna dla wszystkich gmin powiatu sztumskiego i większości innych gmin w województwie i kraju (pomimo zaobserwowanego wzrostu całkowitej liczby ludności w województwie pomorskim),
- obserwowane w gminie zmiany demograficzne są typowe dla większości polskich gmin, położonych w znacznym oddaleniu od głównych krajowych metropolii. Podobnie jak ma to miejsce w innych mniejszych ośrodkach położonych na terenie województwa pomorskiego, w gminie Sztum następuje proces odpływu mieszkańców związany z ich przenoszeniem się w kierunku aglomeracji trójmiejskiej. Najsilniejszy wpływ na występowanie tego procesu mają: brak satysfakcjonujących miejsc pracy i relatywnie niższe płace, popytowo-podażowe niedopasowanie strukturalne miejsc pracy, różnice w poziomie życia i dostępie do dóbr i usług wyższego rzędu, dostęp do edukacji (uczelnie wyższe) czy bogatsza oferta kulturalna,
- zjawisko wyludniania się Gminy Sztum w większym stopniu dotyka terenów Sztumu, niż jej terenów wiejskich, na których ogólna liczba mieszkańców w ostatnich latach pozostawała na stosunkowo podobnym poziomie. Jednocześnie na terenach wiejskich można zauważyć postępującą tendencję w zakresie maskulinizacji struktury ich ludności,
- zaobserwowany w gminie kierunek zmian liczby ludności miasta i terenów wiejskich również jest typowy. Z jednej strony można zauważyć nasilający się proces suburbanizacji (w wymiarze lokalnym) przejawiający się w postaci przenoszenia się mieszkańców głównego lokalnego ośrodka zamieszkania (miasta Sztum) na obszary podmiejskie i wiejskie. Wśród decydujących o tym fakcie czynników można wymienić panujące na tych terenach korzystniejsze warunki ekonomiczne do rozwoju budownictwa mieszkaniowego (szczególnie jednorodzinne) oraz bliskość środowiska naturalnego przy jednoczesnym zapewnieniu dobrych i stale poprawiających się warunków komunikacyjnych ze Sztumem. Stąd też na terenach wiejskich można również zauważyć stabilny dodatni współczynnik przyrostu naturalnego oraz niewielkie ujemne saldo migracji mieszkańców. Wartości przyjmowane przez oba wskaźniki wynikają z charakterystyki osób decydujących się na zmianę miejsca zamieszkania na terenie gminy. Wśród nich wyróżnia się głównie osoby o ustabilizowanej sytuacji życiowej i zawodowej, które decydują się założyć lub powiększyć posiadaną już rodzinę. Równolegle następują zmiany w charakterze migracji ze wsi do miast: zmniejszenie znaczenia migracji stałych (definitywnych) na rzecz migracji związanych z pracą lub nauką,
- wraz ze spadkiem ogólnej liczby mieszkańców gminy Sztum, zmienia się także struktura poszczególnych grup wiekowych. Stałe spada liczba osób w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym, rośnie natomiast liczba osób w wieku poprodukcyjnym. W roku 2018 po raz pierwszy liczba osób w wieku poprodukcyjnym przekroczyła liczbę osób w wieku przedprodukcyjnym,
- w analizowanym okresie wyraźnie zmniejszył się odsetek mieszkańców w tzw. wieku kreatywnym (25-35 lata). Wysoka wartość tego wskaźnika pozytywnie wpływa na gminę, ponieważ wskazuje na liczbę mieszkańców, którzy mogą stanowić główną siłę napędową rozwoju ekonomicznego JST. I choć spadek wartości opisywanego wskaźnika jest charakterystyczny dla większości gmin w kraju, to należy zwrócić uwagę, że w wymiarze długofalowym zjawisko to może przynieść negatywne skutki dla funkcjonowania gminy

(np. zmniejszenie ilości osób aktywnych zawodowo, odpływ wysoko wykwalifikowanej kadry pracowniczej czy spadek atrakcyjności inwestycyjnej gminy),

- jednocześnie w gminie stale rośnie wskaźnik senioralnego obciążenia demograficznego, odzwierciedlający stosunek liczby ludności w wieku poprodukcyjnym do liczby ludności w wieku produkcyjnym. I choć jego wartość kształtowała się na poziomie niższym niż średnia wyznaczona dla województwa pomorskiego (jednak wyższym niż średnia wyznaczona dla powiatu sztumskiego) to jego dynamika wzrostu jest wyższa niż w województwie pomorskim i powiecie sztumskim,
- procesy zachodzące w strukturze demograficznej mieszkańców gminy będą w przyszłości skutkować wzrostem zapotrzebowania na usługi społeczne dostosowane do potrzeb seniorów i osób z niepełnosprawnościami dostosowane dla seniorów. Zwiększeniu ulegnie popyt na usługi zdrowotne i opiekuńcze. Stale zwiększająca się populacja osób starszych będzie wymagała zapewnienia im placówek i miejsc, w których możliwa będzie ich aktywizacja i rehabilitacja (zarówno tych dziennych, jak i całodobowych). Szczególnej uwagi wymagać będą osoby starsze mieszkające samotnie, z niepełnosprawnościami i nie posiadające bliskiej rodziny. Ich wsparcie będzie wymagało dalszego rozwijania systemu usług społecznych wspierających je w codziennym życiu, w tym osobistych faktycznych opiekunów,
- prognozy opracowane przez Główny Urząd Statystyczny wskazują, że w perspektywie do 2030 r. liczba ludności gminy Sztum będzie stale spadać. Stale rosnać będzie odsetek osób w wieku poprodukcyjnym. Jeszcze mocniej zmniejszy się za to liczba osób w wieku przedprodukcyjnym i poprodukcyjnym. Według prognozy na ujemnym poziomie kształtowały będą się zarówno wskaźniki przyrostu naturalnego oraz salda migracji,
- powyższa prognoza w wymiarze ogólnopolskim wskazuje przede wszystkim na silny rozwój głównych aglomeracji miejskich wraz z przyległymi do nich obszarami, które będą przyciągać swym potencjałem ludność z obszarów bardziej peryferyjnych. Postępować będzie proces suburbanizacji, który prowadzić będzie do powiększania się obszarów poszczególnych aglomeracji i znaczącego wzrostu liczby ludności w gminach przyległych do wielkich miast. Z drugiej strony wiele gmin położonych na peryferiach znajdzie się w niezwykle trudnej sytuacji spowodowanej odpływem ludności w wieku produkcyjnym oraz ujemnym przyrostem naturalnym. Na tym tle prognozowany spadek liczby ludności gminy Sztum w perspektywie do 2030 roku sytuuje jednostkę w stosunkowo dobrym położeniu. Niemniej koniecznym wydaje się podjęcie działań zmierzających do ograniczenia spadku liczby ludności Gminy oraz zmiany jej struktury wiekowej w kierunku wzmocnienia udziału w niej osób w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym.

3.2. Kapitał społeczny

System opieki żłobkowej oraz edukacji przedszkolnej i podstawowej na obszarze Miasta i Gminy Sztum jest bardzo dobrze zorganizowany i odpowiada na potrzeby wyrażane przez jej mieszkańców (zwłaszcza w zakresie ilości dostępnych miejsc oraz stanu technicznego i wyposażenia budynków). Organizatorem i koordynatorem większości przedsięwzięć kulturalnych na terenie gminy jest Sztumskie Centrum Kultury z siedzibą w Sztumie.

Wnioski:

- na terenie gminy Sztum działa Publiczny Żłobek w Sztumie, do którego uczęszczać może jednocześnie 96 dzieci, co w pełni zabezpiecza potrzeby mieszkańców Miasta i Gminy Sztum,
- w 9 ośrodkach wychowania przedszkolnego funkcjonujących na terenie Miasta i Gminy Sztum w 2020 r. było 158 wolnych miejsc. Jako główny powód niskiego wskaźnika udziału dzieci w edukacji przedszkolnej dzieci można wskazać przede wszystkim niedostateczną wiedzę rodziców i prawnych opiekunów dzieci o wpływie edukacji przedszkolnej na ich dalszy rozwój,

- stan techniczny budynków szkół podstawowych oraz infrastruktury okołoszkolnej wspierającej edukację dzieci należy ocenić jako bardzo dobry. Baza dydaktyczna szkół publicznych jest systematycznie modernizowana. Wiele z nich przeszło w niedalekiej przeszłości proces modernizacji energetycznej. Także układ szkół na terenie gminy należy uznać za optymalny. Gmina również zapewnia bezpłatne dowozy do szkół dla uczniów zamiejscowych. W gminie funkcjonuje system stypendialny premiujący uczniów osiągających najlepsze wyniki w nauce. O stypendium Burmistrza Miasta i Gminy Sztum mogą ubiegać się uczniowie uzyskujący szczególne wyniki i osiągnięcia w nauce oraz najlepsi absolwenci szkół,
- jakość kształcenia w placówkach publicznych pozostaje wciąż na niezadawalającym poziomie. Wyniki osiągane przez uczniów szkół podstawowych w kolejnych edycjach egzaminu ósmoklasisty są porównywalne lub niższe niż średnia wyznaczona dla województwa pomorskiego. Uczniowie sztumskich szkół reprezentują niesatysfakcjonujący poziom kompetencji kluczowych, w tym w szczególności kompetencji miękkich. Sytuacja ta pokazuje, że gminne szkoły publiczne posiadają jeszcze odpowiednio szerokie pole do poprawy jakości kształcenia w swoich placówkach oraz lepszego wykorzystania posiadanych przez siebie zasobów rzeczowych wspomagających edukację dzieci. Konieczne jest zredefiniowanie systemu kształcenia, w szczególności metod i organizacji pracy, doksztalcenia i doskonalenia nauczycieli nastawionego na zmianę roli nauczyciela w procesie uczenia się. Dostrzega się także znaczny wzrost odsetka dzieci z zaburzeniami społecznymi, zachowania i emocji. Wsparcie uczniów o specjalistycznych potrzebach edukacyjnych wciąż pozostaje na niewystarczającym poziomie,
- istotnym problemem i barierą w dalszym rozwoju i polepszaniu jakości kształcenia w szkołach zlokalizowanych na terenie gminy jest także narastające niedofinansowanie zadań oświatowych wynikające z niedoszacowania subwencji oświatowej. Różnica pomiędzy wydatkami, które powinna pokrywać subwencja oświatowa, a przekazywaną subwencją oświatową drastycznie wzrasta. W 2016 roku różnica wynosiła 2 827 809,00 zł, co stanowiło 20,3% ogółu wydatków, natomiast w 2019 roku różnica wynosiła, aż 3 948 573,08 zł, tj. 23,9% ogółu wydatków. Subwencja oświatowa nie pokrywa nakładów Miasta i Gminy Sztum ponoszonych na subwencionowane zadania oświatowe, a poziom niezbędnego udziału własnych środków w finansowaniu podstawowych działań oświatowych, utrudnia prawidłową realizację innych zadań własnych gminy. Miasto i Gmina Sztum co roku pozyskuje środki finansowe na realizację zadań inwestycyjnych i edukacyjnych zmierzających do poprawy jakości pracy szkół, ale potrzeby w tym zakresie są nadal duże. Wzrost kosztów realizacji zadań oświatowych ogranicza możliwości gminy Sztum w zakresie zapewnienia dodatkowej oferty edukacyjnej uczniom,
- zadania publiczne w zakresie kultury realizowane są także przez lokalne stowarzyszenia w trybie otwartych konkursów ofert oraz w trybie małych grantów (na podstawie Ustawy o pożytku publicznym i wolontariacie). Działalność kulturalna na terenach wiejskich gminy koncentruje się wokół zlokalizowanych tam filii SCK. Na terenie gminy odbywa się także szereg cyklicznych wydarzeń kulturalnych i rekreacyjnych. Z uwagi na powyższe bogatą ofertę kulturalną dla mieszkańców gminy należy ocenić bardzo wysoko. Charakteryzuje się ona znacznym zróżnicowaniem oraz jest dostosowana do potrzeb i zainteresowań osób w różnym wieku,
- SCK jest także operatorem i zarządcą Stadionu Miejskiego w Sztumie. Nowoczesny obiekt przystosowany jest do przeprowadzania zawodów lekkoatletycznych, rozgrywek piłkarskich oraz innych imprez sportowo-kulturalnych. Na obszarze gminy funkcjonuje także wiele klubów i stowarzyszeń sportowych reprezentujących różne jego dziedziny (m.in. piłkę nożną, lekkoatletykę, kolarstwo, tenis ziemny, jazdę konną). Niemniej aktywność fizyczna mieszkańców wymaga większego upowszechnienia. W przyszłości wyzwaniem będzie odpowiednie wykorzystanie przez nich istniejącej już infrastruktury, zwłaszcza w zakresie amatorskiego uprawiania sportu i dbania o własną kondycję fizyczną.

3.3. Opieka zdrowotna

System opieki zdrowotnej oparty jest o działające na terenie Sztumu Niepubliczne Zakłady Opieki Zdrowotnej, Centrum Medyczne oraz niepubliczną placówkę szpitalną – Szpital Polski S.A. Opieka zdrowotna na terenie gminy stoi na wysokim poziomie, choć należy wskazać, że w okresie tworzenia poniższego dokumentu dostęp do jej usług był utrudniony w związku z wystąpieniem epidemii SARS-CoV-19, co mogło być główną przyczyną jej niskiej oceny w przeprowadzonym badaniu ankietowym.

Wnioski:

- proces starzenia się społeczeństwa będzie przekładał się w przyszłości na wzrost zapotrzebowania na niektóre usługi zdrowotne, np. usługi geriatryczne, a co za tym idzie wzrost zapotrzebowania na wyspecjalizowaną kadrę medyczną. Rosnąć będzie ryzyko wystąpienia chorób zagrażających życiu czy chorób cywilizacyjnych (np. cukrzycy, nowotworów, otyłości). Czynniki te generować będą wysokie koszty leczenia, a także konieczność poniesienia wysokich kosztów niezdolności do pracy. Dlatego szczególnego znaczenia nabierze także intensyfikacja działań z zakresu ochrony zdrowia, profilaktyki oraz promocji zdrowego trybu życia. Z drugiej strony jest to szansa dla rozwoju na terenie Miasta i Gminy sektora tzw. srebrnej gospodarki,
- wyzwaniem na przyszłość pozostaje wciąż zwiększenie świadomości prozdrowotnej mieszkańców, zwiększenie dostępności do usług zdrowotnych dla mieszkańców terenów wiejskich, zwiększenie dostępności usług profilaktycznych, badań oraz promocja i kształtowanie odpowiednich podstaw wśród społeczeństwa.

3.4. Pomoc społeczna

Za realizację zadań z zakresu pomocy społecznej odpowiedzialny jest Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej z siedzibą w Sztumie. W ciągu ostatnich lat, na terenie gminy, można zauważyć stałą tendencję w zakresie zmniejszania się liczby rodzin oraz osób objętych systemem pomocy społecznej. W latach 2015-2019 spadek rodzin i osób korzystających z pomocy ośrodka wyniósł odpowiednio 59,1% i 62,8%. Pomimo spadku liczby świadczeniobiorców, osoby i rodziny z terenu Miasta i Gminy Sztum korzystające z pomocy społecznej wymagają intensywniejszego i wielowymiarowego wsparcia odpowiadającego na złożoność dotykających ich problemów i trudności.

Wnioski:

- wśród najważniejszych powodów objęcia poszczególnych osób pomocą MGOPS można wymienić: ubóstwo, niepełnosprawność, długotrwałą chorobę, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i bezrobocie. W rodzinach niepełnych lub wielodzietnych częstym problemem staje się bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, brak umiejętności prowadzenia i zarządzania gospodarstwem domowym oraz potrzeba ochrony macierzyństwa lub wielodzietności. Często występującymi problemami są także alkoholizm, przemoc w rodzinie, bezdomność i trudność w przystosowaniu się do życia po zwolnieniu z zakładu karnego.
- działania z zakresu pomocy społecznej oraz przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu na terenie gminy Sztum realizowane są także poprzez współpracę ze społecznymi partnerami gminy w oparciu o porozumienia o partnerstwie lub w formie zadań zleconych na podstawie Ustawy z dn. 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie. Sieć współpracy pomiędzy jednostką samorządu terytorialnego a podmiotami realizującymi zadania z zakresu pomocy społecznej jest dobrze rozwinięta. Na terenie gminy funkcjonują dwa prężnie działające stowarzyszenia: Stowarzyszenie Pomocy Osobom Przewlekłe Chorym „Dar Serca” oraz „Do życia przez życie”, związki emerytów oraz szereg instytucji i organizacji dedykowanych problematyce osób starszych, z niepełnosprawnościami, osób przewlekłe chorych. Atutem MGOPS jest wykwalifikowana i doświadczona kadra pracownicza oraz wdrożone w ostatnim czasie usprawnienia funkcjonalne i organizacyjne w działalności ośrodka. Wysoko należy

ocenić jakość i efektywność pomocy świadczonej rodzinom dysfunkcyjnym. Prowadzone są warsztaty dla rodziców, świadczona jest usługa asystenta rodziny oraz rodziny wpierającej. Jednocześnie przy MGOPS utworzony został Punkt Konsultacyjny Poradnictwa Rodzinnego, który zapewnia wsparcie specjalistów,

- przeprowadzone diagnozy wskazują jednak na istnienie szeregu wciąż nierozwiązanych problemów z zakresu pomocy społecznej. Do najważniejszych z nich można zaliczyć długotrwale uzależnienie od pomocy społecznej i bierną postawę osób z niej korzystających, niezaradność rodzin w rozwiązywaniu problemów życiowych (w szczególności opiekuńczo-wychowawczych), niechęć do podejmowania leczenia przez osoby uzależnione oraz współpracy w tym zakresie przez osoby współuzależnione czy łatwość dostępu do środków uzależniających. Wyzwaniem na przyszłość pozostanie zapewnienie odpowiedniego zasobu specjalistów świadczących wsparcie osobom zagrożonym wykluczeniem społecznym (w tym seniorom, osobom z niepełnosprawnościami, osobom przewlekle chorym). Koniecznym stanie się zwiększenie zakresu wsparcia oferowanego osobom starszym, niepełnosprawnym, przewlekle chorym i ich opiekunom.
- średni czas oczekiwania na przydzielenia mieszkania socjalnego/komunalnego w gminie Sztum wynosi obecnie tylko jeden rok, co można uznać za wynik bardzo dobry na tle innych gmin w kraju. Poprawy wymaga jednak stan techniczny udostępnianych budynków, zwłaszcza w zakresie polepszenia ich efektywności energetycznej i niskoemisyjności. Narastającym problemem jest zadłużenie najemców mieszkań komunalnych, występujące pomimo możliwości korzystania ze wsparcia w postaci dodatków mieszkaniowych i dodatku energetycznego.

3.5. Bezpieczeństwo publiczne

Na obszarze gminy zlokalizowana jest Komenda Powiatowa Policji w Sztumie, Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej oraz pięć jednostek ochotniczej straży pożarnej (w Postolinie, Gościszewie, Białej Górze, Sztumskiej Wsi, Nowej Wsi). Poziom bezpieczeństwa mieszkańców na terenie gminy uznać należy za bardzo wysoki, co potwierdzają wyniki badań ankietowych przeprowadzonych wśród jej mieszkańców.

Wnioski:

- wśród najczęściej występujących zagrożeń dla zdrowia, życia i mienia mieszkańców gminy można wymienić wypadki i kolizje drogowe, kradzieże i kradzieże z włamaniem oraz bójki (pobicia) i uszkodzenia mienia,
- dostrzegalnym przez mieszkańców problemem w zakresie bezpieczeństwa publicznego jest wandalizm w przestrzeni publicznej,
- na obszarze gminy działają także liczne organizacje pozarządowe. Gmina aktywnie współpracuje z nimi w celu wspólnej realizacji projektów o charakterze społecznym i obywatelskim.

3.6. Współpraca

Miasto i Gmina Sztum aktywnie współpracuje z innymi jednostkami samorządu terytorialnego (zarówno krajowymi, jak i zagranicznymi). Wzajemna współpraca z innymi jednostkami pozwala realizować jej główne cele i priorytety rozwojowe.

Wnioski:

- wymiernym efektem współpracy gminy z innymi jednostkami i samorządami jest realizacja licznych działań i projektów w sferze gospodarczej, społecznej i przestrzennej,

- w przyszłości zaleca się kontynuowanie i rozwijanie współpracy zawartej w ramach istniejących porozumień, związków międzygminnych, stowarzyszeń, a także współprac międzynarodowych.

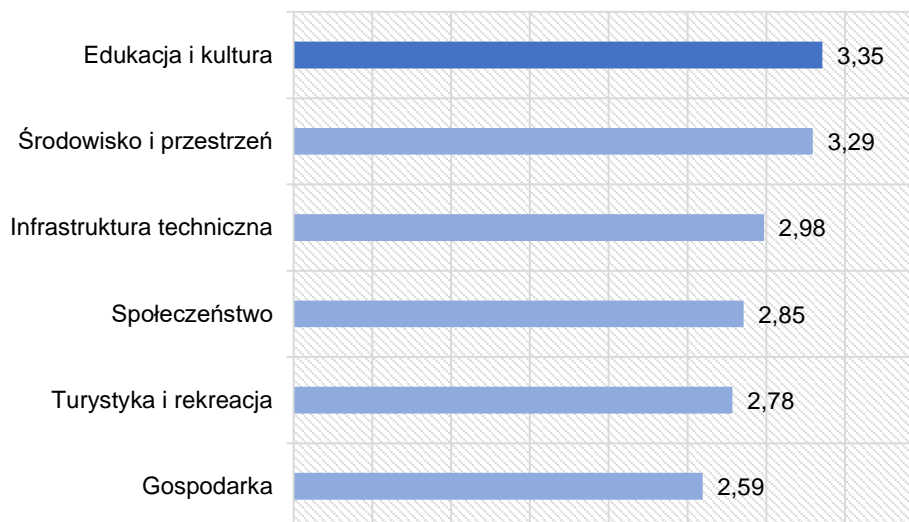
4. Jakość życia w Mieście i Gminie – wyniki badań ankietowych

Na potrzeby diagnozy stanu społeczno-gospodarczego gminy Sztum przeprowadzone zostały badania ankietowe wśród mieszkańców w formie kwestionariusza on-line. Ich celem było poznanie opinii dotyczącej jakości życia w gminie Sztum, potrzeb mieszkańców oraz określenia priorytetów rozwojowych na najbliższe lata. Badania były prowadzone w dniach od 23.10-17.12.2020 r.

Respondenci odpowiadali na 8 pytań z zakresu społeczeństwa, gospodarki, przestrzeni i środowiska, infrastruktury technicznej, turystyki i rekreacji, edukacji i kultury. Łącznie zebrano 313 ankiet. Największą część respondentów stanowiły kobiety (67,1%). Pod względem wieku mieszkańców, najczęściej odpowiedzi udzieliły osoby w wieku 36-45 lat (36,7%), a 71,2% respondentów stanowiły osoby pracujące. Wśród ankietowanych 95,8% było mieszkańcami gminy. 60,3% ankietowanych mieszkało w mieście, zaś 39,7% zamieszkiwało wieś.

4.1. Ocena sytuacji Miasta i Gminy

W Gminie Sztum w skali od 1 do 5, gdzie 1 oznacza ocenę bardzo złą a 5 oznacza ocenę bardzo dobrą, mieszkańcy najwyżej oceniają działania w zakresie edukacji i kultury (średnia ocen wyniosła 3,35). Najniżej oceniono działania w zakresie gospodarki (średnia ocen wyniosła 2,59). Pozostałe obszary oceniono w przedziale od 2,78 do 3,29.

Ryc. 1. Poziom rozwoju poszczególnych obszarów według ankietowanych

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników ankiet.

Tabela poniżej przedstawia najwyżej i najniżej oceniane elementy przez ankietowanych w poszczególnych obszarach. Najwyżej oceniony ze wszystkich obszarów został dostęp do edukacji w szkołach podstawowych w gminie (3,99), najniżej zaś dostęp do specjalistycznej opieki medycznej (1,84).

Tabela 1. Ocena elementów w poszczególnych obszarach według ankietowanych.

Obszar	Najwyżej oceniane	Najniżej oceniane
Społeczeństwo	Jakość opieki żłobkowej na terenie gminy	Dostęp do specjalistycznej opieki medycznej
Gospodarka	Atrakcyjność inwestycyjna obszaru gminy	Możliwość uzyskania zatrudnienia na terenie gminy
Środowisko i przestrzeń	Walory środowiska przyrodniczego w gminie	Świadomość ekologiczna mieszkańców
Infrastruktura techniczna	Jakość sieci gazowej	Bezpieczeństwo przy głównych drogach w związku z ruchem aut osobowych i ciężarowych
Turystyka i rekreacja	Wyposażenie placów zabaw i słowni zewnętrznych	Działania promocyjne gminy, mające na celu pozyskanie potencjalnych turystów
Edukacja i kultura	Dostęp do edukacji w szkołach podstawowych	Działalność świetlic wiejskich

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników ankiet.

4.2. Pożądane priorytety rozwojowe

W ankiecie należało również wskazać główne priorytety rozwojowe gminy. Wśród najczęściej wskazywanych znalazła się poprawa dostępności do usług medycznych (49,2% respondentów wskazywało działanie jako istotne), poprawa infrastruktury drogowej (chodników, dróg – 40,3%), rozbudowa ścieżek pieszo-rowerowych (35,1%), zmniejszenie bezrobocia (29,1%), rozbudowa oświetlenia ulicznego (26,8%), rozwój infrastruktury odnawialnych źródeł energii (OZE – 21,7%), inwestycje w rozwój turystyki (21,7%), budowa obwodnicy (21,1%), zwiększenie dostępu do Internetu (18,5%), rozwój przedsiębiorczości / ułatwienie zakładania prowadzonej działalności gospodarczej (18,2%), poprawa poziomu czystości wód powierzchniowych i podziemnych (18,2%), zajęcia pozalekcyjne dla dzieci i młodzieży (17,6%) oraz poprawa funkcjonowania transportu zbiorowego na terenie Gminy (16,9%).

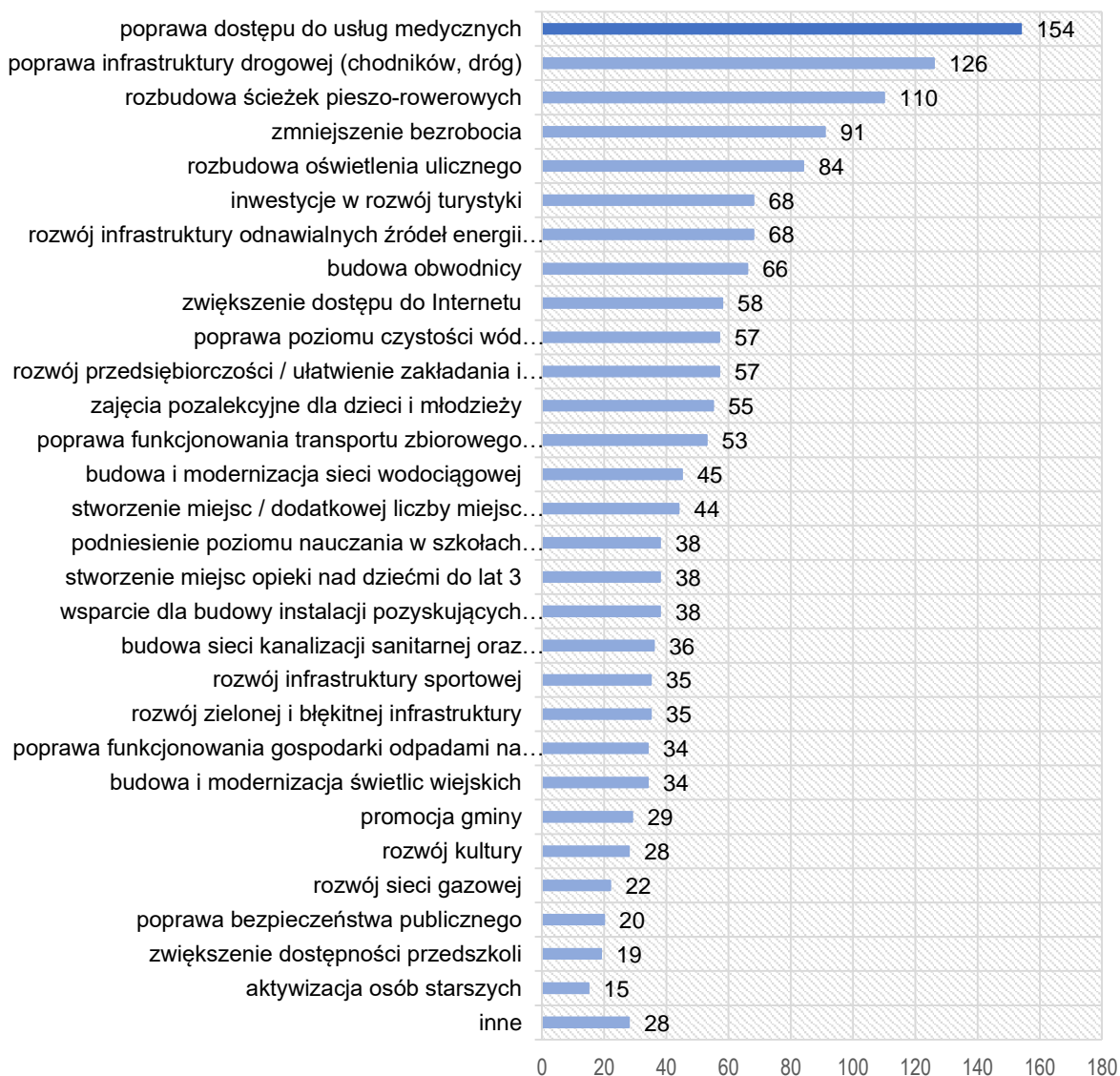
Najmniejszą liczbę wskazań ankietowanych otrzymały: aktywizacja osób starszych (4,8%), zwiększenie dostępności przedszkoli (6,1%), poprawa bezpieczeństwa publicznego (6,4%), rozwój sieci gazowej (7,0%), rozwój kultury (8,9%) oraz promocja gminy (9,3%).

Ostatnim zadaniem w ankiecie było wskazanie elementu, który mógłby zostać w przyszłości wizytówką gminy. Najczęściej mieszkańcy wskazywali na elementy związane z jej środowiskiem przyrodniczym, tj. zlokalizowane na terenie gminy jeziora, bliskość lasów, bardzo dobry stan środowiska naturalnego i powietrza, miejską zieleń oraz tereny rekreacyjne. Znaczną liczbę wskazań otrzymał też Zamek Krzyżacki w Sztumie.

Przeprowadzone badanie ankietowe wskazuje, że z punktu widzenia mieszkańców, kluczowymi dla dalszego rozwoju Gminy obszarami są:

- infrastruktura techniczna zlokalizowana na terenie gminy,
- ochrona środowiska oraz
- turystyka, rekreacja i oferta czasu wolnego.

Zdaniem mieszkańców najważniejszym elementem, który poprawi jakość życia w gminie jest poprawa dostępności do usług medycznych. Ważne będą także dalsze inwestycje w rozwój i poprawę stanu istniejącej infrastruktury technicznej (m.in. poprawa stanu infrastruktury drogowej, rozbudowa systemu ścieżek pieszo-rowerowych, rozbudowa systemu oświetlenia ulicznego, budowa obwodnicy). Preferowane działania w zakresie ochrony środowiska to przede wszystkim rozwój infrastruktury odnawialnych źródeł energii oraz poprawa poziomu czystości wód. Dla mieszkańców istotne będą w przyszłości także inwestycje w rozwój turystyki, rekreacji i oferty czasu wolnego.

Ryc. 2. Główne priorytety rozwoju Miasta i Gminy Sztum według ankietowanych.
Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników ankiet.

5. Analiza SWOT z uwzględnieniem elementów partycypacji społecznej

Analiza SWOT jest powszechnie wykorzystywana w jednostkach administracji publicznej jako narzędzie diagnozy strategicznej. Pozwala ona porównać silne i słabe strony jednostki wynikające z otoczenia wewnętrznego, z szansami i zagrożeniami dla rozwoju płynącymi z otoczenia zewnętrznego, a także określić ich wzajemne oddziaływanie. Analizę dokonano w oparciu o:

1. Wnioski z opisu charakterystyki gminy,
2. Dane liczbowe, opisowe i przestrzenne pozyskane z gminy oraz ze źródeł zewnętrznych,
3. Wyniki badań ankietowych przeprowadzonych w dniach 23.10-17.12.2020 r.,
4. Wnioski z warsztatu strategicznego z Zespołem ds. opracowania projektu Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Sztum na lata 2021 – 2030, dotyczącym określenia mocnych i słabych stron gminy Sztum oraz szans i zagrożeń, który odbył się w dniu 7 grudnia 2020 r.

Analizę SWOT dla Miasta i Gminy Sztum przedstawia poniższe zestawienie.

SILNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> • wysokie walory przyrodnicze i krajobrazowe gminy wynikające z położenie na pojezierzu iławskim w rozwidleniu Wisły i Nogatu, • położenie w korytarzu infrastrukturalnym na Pomorzu (sieć gazowa, energetyczna, A1), • efektywne zarządzanie finansami gminy, • system ulg podatkowych, • dobra jakość usług JST • silny sektor usług publicznych finansowany z budżetu państwa (ZUS, KRUS, ZK), • dobrze rozwinięta infrastruktura sieci gazowej średniego ciśnienia, • wysoki poziom realizacji polityki klimatycznej i energetycznej JST, • przygotowane tereny pod budownictwo mieszkaniowe i działalność gospodarczą ujęte w mpzp, • duże doświadczenia JST we współpracy krajowej i międzynarodowej, • wysokospecjalistyczny szpital i rozwinięta sieć ośrodków zdrowia POZ, • dostępność i wysoka jakość opieki żłobowej i przedszkolnej, • bardzo dobry stan techniczny budynków szkół oraz infrastruktury okołoszkolnej wspierającej edukację • bogata i zróżnicowana infrastruktura sportowo-rekreacyjna, • różnorodna oferta spędzania czasu wolnego, • zróżnicowana i bogata oferta kulturalna i sportowa, • liczne organizacje pozarządowe, 	<ul style="list-style-type: none"> • bardzo wysoka uciążliwość drogi 55 wiodącej przez centrum miasta, • brak obwodnicy Sztumu, • brak terenów inwestycyjnych o powierzchni pow. 20 ha, • zużyta technicznie i technologicznie centralna oczyszczalnia ścieków w Sztumie, • słaby stan techniczny dworca PKP i jego otoczenia, • niewystarczający dostęp komunikacji publicznej do niektórych miejscowości, • słabo rozwinięta sieć dróg rowerowych, jako infrastruktura niezbędna do rozwoju niskoemisyjnego, • pogarszający się stan techniczny lokalnych zabytków, • występowanie miejskiej wyspy ciepła, mała ilość terenów biologicznie czynnych w mieście, • stosunkowo niska świadomość ekologiczna mieszkańców, • zbyt niska efektywności energetycznej budynków wielorodzinnych i jednorodzinnych, • niezadowolający poziom upowszechnienia edukacji przedszkolnej wśród rodziców i opiekunów, • niski poziom kompetencji kluczowych uczniów, niezadowolające efekty kształcenia, • brak dostępu do Internetu dużej prędkości, • wykluczenie społeczne po dawnych PGR, • niski poziom dostępu do e-usług w administracji, • słaba infrastruktura budynków komunalnych,

- szeroko rozwinięta sieć współpracy pomiędzy jednostkami samorządu terytorialnego a podmiotami realizującymi zadania z zakresu pomocy społecznej,
- różnorodne mechanizmy aktywizacji społecznej i wsparcie dla NGO,
- możliwość uzyskania specjalistycznego wsparcia w zakresie poradnictwa rodzinnego, poradnictwa dla osób starszych i osób z niepełnosprawnościami
- dobrze wyposażone Ochotnicze Straże Pożarne w sprzęt i wozy bojowe
- aktywna turystyka weekendowa związana z rekreacją i sportem, jako hobby.

SZANSE

- wykorzystanie potencjału parku inwestycyjnego i wyznaczenie nowych terenów inwestycyjnych,
- budowa nowoczesnej oczyszczalni ścieków,
- budowa węzła integracyjnego przy PKP wraz z infrastrukturą towarzyszącą,
- ujęcie budowy obwodnicy Sztumu w programie rządowym 100 obwodnic,
- wzmocnienie potencjału sztumskiego klastra energii,
- rozwój sieci gazowej średniego ciśnienia,
- bardzo dobre warunki dla rozwoju OZE,
- możliwość pozyskiwania środków zewnętrznych na rozwój błękitnej i zielonej infrastruktury,
- realizacja celów klimatycznych i energetycznych w zapisanych w porozumieniu burmistrzów do roku 2030,
- rozwój turystyki weekendowej i oferty czasu wolnego
- dalszy rozwój Zamku w Sztumie, jako oddziału muzeum Zamkowego w Malborku,
- wykorzystanie potencjału terenu Parku Miejskiego,
- rekultywacja oraz regulacja poziomu wód w jeziorach Zajezierskim i Barlewickim,
- rozwój budownictwa mieszkalnego na wynajem,
- pozyskanie środków zewnętrznych na zadania JST,
- rozwój Internetu szybkiej prędkości 5G,
- rozwój usług srebrnej gospodarki i osiedlania się osób w wieku senioralnym,
- zmiana społecznych trendów w ramach aktywnego spędzania wolnego czasu,
- rozwój usług społecznych dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym we współpracy jst z organizacjami pozarządowymi,

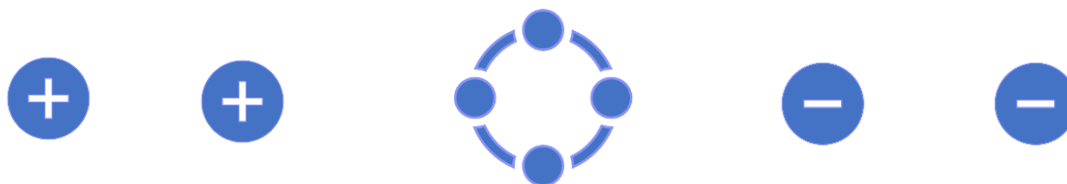
- brak całodobowych miejsc dla osób wymagających opieki,
- niezaradność rodzin w rozwiązywaniu problemów życiowych, w szczególności problemów opiekuńczo-wychowawczych,
- wzrost liczby osób uzależnionych oraz doświadczającej przemocy w rodzinie,
- wymagający wymiany taboru transportu zbiorowego na przyjazny dla środowiska,
- słabo rozwinięta sieć wodociągowa i kanalizacyjna na terenach wiejskich

ZAGROŻENIA

- pogłębiające się zróżnicowanie rozwojowe pomiędzy aglomeracją Trójmiasta a pozostałym obszarem województwa – małe i średnie miasta (polaryzacja rozwoju gospodarczego)
- wyższa konkurencyjność większych ośrodków miejskich,
- brak dostępności środków zewnętrznych na realizację celów strategicznych gminy,
- brak możliwości pozyskania środków zewnętrznych na budowę oczyszczalni ścieków i uporządkowania gospodarki wodno-ściekowej,
- brak przejrzystych uregulowań prawnych dla tworzenia i funkcjonowania klastrów, wysp energetycznych i spółdzielni energetycznych,
- narastające ubóstwo energetyczne,
- wzrost ilości zadań przekazywanych samorządom przy jednoczesnym braku zapewnienia źródeł ich finansowania,
- niesprawiedliwy podział środków zewnętrznych,
- brak spójnej polityki państwa w zakresie ochrony środowiska oraz jej zmienność,
- brak możliwości pozyskania środków zewnętrznych na realizację polityki mitygacji i adaptacji zmian klimatu,
- zbyt wolne tempo ograniczania niskiej emisji,
- postępujący wyrąb lasów,
- niewystarczające środki finansowe na inwestycje w OZE oraz termomodernizację budynków
- dalsza, postępująca niekontrolowana suburbanizacja (rozwój sieci osiedleńczej)
- utrzymujący się zły stan techniczny dróg powiatowych i wojewódzkich,
- niestabilność dochodów budżetowych w zakresie dotowania i subwencji dla JST przekazywanych z budżetu centralnego,
- zagrożenie wykluczeniem cyfrowym,

- tworzenie warunków do osiedlania się osób w wieku produkcyjnym, kreatywnym, wykonujących pracę zdalną,
- wypracowanie wspólnego programu współpracy instytucji i organizacji pozwalających na wieloaspektowe wsparcie osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.
- przeciwdziałanie zmianom klimatycznym
- kontynuacja termomodernizacji budynków komunalnych i wspólnot
- Rozwój ponadregionalnych sieci dróg rowerowych w Miejskim Obszarze Funkcjonalnym

- niepewność społeczna i gospodarcza związana z rozprzestrzenianiem się choroby zakaźnej SARS-CoV-19,
- wzrost liczby osób zależnych wymagających opieki w placówkach całodobowego pobytu,
- zmiany demograficzne, w szczególności proces starzenia się ludności,
- długotrwałe uzależnienie od pomocy społecznej i bierna postawa osób z niej korzystających,
- ograniczone środki finansowe na zabezpieczenie usług społecznych dla seniorów/osób niepełnosprawnych
- niewystarczająca ochrona wód wynikająca ze zbyt małych środków na ten cel
- postępująca eutrofizacja jezior będąca wynikiem silnej presji rolnictwa
- ryzyko wystąpienia ekstremalnych zjawisk naturalnych, w wyniku kryzysu klimatycznego,

**STRATEGICZNE KIERUNKI
ROZWOJU MIASTA I GMINY
SZTUM**

2

1. Misja i wizja

Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Sztum na lata 2021-2030 jest dokumentem opracowanym na podstawie wniosków wysnutych z przeprowadzonej uprzednio diagnozy aktualnej sytuacji gminy. W procesie analizy strategicznej zwrócono uwagę zarówno na silne strony i szanse rozwoju jednostki, jak i strony słabe i zagrożenia. W procesie strategicznym określono także MISJĘ oraz WIZJĘ Miasta i Gminy Sztum, które stanowią drogowskaz dla wyznaczonych później celów strategicznych.

MISJA jest to element strategii, który wskazuje na najważniejsze kierunki rozwoju gminy. Skupione są w niej wszystkie podstawowe wartości, które przyświecają władzom gminy i jej mieszkańcom w procesach rozwojowych. Wskazuje także na czynniki uzasadniające przyjęcie określonych wartości jako nadrzędnych. Jest też ścieżką, jaką należy podjąć do osiągnięcia wizji. Zawiera w sobie odpowiedzi na pytania: Kim jesteśmy? Czym się zajmujemy? Co jest naszym priorytetem?

Uwzględniając przyjęte założenia misja Miasta i Gminy Sztum brzmi:

Misją Miasta i Gminy Sztum jest zapewnienie dobrych warunków do życia mieszkańców poprzez zrównoważony rozwój, wzmocnienie tożsamości lokalnej, poszanowanie środowiska naturalnego oraz wykorzystanie potencjału gminy. Gmina Sztum – nowoczesność i bezpieczeństwo w zgodzie z naturą.

W procesie powstawania dokumentu istotne było również stworzenie wizji, czyli obrazu Miasta i Gminy Sztum, który będzie efektem realizacji przyjętej strategii rozwoju. WIZJA ukazuje gminę w perspektywie strategicznej – zmienionej dzięki realizacji przyjętych działań i osiągnięcie zamierzonych przez władze celów.

Wizja gminy:

- określa stan docelowy, do którego dążyć będzie cała wspólnota,
- jest stanem gminy w przyszłości, efektem wdrażania strategii,
- nadaje kształt przyszłym kierunkom działań władz gminy.

Wizja Miasta i Gminy Sztum brzmi następująco:

W 2030 roku gmina Sztum to gmina, w której każdy mieszkaniec znajduje możliwość rozwoju, gmina proekologiczna, samowystarczalna energetycznie, bezpieczna i przyjazna dla mieszkańców, dobrze skomunikowana z Trójmiastem, gmina o wysokim poziomie edukacji, kultury i sportu, nowoczesna i otwarta dla inwestorów.

Największym potencjałem Miasta i Gminy Sztum są jej mieszkańcy. Gmina Sztum pragnie być otwarta na potrzeby wyrażane przez wszystkie grupy swoich mieszkańców, wykorzystywać swój wewnętrzny potencjał oraz walory przyrodnicze, a przy tym stwarzać warunki do powstania nowoczesnych miejsc pracy, stanowiących realną konkurencję do miejsc pracy w większych ośrodkach miejskich zlokalizowanych w województwie pomorskim. Dalszy, zrównoważony rozwój gminy powinien być determinowanym przez założone w strategii cele. Powinna ona oferować możliwość rozwoju osobom w każdym wieku, stwarzać odpowiednie warunki dla ich edukacji, realizacji karier zawodowych oraz pasji. Do odwiedzenia gminy i pozostania na jej obszarze powinna zachęcać bogata oferta turystyczna i rekreacyjna oraz ciekawa oferta spędzania czasu. Jednocześnie działania te powinny odbywać się w duchu poszanowania i dbałości o środowisko naturalne gminy. Rozwój przedsiębiorczości na jej obszarze powinien iść w parze z jej rozwojem technologicznym oraz transformacją energetyczną. Wizytówką gminy Sztum powinny być nowoczesność i otwartość.

2. Cele strategiczne rozwoju w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym. Kierunki działań podejmowanych dla osiągnięcia celów strategicznych. Oczekiwane rezultaty planowanych działań oraz wskaźniki ich osiągnięcia

Na podstawie diagnozy aktualnego stanu Miasta i Gminy Sztum, jej sytuacji przestrzennej, gospodarczej i społecznej oraz uwarunkowań wewnętrznych i zewnętrznych a także przeprowadzonych warsztatów określono 3 cele strategiczne, którymi są:

CEL I: Nowoczesne rozwiązania w kształtowaniu przestrzeni służące zapewnieniu bezpieczeństwa mieszkańców i ochronie środowiska naturalnego.

CEL II: Zrównoważony i trwały rozwój gospodarczy oparty na wewnętrznym potencjale.

CEL III: Otwarte i wykształcone społeczeństwo obywatelskie podstawą rozwoju.

Wyznaczone cele strategiczne Miasta i Gminy Sztum odpowiadają zdefiniowanym obszarom rozwojowym w sferze przestrzennej, gospodarczej i społecznej, które są od siebie zależne i wzajemnie się przenikają. Podstawą do podejmowania działań w sferze gospodarczej i społecznej powinno być racjonalne gospodarowanie przestrzenią oraz ochrona ładu przestrzennego. Podstawę realizacji zadań w sferze gospodarczej będą stanowiły działania realizowane w zakresie infrastruktury technicznej i poprawy jakości środowiska przyrodniczego.

Cele strategiczne będą osiągnięte poprzez realizację celów operacyjnych, które zaprezentowano w tabeli poniżej:

CELE STRATEGICZNE			
CEL I:	Nowoczesne rozwiązania w kształtowaniu przestrzeni służące zapewnieniu bezpieczeństwa mieszkańców i ochronie środowiska naturalnego w	CEL II:	Zrównoważony i trwały rozwój gospodarczy oparty na wewnętrznym potencjale
		CEL III:	Otwarte i wykształcone społeczeństwo obywatelskie podstawą rozwoju
CELE OPERACYJNE			
1.1.	Podniesienie dostępności i bezpieczeństwa komunikacyjnego	2.1.	Nowoczesna gospodarka
1.2.	Rozwój i poprawa infrastruktury technicznej	2.2.	Atrakcyjny rynek pracy
1.3.	Adaptacja i mitygacja do zmian klimatu	2.3.	Podniesienie atrakcyjności turystycznej gminy i wzmocnienie oferty czasu wolnego
		3.1.	Aktywne i zintegrowane społeczeństwo
		3.2.	Powszechna edukacja przedszkolna, wysoka jakość i efektywność kształcenia
		3.3.	Profilaktyka i promocja zdrowego trybu życia

CEL STRATEGICZNY I: Nowoczesne rozwiązania w kształtowaniu przestrzeni służące zapewnieniu bezpieczeństwa mieszkańców i ochronie środowiska naturalnego.

1.1. Podniesienie dostępności i bezpieczeństwa komunikacyjnego

1.2. Rozwój i poprawa infrastruktury technicznej

1.3. Adaptacja i mitygacja do zmian klimatu

Jakość skomunikowania z innymi ośrodkami oraz stan podstawowej infrastruktury technicznej są podstawowymi elementami zapewniającymi odpowiednio wysoki poziom życia mieszkańców w każdej gminie. Rozwój regionalnej sieci transportowej oraz poprawa stanu i dostępności regionalnej infrastruktury technicznej są jednymi z najważniejszych celów wyznaczonych w Strategii Rozwoju Województwa Pomorskiego 2030. Sieć drogowa na terenie Miasta i Gminy Sztum będzie sukcesywnie rozwijana i modernizowana, tak aby zapewniała ona bezpieczeństwo ruchu dla osób zmotoryzowanych i pieszych oraz odpowiednio wysoki komfort jej użytkowania. Rozwiązania te dotyczyć będą dróg osiedlowych, gminnych, powiatowych i wojewódzkich (w przypadku dwóch ostatnich prace prowadzone będą we współpracy z Powiatowym i Wojewódzkim Zarządem Dróg). Poprawie bezpieczeństwa drogowego służyć będzie także rozbudowa systemu oświetlenia ulicznego. Utworzenie węzła integracyjnego przy dworcu PKP w Sztumie wpłynie na zwiększenie komfortu i skrócenie czasu podróżowania. Planowane do wdrożenia rozwiązania ukierunkowane będą także na ograniczenie negatywnego wpływu komunikacji samochodowej na środowisko naturalne oraz klimatu. Rozbudowa sieci dróg rowerowych, wsparcie i promocja rozwoju transportu zbiorowego oraz elektromobilności przyczynią się do osiągnięcia wielu celów środowiskowych (np. ograniczenia emisji zanieczyszczeń i CO₂ do atmosfery) i społecznych (np. ograniczenia problemu wykluczenia społecznego i komunikacyjnego).

Aby zapewnić wysoką jakość życia mieszkańców, a także zredukować problem zanieczyszczenia środowiska naturalnego podjęte zostaną działania mające na celu rozwój infrastruktury wodno-kanalizacyjnej. Najważniejszym planowanym w tym zakresie działaniem będzie budowa nowej oczyszczalni ścieków dla Aglomeracji Sztum, której zadaniem będzie zastąpienie oczyszczalni użytkowanej obecnie i niewydolnej technologicznie. W gminie postępować będzie rozbudowa i modernizacja sieci kanalizacyjnej i wodociągowej, z uwzględnieniem modernizacji istniejących stacji uzdatniania wody. Gminna podejmować będzie także działania zmierzające do rozbudowy sieci gazowej. Budowa nowych zbiorników retencyjnych wraz ze stacjami podnoszenia ciśnienia wody na obszarach wiejskich przyczyni się do zwiększenia bezpieczeństwa i stałości dostaw oraz stopnia racjonalności wykorzystania jej zasobów. Poprawa efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej i budynków mieszkalnych (z uwzględnieniem zasobu komunalnego) oraz wdrożenie systemu zarządzania energią doprowadzi do zmniejszenia ilości zużywanej w niej energii elektrycznej.

Jednym z najważniejszych wyzwań stojących przed lokalnymi samorządami jest zapewnienie odpowiedniego poziomu ochrony środowiska naturalnego. Jego jakość wpływa na postrzeganie gminy wśród obecnych i potencjalnych mieszkańców, przedsiębiorców i turystów. W Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Sztum na lata 2021-2030 zawarty został szereg działań zmierzających do poprawy stanu komponentów środowiska naturalnego. Wszystkie te zadania muszą być jednak realizowane w połączeniu ze stałym wzrostem świadomości ekologicznej mieszkańców, ich poszanowania natury i odpowiedzialności za przestrzeń, w której żyją i pracują. Gmina podejmie działania mające na celu adaptację i mitygację do zmian klimatu, przeciwdziałanie skutkom suszy, ochrony terenów leśnych, zwiększenia retencji wodnej oraz rozwoju zielonej i błękitnej infrastruktury.

Jednocześnie zrównoważony rozwój gminy w przyszłości musi być spójny z założeniami prowadzonej polityki przestrzennej oraz nie powodować negatywnych skutków w gminnej przestrzeni. Gospodarowanie przestrzenią oparte będzie w przyszłości o nowe Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, a także tworzone i aktualizowane miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego. Poprawa estetyki przestrzeni odbywać się będzie także dzięki położeniu szczególnego nacisku na dbanie o miejsca i obiekty stanowiące lokalne dziedzictwo kulturowe.

Powyższe cele operacyjne stanowiąc będą podstawę do realizacji konkretnych działań, które zamieszczono w tabeli poniżej.

CEL STRATEGICZNY I: Nowoczesne rozwiązania w kształtowaniu przestrzeni służące zapewnieniu bezpieczeństwa mieszkańców i ochronie środowiska naturalnego w Mieście i Gminie

CEL OPERACYJNY	KIERUNKI DZIAŁAŃ	OCZEKIWANE REZULTATY PLANOWNAYCH DZIAŁAŃ	WSKAŹNIKI OSIĄGNIĘCIA DZIAŁAŃ
1.1. Podniesienie dostępności i bezpieczeństwa komunikacyjnego	1) Rozbudowa sieci dróg rowerowych, m.in. w partnerstwie z innymi gminami z obszary MOF Malbork-Sztum	– utworzenie spójnej sieci dróg rowerowych łączących poszczególne miejscowości na obszarze Gminy z Miastem Sztum oraz Malborkiem	– długość wybudowanych dróg gminnych (km) – długość wybudowanych dróg osiedlowych (km)
	2) Optymalizacja siatki połączeń i rozwój transportu zbiorowego	– rozbudowa i poprawa stanu siatki drogowej na obszarze Gminy (drogi gminne, powiatowe, wojewódzkie)	– długość zmodernizowanych dróg gminnych (km)
	3) Rozbudowa systemu oświetlenia ulicznego	– zwiększenie bezpieczeństwa ruchu drogowego na obszarze Gminy	– długość zmodernizowanych dróg we współpracy z Powiatowym i Wojewódzkim Zarządem Dróg (km)
	4) Utworzenie węzła integracyjnego przy dworcu PKP w Sztumie	– zachęcenie mieszkańców do korzystania z transportu rowerowego	– liczba osób korzystających z węzła integracyjnego (os.)
	5) Wsparcie działań zmierzających do utworzenia bezpośredniego połączenia kolejowego z Trójmiastem i Toruniem	– poprawa dostępności komunikacyjnej poszczególnych miejscowości W gminie	– długość wybudowanych dróg i ścieżek rowerowych (km)
	6) Wsparcie rozwoju transportu zbiorowego na terenie gminy (w oparciu o przedsiębiorstwa prywatne)	– integracja mieszkańców z różnych części gminy dzięki usprawnieniu komunikacji zbiorowej	– długość ciągów pieszo-rowerowych na terenie gminy (km)
	7) Wsparcie wymiany prywatnego taboru komunikacji zbiorowej na pojazdy niskoemisyjne i zeroemisyjne	– ograniczenie ruchu samochodowego (głównie samochodów osobowych) na obszarze gminy	– liczba nowych elementów infrastruktury towarzyszącej ścieżkom rowerowym np. wiat, przystanków, tablic informacyjnych (szt.)
	8) Współpraca z Zarządem Dróg Powiatowych i Wojewódzkich w zakresie budowy, rozbudowy i modernizacji dróg powiatowych i wojewódzkich		– liczba wymienionych i dofinansowanych niskoemisyjnych i zeroemisyjnych pojazdów
	9) Współpraca w zakresie budowy obwodnicy Sztumu		

	10) Kontynuacja gminnego programu budowy dróg gminnych płytami yumbo	– zmniejszenie emisji zanieczyszczeń i CO ₂ do atmosfery związanej z tzw. emisją liniową	taboru komunikacji zbiorowej (szt.)
	11) Kontynuacja gminnego programu budowy dróg osiedlowych	– poprawa organizacji ruchu komunikacyjnego i bezpieczeństwa w Mieście	– liczba oddanych do użytku stacji ładowania pojazdów (szt.)
	12) Tworzenie warunków do rozwoju elektromobilności (w tym stacji ładowania)		
	13) Stworzenie warunków do rozwoju transportu zbiorowego prywatnego		
1.2. Rozwój i poprawa infrastruktury technicznej	1) Budowa centralnej oczyszczalni ścieków dla Aglomeracji Sztum w celu ochrony wód i bioróżnorodności Zalewu Wiślanego oraz Morza Bałtyckiego	– zwiększenie atrakcyjności Gminy z perspektywy nowych mieszkańców i przedsiębiorców	– długość rozbudowanej/zmodernizowanej sieci wodociągowej (km)
	2) Budowa/rozbudowa sieci kanalizacji sanitarnej	– polepszenie jakości środowiska wodnego dzięki zmniejszeniu niekontrolowanego odpływu ścieków	– długość rozbudowanej/zmodernizowanej sieci kanalizacyjnej (km)
	3) Modernizacja stacji uzdatniania wody wraz z nowymi odwiertami (studniami)	– polepszenie jakości istniejącej sieci wodociągowej i kanalizacyjnej	– procent mieszkańców mających dostęp do sieci wodociągowej (%)
	4) Rozbudowa i modernizacja sieci wodociągowej		– procent mieszkańców mających dostęp do sieci kanalizacyjnej (%)
	5) Budowa zbiorników retencyjnych wraz ze stacjami podnoszenia ciśnienia wody na obszarach wiejskich	– przyciągnięcie nowych mieszkańców dzięki dostępnym uzbrojonym terenom przeznaczonym przez zabudowę mieszkaniową	– procent mieszkańców mających dostęp do sieci gazowej (%)
	6) Wsparcie rozwoju sieci gazowej		– liczba obiektów i budynków poddanych modernizacji energetycznej (szt.)
	7) Poprawa efektywności energetycznej obiektów użyteczności publicznej	– polepszenie jakości powietrza dzięki rozwojowi sieci gazowej	

	8) Poprawa efektywności energetycznej budynków mieszkalnych, w tym zasobu komunalnego	– ograniczenie problemu ubóstwa energetycznego wśród mieszkańców gminy	– liczna wybudowanych zbiorników retencyjnych (szt.)
	9) Wdrożenie systemu zarządzania energią (m.in. Monitoring zużycia energii, ciepła i wody) w obiektach gminnych		
1.3. Adaptacja i mitygacja do zmian klimatu	1) Transformacja energetyczna gospodarki wodno-ściekowej na terenie Miasta i Gminy Sztum	– zmniejszenie kosztów funkcjonowania PWiK	– kwota środków przeznaczona na transformację energetyczną spółki PWiK (zł)
	2) Poprawa jakości środowiska poprzez rozwój terenów zielonych (w tym Parku Miejskiego w Sztumie)	– rozwój terenów zielonych na obszarze Gminy	– udział odnowionych przestrzeni publicznych na terenie Miasta i Gminy Sztum (%)
	3) Odnowa przestrzeni publicznych na terenie Miasta i Gminy Sztum	– poprawa jakości przestrzeni i ochrona ładu przestrzennego w Gminie	– liczba zrealizowanych inwestycji z zakresu zielonej i błękitnej infrastruktury (szt.)
	4) Rozwój zielonej i błękitnej infrastruktury na obszarze Miasta i Gminy Sztum	– zwiększenie atrakcyjności przestrzeni w Gminie	– ilość odpadów zebranych w PSZOK (t)
	5) Dostosowanie gminnej gospodarki odpadami do wymogów i zasad gospodarki obiegu zamkniętego (w tym budowa nowego PSZOK-u)	– ożywienie społeczno-gospodarcze terenu Parku Miejskiego	– kwota środków przeznaczona na modernizację instalacji ciepłowni miejskiej w Sztumie (zł)
	6) Modernizacja ciepłowni miejskiej w Sztumie w kierunku dekarbonizacji	– poprawa atrakcyjności przestrzeni obszarów wiejskich	– liczba przedsięwzięć w zakresie rekultywacji Jeziora Zajezierskiego/Barlewickiego (szt.)
	7) Wsparcie rozwoju prosumenckich instalacji OZE na obszarze Miasta i Gminy Sztum	– zwiększenie dostępności przestrzeni publicznej i terenów zieleni	– liczba dni z przekroczeniem dopuszczalnych poziomów
	8) Wsparcie działalności klastra energii oraz instalacji	– poprawa jakości wód powierzchniowych i podziemnych	

<p>magazynowania energii pochodzącej z OZE</p> <p>9) Rekultywacja oraz regulacja poziomu wód w jeziorach Zajezierskim i Barlewickim we współpracy z Wodami Polskimi</p> <p>10) Inwentaryzacja oraz wsparcie wymiany nieekologicznych źródeł ciepła w budynkach prywatnych (tzw. niska emisja zanieczyszczeń)</p> <p>11) Rozwój małej retencji na terenie Miasta i Gminy</p> <p>12) Wymiana oświetlenia wewnętrznego w gminnych obiektach użyteczności publicznej na energooszczędne</p> <p>13) Aktualizacja gminnych dokumentów planistycznych w zakresie wyznaczenia nowych terenów pod zabudowę związaną z wytwarzaniem energii z OZE</p> <p>14) Edukacja ekologiczna mieszkańców Miasta i Gminy Sztum - podniesienie świadomości w zakresie nowych wyzwań klimatycznych oraz transformacji energetycznej</p>	<ul style="list-style-type: none"> - zwiększenie ilości wody zatrzymywanej na terenie Gminy - zwiększenie ilości odprowadzonych ścieków systemem kanalizacji sanitarnej - łagodzenie skutków zmian klimatycznych - stała kontrola jakości powietrza atmosferycznego, wpływająca również na podniesienie świadomości ekologicznej mieszkańców - ograniczenie emisji szkodliwych substancji do atmosfery z tradycyjnych źródeł ciepła - zwiększenie liczby gospodarstw domowych ogrzewanych ekologicznymi źródłami ciepła - zmniejszenie emisji zanieczyszczeń, w szczególności pyłów PM 2,5, PM 10 oraz emisji CO₂ - poprawa efektywności energetycznej budynków - rozwój elektromobilności - zwiększenie świadomości ekologicznej mieszkańców 	<p>benzo(α)pirenu i pyłu zawieszonego PM10 (dni)</p> <ul style="list-style-type: none"> - liczba zrealizowanych inwestycji w zakresie małej retencji (szt.) - liczba udzielonych dotacji na wymianę pieców (szt.) - liczba budynków użyteczności publicznej z przeprowadzoną termomodernizacją (szt.) - liczba przeprowadzonych wydarzeń proekologicznych w ciągu roku (szt.)
---	--	---

-
- poprawa warunków życia i stanu zdrowia mieszkańców
-

CEL II: Zrównoważony i trwały rozwój gospodarczy oparty na wewnętrznym potencjale Miasta i Gminy.

2.1. Nowoczesna gospodarka

2.2. Atrakcyjny rynek pracy

2.3. Podniesienie atrakcyjności turystycznej gminy i wzmocnienie oferty czasu wolnego

Wzrost zamożności gminy oraz jej mieszkańców powinien odbywać się na drodze stabilnego, trwałego i zrównoważonego rozwoju gospodarczego opartego na wewnętrznym potencjale jednostki. Położenie gminy sprzyja rozwojowi przedsiębiorczości, ale jest także przyczyną odpływu wykwalifikowanej i młodej kadry pracowniczej (głównie w kierunku Aglomeracji Trójmiejskiej) gdzie obecnie oferowane są im wyższe płace i atrakcyjniejsze stanowiska pracy. Drugi cel strategiczny uwzględnia działania mające na celu rozwój przedsiębiorczości na obszarze gminy oraz poprawę sytuacji na lokalnym rynku pracy. Pierwszemu z wymienionych służyć będzie przede wszystkim tworzenie przyjaznych warunków do podejmowania działalności gospodarczej na obszarze Miasta i Gminy, zagospodarowanie terenu Parku Miejskiego na cele gospodarcze oraz wyznaczenie nowych, zwartych terenów inwestycyjnych o powierzchni min. 20 ha, wraz z ich uzbrojeniem. Jednocześnie pozyskanie nowych inwestorów odbywać się będzie poprzez intensywną promocję gospodarczą gminy we współpracy z wyspecjalizowanymi organizacjami i instytucjami. Osiągnięciu ww. efektów służyć ma przede wszystkim oparcie rozwoju gospodarczego na nowoczesnych i ekologicznych technologiach. Istotnym elementem będzie także wsparcie działań ukierunkowanych na produkcję „zielonej” energii.

Wzrost dobrobytu mieszkańców powinien także postępować na skutek stałego wzrostu atrakcyjności lokalnego rynku pracy. W tym celu planuje się podjęcie działań zmierzających do aktywizacji zawodowej mieszkańców gminy, w tym rozwojowi przedsiębiorczości wśród kobiet. gmina będzie także tworzyć sprzyjające warunki dla rozwoju budownictwa mieszkalnego na jej obszarze, tak aby w efekcie zatrzymać i przyciągnąć do siebie nowych mieszkańców, którzy mogliby podjąć zatrudnienie na jej obszarze. Rozwojowi rynku pracy służyć będą także inne działania zmierzające do usprawnienia pracy Urzędu Miasta i Gminy oraz innych jednostek administracji lokalnej oraz wsparcie doradcze w zakresie zakładania i rozwoju działalności gospodarczej.

W ślad za rozwojem sfery gospodarczej i lokalnego rynku pracy postępować będzie także wzmocnieniem oferty turystycznej oraz oferty spędzania wolnego czasu dla mieszkańców Miasta i Gminy. Stworzone zostaną nowe miejsca wypoczynku i rekreacji dla młodzieży. W przyszłości planuje się wytyczenie nowych ścieżek konnych w ramach systemu pomorskich szlaków konnych oraz szlaków kajakowych w ramach systemu pomorskich szlaków kajakowych. Wzmocnieniu ulegnie rola i znaczenie mariny w Białej Górze. Jednocześnie rozwijana będzie infrastruktura przy plaży miejskiej w Sztumie oraz współpraca z Muzeum Zamkowym w Malborku. Stworzone zostaną warunki do utworzenia pola namiotowego i rozwoju karawaningu wśród turystów odwiedzających Miasto i Gminę. Rozwijać powinna się także infrastruktura rekreacyjna i oferta spędzania wolnego czasu ukierunkowana na potrzeby mieszkańców jednostki.

Podejmowane działania w zakresie rozwoju lokalnej gospodarki oraz oferty turystycznej, aby przynosić wymierne efekty, muszą zostać odpowiednio wypromowane. Dlatego w przyszłości planuje się kontynuację oraz podjęcie szeregu nowych działań mających na celu zapoznanie odpowiednich grup interesariuszy z przygotowaną dla nich ofertą i możliwościami rozwoju. Postępujący rozwój technologiczny wymusza na lokalnych władzach konieczność modyfikacji stosowanych obecnie

i tworzenia nowych kanałów promocji, w tym wykorzystania środków masowego przekazu, mediów społecznościowych, stron internetowych i różnego rodzaju aplikacji. Jednocześnie musi być ona spersonalizowana i trafiać do ściśle określonych grup, zainteresowanych danym rodzajem działalności.

Powyższe cele operacyjne stanowiąc będą podstawę do realizacji konkretnych działań, które zamieszczono w tabeli poniżej

CEL STRATEGICZNY II: Zrównoważony i trwały rozwój gospodarczy oparty na wewnętrznym potencjale Miasta i Gminy			
CEL OPERACYJNY	KIERUNKI DZIAŁAŃ	OCZEKIWANE REZULTATY PLANOWANYCH DZIAŁAŃ	WSKAŹNIKI OSIĄGNIĘCIA DZIAŁAŃ
2.1. Nowoczesna gospodarka	<p>1) Tworzenie przyjaznych warunków do podejmowania działalności gospodarczej na obszarze Miasta i Gminy Sztum</p> <p>2) Zagospodarowanie terenu Parku Miejskiego na cele gospodarcze</p> <p>3) Wyznaczenia nowych terenów inwestycyjnych o powierzchni min. 20 ha na obszarze gminy Sztum</p> <p>4) Promocja gospodarcza gminy we współpracy z PSSE, Invest in Pomerania i PAIH w celu pozyskania nowych inwestorów</p> <p>5) Uzbrojenie nowych terenów przeznaczonych pod działalność gospodarczą</p> <p>6) Wsparcie działań związanych z produkcją tzw. zielonej energii</p>	<ul style="list-style-type: none"> – zwiększenie atrakcyjności inwestycyjnej gminy – zwiększenie liczby ofert inwestycyjnych na obszarze gminy – zwiększenie liczby nowych przedsięwzięć inwestycyjnych (napływ nowego kapitału inwestycyjnego) na terenie gminy – zwiększenie atrakcyjności lokalnego rynku pracy – zmniejszenie bezrobocia 	<ul style="list-style-type: none"> – liczba nowych podmiotów gospodarczych na terenie gminy (szt.) – liczba nowych inwestycji na terenie Gminy (szt.) – powierzchnia terenów przygotowanych na cele inwestycyjne (ha) – udział bezrobotnych w liczbie mieszkańców w wieku produkcyjnym (%)

2.2. Atrakcyjny rynek pracy	<p>1) Aktywizacja zawodowa mieszkańców, w tym rozwój przedsiębiorczości wśród kobiet</p> <p>2) Tworzenie warunków sprzyjających rozwojowi budownictwa mieszkaniowego, w tym szczególnie nad Jeziorem Barlewickim</p> <p>3) Usprawnienie pracy Urzędu Miasta i Gminy Sztum oraz innych jednostek administracji lokalnej</p> <p>4) Wsparcie doradcze dotyczące zakładania i rozwoju działalności gospodarczej</p> <p>5) Podejmowanie działań mających na celu zatrzymanie mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym na obszarze Miasta i Gminy Sztum</p> <p>6) Aktywizacja zawodowa osób ze szczególnymi potrzebami</p>	<ul style="list-style-type: none"> – zwiększenie atrakcyjności lokalnego rynku pracy – zmniejszenie bezrobocia, w tym bezrobocia wśród kobiet – rozwój przedsiębiorczości na obszarze gminy – przyciągnięcie nowych mieszkańców, szczególnie w wieku produkcyjnym mobilnym i kreatywnym 	<ul style="list-style-type: none"> – udział bezrobotnych w liczbie mieszkańców w wieku produkcyjnym (%) – powierzchnia mieszkań oddanych do użytku (m²) – liczba wdrożonych innowacji usprawniających pracę UMiG w Sztumie oraz innych jednostek administracyjnych (szt.) – liczba udzielonych porad w zakresie zakładania i rozwoju działalności gospodarczej (szt.) – liczba mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym na obszarze gminy (os.) – liczba aktywnych zawodowo osób ze szczególnymi potrzebami (os.)
------------------------------------	--	---	--

2.3. Podniesienie atrakcyjności turystycznej Gminy i wzmocnienie oferty czasu wolnego	1) Stworzenie warunków do rozwoju miejsc wypoczynku i rekreacji dla młodzieży	– rozwój miejsc wypoczynku i rekreacji dla młodzieży,	– liczba utworzonych miejsc wypoczynku i rekreacji (szt.)
	2) Współpraca z powiatem sztumskim w zakresie pełnego wykorzystania potencjału mariny w Białej Górze	– rozwój turystyki na obszarze gminy,	– liczba inwestycji o charakterze turystycznym zrealizowanych na obszarze Parku Miejskiego (szt.)
	3) Rozwój turystyki wodnej w oparciu o marinę w Białej Górze	– rozwój bazy noclegowej na obszarze gminy,	– powierzchnia Parku Miejskiego przeznaczona pod usługi turystyczne (m ²)
	4) Modernizacja i rozbudowa infrastruktury przy plaży miejskiej w Sztumie	– zwiększenie możliwości rekreacyjnego wykorzystania potencjału wynikającego z położenia i walorów gminy	– liczba powstałych obiektów turystycznych (szt.),
	5) Współpraca z Muzeum Zamkowym w Malborku w zakresie zagospodarowania Zamku w Sztumie	– promocja turystycznej i rekreacyjnej oferty gminy	– liczba powstałych obiektów rekreacyjnych (szt.),
	6) Promocja gminnej oferty spędzania czasu wolnego	– zwiększenie zainteresowania ofertą turystyczną gminy	– liczba powstałych miejsc noclegowych (szt.),
	7) Stworzenie warunków do utworzenia pola namiotowego i rozwoju karawanningu wśród turystów	– zapewnienie oferty spełniającej oczekiwania nowoczesnego modelu podróżowania i wypoczynku	– długość powstałych ścieżek i dróg rowerowych (km),
	8) Rozwój turystyki rowerowej w oparciu o trasę międzynarodową EuroVelo 9 (Wiślana Trasa Rowerowa) oraz trasy regionalne	– poszerzenie oferty rekreacyjnej oraz oferty spędzania czasu wolnego dla mieszkańców	– liczba osób korzystających z bazy noclegowej (os.)

CEL STRATEGICZNY III: Otwarte i wykształcone społeczeństwo obywatelskie podstawą rozwoju Miasta i Gminy.

3.1. Aktywne i zintegrowane społeczeństwo

3.2. Powszechna edukacja przedszkolna, wysoka jakość i efektywność kształcenia

3.3. Profilaktyka i promocja zdrowego trybu życia

Czynnikami poprawiającymi jakość życia mieszkańców są także rozwój oferty edukacyjnej, zdrowotnej, społecznej oraz kulturalnej. Jednocześnie planowane przyszłe działania muszą być odpowiedzią na zidentyfikowane problemy i potrzeby lokalnej społeczności. Jednym z głównych celów realizacji niniejszej Strategii będzie aktywizacja i integracja mieszkańców jednostki. Postuluje się przede wszystkim rozwój sektora usług społecznych, w szczególności w formie zdeinstytucjonalizowanej. Integracji społecznej osób ze szczególnymi potrzebami służyć będzie rozwój przeznaczony dla nich infrastruktury oraz likwidacja barier architektonicznych. Przewiduje się także podjęcie działań mających na celu przeciwdziałanie negatywnym zmianom demograficznym na obszarze Miasta i Gminy. Aktywizacja społeczna osób starszych odbywać się będzie na drodze współpracy z organizacjami pozarządowymi, rozwoju usług tzw. srebrnej gospodarki oraz promocji wolontariatu. Przewiduje się także poszerzenie oferty Uniwersytetu III Wieku. Dopełnieniem działań podejmowanych w obszarze społecznym i środowiskowym będzie podniesienie poziomu świadczonych usług kulturalnych. Rozwijać się będzie oferta placówek kulturalnych na obszarze gminy. Dalszemu wzbogaceniu ulegnie oferta wydarzeń i imprez kulturalnych integrujących mieszkańców.

Podstawę rozwoju społecznego i kulturalnego gminy stanowić będzie powszechny i sprawny funkcjonujący system edukacji podstawowej. Podjęte zostaną działania zmierzające do promocji zalet wynikających z edukacji przedszkolnej dzieci oraz wzmocnienia oferty placówek wychowania przedszkolnego funkcjonujących na obszarze Miasta i Gminy Sztum. Drugi cel operacyjny zakłada także wdrożenie szeregu działań mających na celu dalsze wzbogacenie oferty edukacyjnej gminnych placówek, tworzenie przyjaznej infrastruktury edukacyjnej, podniesienie kompetencji kadry nauczycielskiej i zarządczej oraz w konsekwencji rozwój kompetencji kluczowych uczniów. Działania te obejmować będą zarówno informatyzację procesów dydaktycznych, dalsze wyposażanie jednostek w najnowsze pomoce naukowe, jak i rozwój oferty edukacyjnej i zajęć pozalekcyjnych dla uczniów. W tym zakresie istotne będzie także podjęcie działań minimalizujących społeczne skutki pandemii wśród uczniów lokalnych szkół. Istotną częścią procesu edukacyjnego stanie się realizacja działań z zakresu edukacji ekologicznej.

Dostrzega się także konieczność podjęcia działań w zakresie profilaktyki i promocji zdrowego trybu życia. W sposób szczególny uwzględnione zostaną potrzeby osób uzależnionych, doświadczających przemocy i mających problemy ze zdrowiem psychicznym oraz ich rodzin. Promocji zdrowego trybu życia służyć będą prowadzona edukacja zdrowotna, rozwój lokalnej i powszechnej infrastruktury sportowej oraz wdrożone programy i akcje profilaktyczne.

Podejmowane działania będą miały na celu ukształtowanie postaw i zachowania międzyludzkich opartych o wzajemną odpowiedzialność. Stworzony kapitał społeczny obejmujący wszystkie więzi międzyludzkie, gospodarcze, a także umiejętność i chęć współdziałania stanie się podstawą do stworzenia aktywnego społeczeństwa obywatelskiego, czynnie uczestniczącego w życiu gminy.

Powyższe cele operacyjne stanowić będą podstawę do realizacji konkretnych działań, które zamieszczono w tabeli poniżej.

CEL STRATEGICZNY III: Otwarte i wykształcone społeczeństwo obywatelskie podstawą rozwoju Miasta i Gminy

CEL OPERACYJNY	KIERUNKI DZIAŁAŃ	OCZEKIWANE REZULTATY PLANOWNAYCH DZIAŁAŃ	WSKAŹNIKI OSIĄGNIĘCIA DZIAŁAŃ
3.1. Aktywne i zintegrowane społeczeństwo	1) Rozwój usług społecznych, w szczególności w formie zdeinstytucjonalizowanej	– dopasowanie oferty usług społecznych do zmieniającej się struktury demograficznej	– liczba form wsparcia skierowanych do osób ze szczególnymi potrzebami (szt.)
	2) Rozwój infrastruktury przeznaczonej dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym	– poszerzenie usług ogólnodostępnego wsparcia dla osób ze szczególnymi potrzebami	– liczba nowych form spędzania wolnego czasu dla osób ze szczególnymi potrzebami (szt.)
	3) Likwidacja barier architektonicznych dla osób starszych oraz osób z niepełnosprawnościami	– zwiększenie i polepszenie dostępu do wsparcia w formie usług opiekuńczych	– liczba osób korzystających z pomocy i wsparcia (os.)
	4) Rozwój i wzmacnianie organizacji pozarządowych	– zmniejszenie liczby osób zagrożonych wykluczeniem społecznym	– liczba działających na obszarze gminy organizacji pozarządowych (szt.)
	5) Przeciwdziałanie niekorzystnym zmianom demograficznym na obszarze Miasta i Gminy Sztum	– integracja mieszkańców	– liczba inicjatyw rozwijających zainteresowania mieszkańców (szt.)
	6) Rozwój usług srebrnej gospodarki	– wzrost liczby nowych mieszkańców na terenie gminy	– liczba budynków bez przeszkód architektonicznych (szt.)
	7) Promocja i rozwój wolontariatu na obszarze Miasta i Gminy Sztum	– przyciągnięcie nowych mieszkańców do gminy	– liczba wdrożonych rozwiązań w zakresie dostępności cyfrowej i informacyjno-komunikacyjnej (szt.)
	8) Integracja oraz aktywizacja społeczna mieszkańców	– ograniczenie barier w zakresie dostępności architektonicznej, cyfrowej i informacyjno-komunikacyjnej dla osób ze szczególnymi potrzebami	– liczba rodzin objętych wsparciem (szt.)
	9) Podnoszenie świadomości zdrowotnej, ekologicznej i społecznej wśród mieszkańców	– poprawa funkcjonowania rodzin w trudnej sytuacji życiowej i materialnej	– liczba osób w rodzinach objętych wsparciem (os.) – liczba wolontariuszy (os.)

10) Poszerzenie oferty Uniwersytetu III Wieku	<ul style="list-style-type: none">– ograniczenie skali problemów społecznych występujących na obszarze Gminy	<ul style="list-style-type: none">– liczba działań podjętych przez asystentów rodziny (szt.)
11) Poszerzenie oferty kulturalnej filii SCK na obszarach wiejskich gminy	<ul style="list-style-type: none">– rozwój oferty gminnych bibliotek	<ul style="list-style-type: none">– liczba zorganizowanych akcji i wydarzeń mających na celu przeciwdziałanie i ograniczanie problemów oraz skutków negatywnych zjawisk społecznych (szt.)
12) Budowanie tradycji cyklicznych wydarzeń kulturalnych	<ul style="list-style-type: none">– usprawnienie funkcjonowania gminnych jednostek kulturalnych	
13) Aktywizacja kulturalna społeczności po okresie pandemii	<ul style="list-style-type: none">– zwiększenie atrakcyjności i różnorodności gminnej oferty kulturalnej– zwiększenie dostępności do oferty kulturalnej dla mieszkańców gminy– rozwój oferty spędzania wolnego czasu dla dzieci i młodzieży	

3.2. Powszechna edukacja przedszkolna, wysoka jakość i efektywność kształcenia	1) Promocja edukacji przedszkolnej	– poprawa jakości kształcenia w gminnych placówkach edukacyjnych	– liczba dzieci uczęszczających do przedszkoli (os.)
	2) Zwiększenie udziału dzieci w edukacji przedszkolnej	– zwiększenie atrakcyjności oferty edukacyjnej na obszarze Gminy	– liczba doposażonych placówek edukacyjnych (szt.)
	3) Wzmocnienie oferty edukacyjnej przedszkoli (m.in. zapewnienie wysokiej jakości zróżnicowanych form zajęć edukacyjnych)	– poprawa wyników kształcenia uczniów	– liczba zakupionych pomocy edukacyjnych (szt.)
		– zwiększenie atrakcyjności oferty zajęć pozalekcyjnych	– liczba wdrożonych informatycznych procesów dydaktycznych (szt.)
	4) Tworzenie przyjaznej infrastruktury edukacyjnej poprzez modernizację, adaptację i poprawę wyposażenia dydaktycznego gminnych placówek edukacyjnych	– zwiększenie atrakcyjności oferty spędzania wolnego czasu dla uczniów	– liczba zrealizowanych projektów grantowych rozszerzających ofertę edukacyjną (szt.)
	5) Rozwój kompetencji kluczowych uczniów		– liczba zmodyfikowanych/wdrożonych zajęć pozalekcyjnych (szt.)
	6) Realizacja działań edukacyjnych związanych z wyzwaniami globalnymi (m.in. zmianami klimatycznymi, wzmocnieniem kapitału społecznego, cyfryzacją)		– liczba dodatkowych zajęć związanych z edukacją ekologiczną (szt.)
			– liczba nauczycieli, którzy skorzystali z możliwości podniesienia własnych kompetencji (os.)
7) Podniesienie kompetencji nauczycieli i kadry zarządzającej gminnymi placówkami edukacyjnymi			
8) Działania mające na celu minimalizację społecznych skutków pandemii wśród uczniów gminnych placówek edukacyjnych			

9) Wsparcie uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi

<p>3.3. Profilaktyka i promocja zdrowego trybu życia</p>	<p>1) Rozwój działań profilaktycznych w zakresie uzależnień, przemocy i zdrowia psychicznego</p> <p>2) Wsparcie osób uzależnionych i ich rodzin</p> <p>3) Dietetyka i przeciwdziałanie otyłości wśród dzieci</p> <p>4) Promocja aktywności ruchowej i zdrowego trybu życia</p> <p>5) Tworzenie atrakcyjnej i modernizacja istniejącej infrastruktury sportowej dostępnej dla mieszkańców Miasta i Gminy Sztum</p>	<ul style="list-style-type: none"> – ograniczenie natężenia występowania problemów społecznych na obszarze Gminy – stworzenie dogodnych warunków do życia i zamieszkania dla rodzin wielopokoleniowych – zwiększenie aktywności fizycznej mieszkańców, a także zmniejszenie narażenia na występowanie chorób cywilizacyjnych – wzrost świadomości zdrowotnej mieszkańców 	<ul style="list-style-type: none"> – liczba porad udzielonych przez specjalistów (szt.) – liczba zorganizowanych prelekcji, szkoleń z zakresu edukacji zdrowotnej (szt.) – liczba osób, które skorzystały ze wsparcia specjalistycznego (os.) – liczba osób, które skorzystały z działań profilaktycznych (os.) – liczba przeprowadzonych akcji profilaktycznych (szt.) – liczba utworzonych/zmodernizowanych
---	---	--	---

-
- promocja zdrowego trybu życia obiektów infrastruktury sportowej (szt.)
-

3. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej Miasta i Gminy Sztum oraz ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej

Rozwój Miasta i Gminy Sztum oraz system jej obecnego i przyszłego zagospodarowania przestrzennego uwarunkowane są przez czynniki zewnętrzne oraz wewnętrzne. Gmina położona jest na styku Żuław Wiślanych i Pojezierza Iławskiego, w południowo-wschodniej części województwa pomorskiego. Miasto Sztum (będące siedzibą władz gminy oraz jednocześnie siedzibą powiatu sztumskiego) położone jest w jej centralnej części i stanowi najsilniejszy ośrodek obsługujący mieszkańców w podstawowe usługi infrastruktury technicznej oraz społecznej. Tereny gminy są obecnie zdominowane przez obszary pełniące funkcje rolnicze (charakteryzujące się bardzo dobrymi warunkami glebowymi). W zachodniej części gminy zlokalizowany jest duży i jednolity kompleks leśny pełniący funkcje gospodarcze, przyrodnicze, rekreacyjne oraz wypoczynkowe.

Nadrzędnym dokumentem planistycznym gminy jest *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta i Gminy Sztum*, którego ostatnia zmiana została przyjęta uchwałą nr XII.166.2020 Rady Miejskiej w Sztumie z dnia 29 lipca 2020 r. w sprawie uchwalenia Zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta i Gminy Sztum. Studium stanowi podstawowe narzędzie koordynacji planowania przestrzennego na szczeblu lokalnym i strategicznych zamierzeń gminy z planowaniem krajowym i regionalnym (funkcja koordynacyjna).

Przed polityką przestrzenną Miasta i Gminy postawiono szereg celów przyrodniczo-kulturowych, społeczno-gospodarczych oraz związanych z infrastrukturą techniczną. Realizacja celów przyrodniczych i kulturowych pozwoli stworzyć odpowiednie warunki do zachowania najbardziej atrakcyjnych obszarów przyrodniczych i historyczno-kulturowych. Cele społeczno-gospodarcze polegają na stwarzaniu warunków przestrzennych do stymulowania jakości życia mieszkańców, podnoszenia poziomu ich wykształcenia, kwalifikacji zawodowych, ograniczenia bezrobocia, w tym ukrytego w rolnictwie, szczególnie u ludzi młodych. Cele związane z infrastrukturą techniczną polegają na rozbudowie oraz budowie sieci infrastruktury technicznej, co zwiększy standard życia mieszkańców w gminie oraz polepszy stan środowiska przyrodniczego, w tym na usprawnieniu funkcjonowania układu komunikacyjnego, głównie dla zapewnienia bezpieczeństwa ruchu pojazdów, rowerzystów oraz pieszych.

W Mieście i Gminie Sztum można wyróżnić pięć głównych stref funkcjonalnych:

1. Strefę zurbanizowaną miejską,
2. Strefę zurbanizowaną wiejską,
3. Strefa aktywności gospodarczej,
4. Strefę rolniczą oraz
5. Strefą przyrodniczą otwartą

Należy podkreślić, że wymienione powyżej strefy funkcjonalne nie posiadają jednoznacznie określonych granic (pomimo, że granice te zostały wyznaczone poprzez zróżnicowane oznaczenia graficzne dla poszczególnych funkcji terenów na rysunku poniżej). Funkcje te przenikają się w obszarach wzajemnego sąsiedztwa w ramach tzw. stref buforowych. Za „strefę buforową” można uznać także sąsiedztwo różnych funkcji rozgraniczone drogą, linią kolejową, ciekami wodnymi oraz innymi stałymi elementami zagospodarowania przestrzennego bez względu na jego pochodzenie. O zasięgu „strefy buforowej” decydują indywidualne warunki zagospodarowania terenu. Zdefiniowana funkcja wiodąca na danym obszarze powinna być traktowana jako funkcja podstawowa, która może być wzbogacona o funkcje uzupełniające niezbędne do pełnej realizacji założonych celów.

Strefa zurbanizowana miejska

Obejmuje obszar już zainwestowany oraz nowe tereny, które w przyszłości przeznaczone są do zabudowy w granicach administracyjnych miasta. W obszarze zajmowanym przez strefę dopuszcza się

lokalizację usług nieuciążliwych i/lub mieszkalnictwa ze szczególnym uwzględnieniem zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej i jednorodzinnej.

Strefa zurbanizowana wiejska

Strefa obejmuje obszar już zainwestowany oraz nowe tereny, które w przyszłości przeznaczone są do zabudowy głównie w obrębie danej wsi.

Strefa aktywności gospodarczej

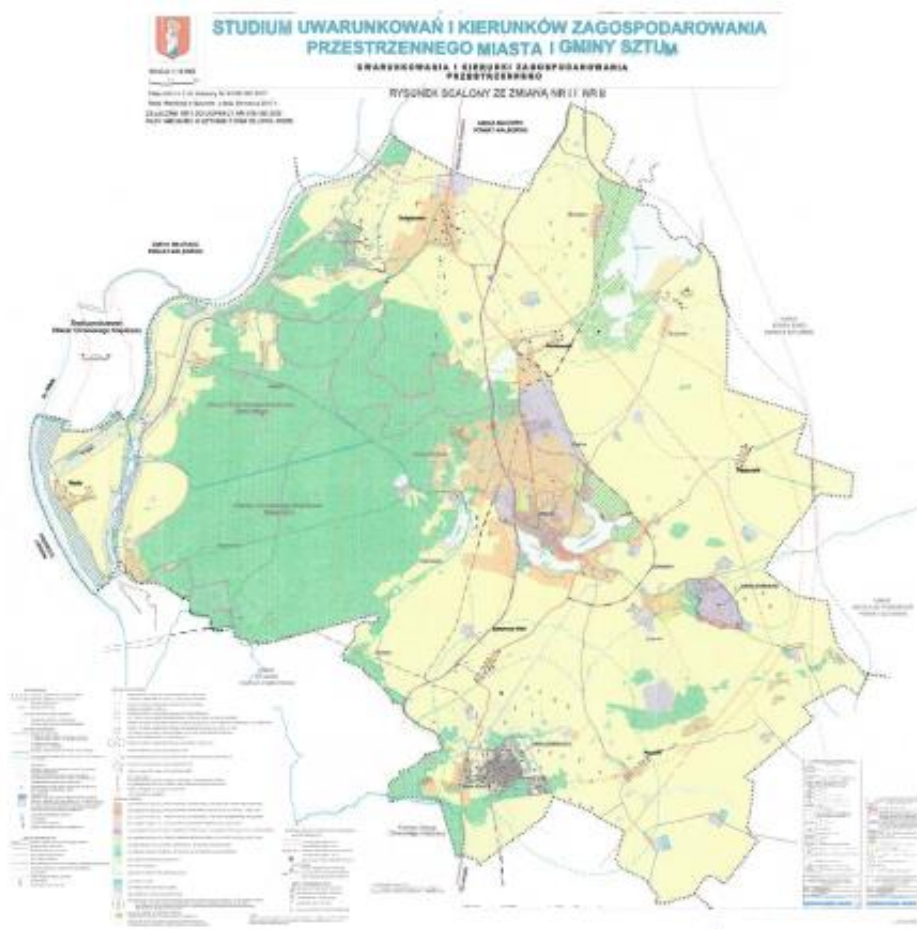
Na terenie miasta są to tereny zajmowane przez istniejące obecnie zakłady (z postulatem jej dogęszczenia w wolnych przestrzeniach). Ograniczona jest przez ul. Polną, ul. Żeromskiego oraz przebieg linii kolejowej. Na obszarach wiejskich są to obszary wydzielone w oparciu o istniejące zainwestowanie oraz tereny Parku Przemysłowego Sztum (największy zwarty kompleks w granicach gminy) oraz Parku Przemysłowego Czernin.

Strefa rolnicza

Występuje na obszarze całej gminy (tereny wiejskie) i charakteryzuje się bardzo wysoką jakością rolniczej przestrzeni produkcyjnej. W strefie tej panują dogodne warunki do prowadzenia upraw polowych i innej działalności rolniczej.

Strefa przyrodnicza otwarta

Występuje na obszarze całej gminy, na terenach miejskich i wiejskich. Charakteryzuje się znaczną powierzchnią terenów biologicznie czynnych.

Ryc. 3. Uwarunkowania i kierunki zagospodarowania przestrzennego w Mieście i Gminie Sztum.

Źródło: Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta i Gminy Sztum

4. Spójność kierunków rozwoju Gminy z kierunkami wynikającymi ze strategii rozwoju województwa. Obszary strategicznej interwencji określone w strategii rozwoju województwa wraz z zakresem planowanych działań.

Polityka przestrzenna prowadzona na obszarze Miasta i Gminy Sztum powinna być zgodna z założeniami *Planu zagospodarowania przestrzennego województwa pomorskiego 2030* (dokument przyjęty został uchwałą nr 318/XXX/16 Sejmiku Województwa Pomorskiego z dnia 29 grudnia 2016 r., PZP WP). Plan ten określa *wizję zagospodarowania przestrzennego województwa w odniesieniu do jego terytorium w perspektywie długookresowej (do roku 2030), polegającą na oddziaływaniu na główne elementy zagospodarowania przestrzennego województwa i zapewniającą koordynację instrumentów realizacyjnych.*

PZP WP określa trzy cele polityki przestrzennego zagospodarowania województwa pomorskiego, które mają charakter ogólny i określają stan docelowy przestrzeni w perspektywie do 2030 r. Podporządkowane są one strategicznemu celowi prowadzenia polityki przestrzennej województwa wyrażonemu za pomocą modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej otwartej policentrycznej koncentracji. W tabeli poniżej przedstawiono cele i kierunki polityki przestrzennego zagospodarowania województwa oraz odpowiadające im cele oraz działania zawarte w Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Sztum na lata 2021-2030.

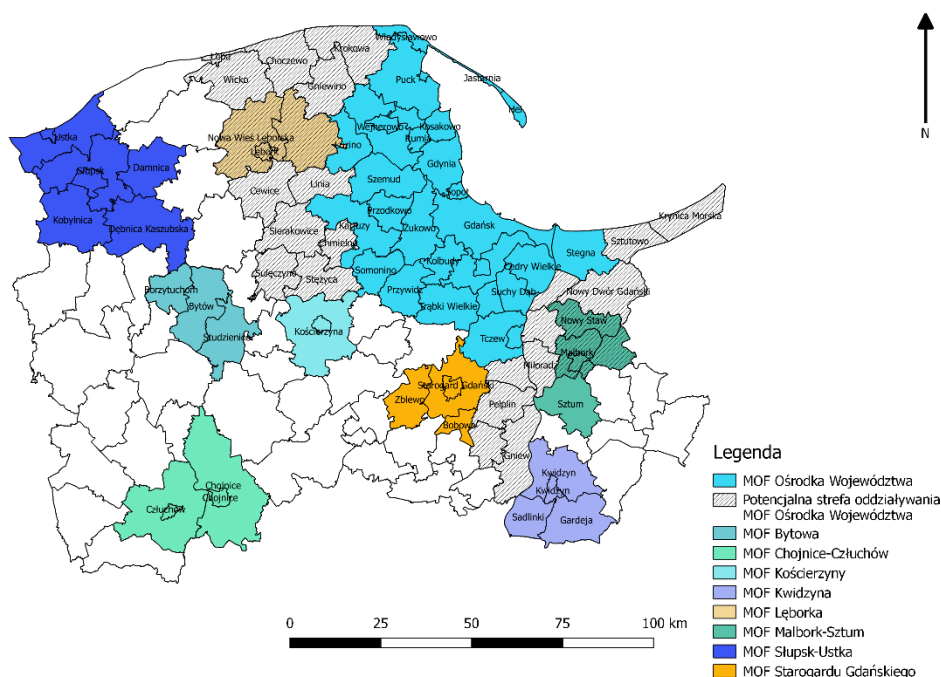
Tab. 1. Spójność Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Sztum na lata 2021-2030 oraz działań i przedsięwzięć polityki przestrzennej województwa pomorskiego.

Cele i kierunki polityki przestrzennego zagospodarowania województwa pomorskiego	Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Sztum na lata 2021-2030
C.1. Wysoka jakość przestrzeni zamieszkania i pracy K.1.1. Kształtowanie struktur sieci osadniczej zgodnie z wymogami ładu przestrzennego K.1.2. Kształtowanie wysokiej jakości środowiska mieszkaniowego K.1.3. Racjonalizacja rozmieszczenia oraz poprawa dostępności infrastruktury społecznej i usług publicznych w tym zakresie K.1.4. Zapobieganie i ograniczanie skutków powodzi oraz innych zagrożeń naturalnych	CEL STRATEGICZNY I: Nowoczesne rozwiązania w kształtowaniu przestrzeni służące zapewnieniu bezpieczeństwa mieszkańców i ochronie środowiska naturalnego w Mieście i Gminie 1.2. Rozwój i poprawa infrastruktury technicznej 1.3. Adaptacja i mitygacja do zmian klimatu CEL STRATEGICZNY II: Zrównoważony rozwój gospodarczy oparty na wewnętrznym potencjale Miasta i Gminy 2.2. Atrakcyjny rynek pracy
C.2. Konkurencyjna oraz wielofunkcyjna przestrzeń gospodarcza i bezpieczeństwo K.2.1. Efektywne i bezpieczne wykorzystanie zasobów przestrzeni przez gospodarkę K.2.2. Kształtowanie struktur przestrzennych umożliwiających tworzenie nowych i trwałych miejsc pracy K.2.3. Wzmacnianie całorocznej i atrakcyjnej oferty turystycznej w oparciu o zasoby i walory przyrodniczo-kulturowe, krajobrazowe i funkcje metropolitalne K.2.4. Kształtowanie racjonalnej struktury przestrzennej sieci transportowej	CEL STRATEGICZNY III: Otwarte i wykształcone społeczeństwo obywatelskie podstawą rozwoju Miasta i Gminy: 3.1. Aktywne i zintegrowane społeczeństwo CEL STRATEGICZNY I: Nowoczesne rozwiązania w kształtowaniu przestrzeni służące zapewnieniu bezpieczeństwa mieszkańców i ochronie środowiska naturalnego w Mieście i Gminie 1.1. Podniesienie dostępności i bezpieczeństwa komunikacyjnego 1.2. Rozwój i poprawa infrastruktury technicznej CEL STRATEGICZNY II: Zrównoważony rozwój gospodarczy oparty na wewnętrznym potencjale Miasta i Gminy 2.1. Nowoczesna gospodarka 2.2. Atrakcyjny rynek pracy

K.2.5. Zwiększenie stopnia bezpieczeństwa energetycznego i sprawności systemów produkcji, przesyłu i dystrybucji energii elektrycznej i ciepłej, gazu ropy naftowej oraz produktów ropopochodnych	2.3. Podniesienie atrakcyjności turystycznej gminy i wzmocnienie oferty czasu wolnego
K.2.6. Kształtowanie struktur przestrzennych wspierających zdolności obronne państwa	
C.3. Zachowane zasoby i walory środowiska	CEL STRATEGICZNY I: Nowoczesne rozwiązania w kształtowaniu przestrzeni służące zapewnieniu bezpieczeństwa mieszkańców i ochronie środowiska naturalnego w Mieście i Gminie
K.3.1. Zachowanie i odtwarzanie zasobów środowiska przyrodniczego i jego spójności	1.1. Podniesienie dostępności i bezpieczeństwa komunikacyjnego
K.3.2. Ochrona obszarów o charakterystycznym krajobrazie kulturowym lub znaczeniu historycznym	1.2. Rozwój i poprawa infrastruktury technicznej
K.3.3. Ograniczenie emisji zanieczyszczeń środowiska	1.3. Adaptacja i mitygacja do zmian klimatu
	CEL STRATEGICZNY II: Zrównoważony rozwój gospodarczy oparty na wewnętrznym potencjale Miasta i Gminy
	2.1. Nowoczesna gospodarka

Źródło: Opracowanie własne.

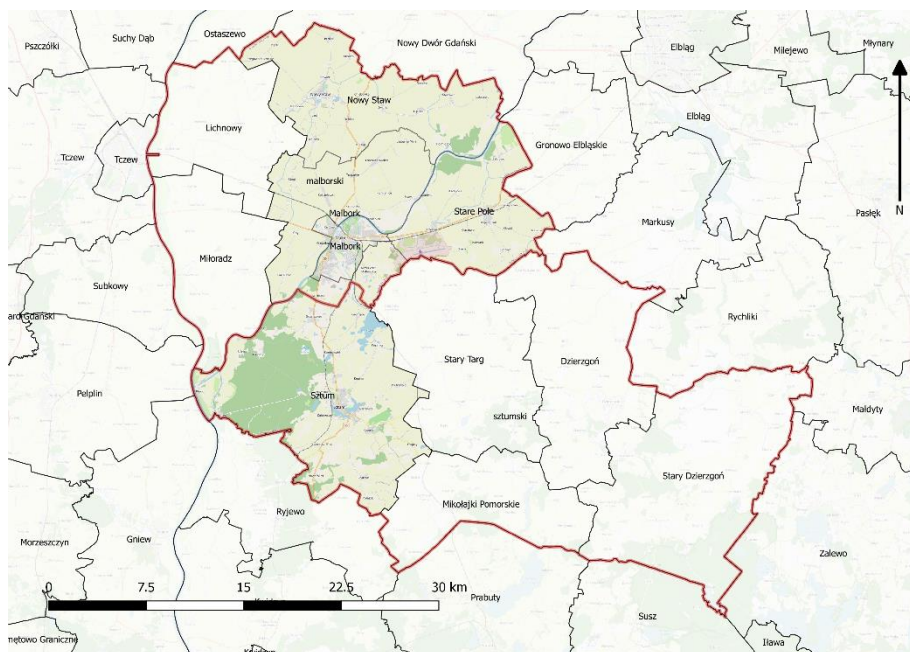
W ramach PZP WP określono granice obszarów funkcjonalnych oraz panujące na nich główne zasady zagospodarowania przestrzennego. Miasto i Gmina Sztum zakwalifikowane zostały do Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Malbork-Sztum (MOF Malbork-Sztum). Poszczególnym obszarom funkcjonalnym (w ramach celu czwartego) przypisano skonkretyzowane działania i przedsięwzięcia odnoszące się bezpośrednio do każdego z nich.

Ryc. 4. Miejskie obszary funkcjonalne – województwo pomorskie.

Źródło: Opracowanie własne.

Jako podstawowe wyzwanie rozwojowe dla obszaru MOF Malbork-Sztum określono *przeciwdziałanie zagrożeniom związanym z niekorzystną sytuacją demograficzną i wysokim bezrobociem poprzez wykorzystanie potencjałów dla aktywizacji społeczno-gospodarczej, wynikających z unikatowego dziedzictwa kulturowego i krajobrazowego obszaru oraz reindustrializację struktury gospodarki.*

Ryc. 5. Miejski Obszar Funkcjonalny Malbork-Sztum i jego podstawowa strefa oddziaływania.

Źródło: Opracowanie własne.

Tab. 2. Spójność Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Sztum na lata 2021-2030 oraz działań i przedsięwzięć polityki przestrzennej województwa pomorskiego dla MOF Malbork-Sztum.

Działania i przedsięwzięcia polityki przestrzennej wynikające z wyzwania rozwojowego określonego w PZP WP dla MOF Malbork-Sztum	Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Sztum na lata 2021-2030
<p>C.4. Uruchomione potencjały rozwojowe obszarów funkcjonalnych</p> <p>K.4.1. Wzmacnianie relacji funkcjonalno-przestrzennych miejskich obszarów funkcjonalnych z wykorzystaniem ich zróżnicowanych potencjałów</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Wzmacnianie funkcji miastotwórczych w Malborku, Nowym Stawie i Sztumie. 2. Tworzenie warunków do rozwoju kluczowych sektorów lokalnej gospodarki (przemysłu spożywczego i przetwórstwa rolno-spożywczego) poprzez wyznaczenie nowych stref produkcyjno-składowych i usługowych 3. Kształtowanie atrakcyjnego i funkcjonalnego zagospodarowania ogólnodostępnej przestrzeni publicznej, odpowiadającego na potrzeby mieszkańców i wzmacniającego tożsamość kulturową 4. Rewitalizacja zdegradowanych obszarów miejskich, w których występuje szczególna koncentracja negatywnych zjawisk społecznych, gospodarczych, środowiskowych, funkcjonalno-przestrzennych i technicznych 5. Rewitalizacja zdegradowanych obszarów w miejscowościach wiejskich, w szczególności tych, w których 	<p>CEL STRATEGICZNY I: Nowoczesne rozwiązania w kształtowaniu przestrzeni służące zapewnieniu bezpieczeństwa mieszkańców i ochronie środowiska naturalnego w Mieście i Gminie</p> <ol style="list-style-type: none"> 1.1. Podniesienie dostępności i bezpieczeństwa komunikacyjnego <ol style="list-style-type: none"> 1.1.1. Rozbudowa sieci dróg rowerowych, m.in. w partnerstwie z innymi gminami z obszaru MOF Malbork-Sztum 1.1.2. Optymalizacja siatki połączeń i rozwój transportu zbiorowego 1.1.4. Utworzenie węzła integracyjnego przy dworcu PKP w Sztumie 1.1.5. Wsparcie działań zmierzających do utworzenia bezpośredniego połączenia kolejowego z Trójmiastem i Toruniem 1.1.8. Współpraca z Zarządem Dróg Powiatowych i Wojewódzkich w zakresie budowy, rozbudowy i modernizacji dróg powiatowych i wojewódzkich 1.1.9. Współpraca w zakresie budowy obwodnicy Sztumu 1.2. Rozwój i poprawa infrastruktury technicznej <ol style="list-style-type: none"> 1.2.1. Budowa centralnej oczyszczalni ścieków dla Aglomeracji Sztum w celu ochrony wód i bioróżnorodności Zalewu Wiślanego oraz Morza Bałtyckiego 1.2.2. Budowa/rozbudowa sieci kanalizacji sanitarnej 1.2.3. Modernizacja stacji uzdatniania wody wraz z nowymi odwiertami (studniami) 1.2.4. Rozbudowa i modernizacja sieci wodociągowej 1.3. Adaptacja i mitygacja do zmian klimatu <ol style="list-style-type: none"> 1.3.2. Poprawa jakości środowiska poprzez rozwój terenów zielonych (w tym Parku Miejskiego w Sztumie)

<p>funkcjonowały państwa gospodarstwa rolne, w tym rewitalizacja zdegradowanych osiedli mieszkaniowych i ponowne wykorzystanie terenów poprodukcyjnych na cele gospodarcze</p> <ol style="list-style-type: none"> 6. Poprawa atrakcyjności oferty publicznego transportu zbiorowego 7. Poprawa drogowej dostępności transportowej obszaru funkcjonalnego do Trójmiasta oraz do węzłów drogowych na drogach nr A1 i S7 8. Rozwój infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej, w szczególności markowych produktów turystycznych konkurencyjnych na rynku europejskim, wydłużających czas pobytu w województwie 9. Uwzględnienie w dokumentach planistycznych oraz decyzjach administracyjnych (miasto Malbork oraz gminy Lichnowy, Malbork, Miłoradz, Nowy Staw i Stare Pole) priorytetu ochrony walorów krajobrazu kulturowego ekspozycji i otoczenia obiektu UNESCO – Zamku Krzyżackiego w Malborku (projektowane strefy ochrony przedpoła ekspozycyjnego zespołu zamkowego) 	<ol style="list-style-type: none"> 1.3.3. Odnowa przestrzeni publicznych na terenie Miasta i Gminy Sztum 1.3.9. Rekultywacja oraz regulacja poziomu wód w jeziorach Zajezierskim i Barlewickim we współpracy z Wodami Polskimi <p>CEL STRATEGICZNY II: Zrównoważony rozwój gospodarczy oparty na wewnętrznym potencjale Miasta i Gminy</p> <ol style="list-style-type: none"> 2.1. Nowoczesna gospodarka <ol style="list-style-type: none"> 2.1.1. Tworzenie przyjaznych warunków do podejmowania działalności gospodarczej na obszarze Miasta i Gminy Sztum 2.1.2. Zagospodarowanie terenu Parku Miejskiego na cele gospodarcze 2.1.3. Wyznaczenia nowych terenów inwestycyjnych o powierzchni min. 20 ha na obszarze gminy Sztum 2.2. Atrakcyjny rynek pracy <ol style="list-style-type: none"> 2.2.1. Aktywizacja zawodowa mieszkańców, w tym rozwój przedsiębiorczości wśród kobiet 2.2.2. Tworzenie warunków sprzyjających rozwojowi budownictwa mieszkaniowego, w tym szczególnie nad Jeziorem Barlewickim 2.3. Podniesienie atrakcyjności turystycznej Gminy i wzmocnienie oferty czasu wolnego <ol style="list-style-type: none"> 2.3.1. Stworzenie warunków do rozwoju miejsc wypoczynku i rekreacji dla młodzieży 2.3.2. Współpraca z powiatem sztumskim w zakresie pełnego wykorzystania potencjału mariny w Białej Górze 2.3.4. Modernizacja i rozbudowa infrastruktury przy plaży miejskiej w Sztumie 2.3.5. Współpraca z Muzeum Zamkowym w Malborku w zakresie zagospodarowania Zamku w Sztumie 2.3.8. Rozwój turystyki rowerowej w oparciu o trasę międzynarodową EuroVelo 9 (Wiślana Trasa Rowerowa) oraz trasy regionalne
--	---

Źródło: Opracowanie własne.

Zapisane w Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Sztum na lata 2021-2020 cele operacyjne i kierunki działań uwzględniają także zapisy Planu zagospodarowania przestrzennego województwa Pomorskiego 2030 w zakresie ustaleń, wytycznych i rekomendacji odnoszących się do Miasta i Gminy Sztum,

a w szczególności:

- kształtowania śródlądowych żeglarskich szlaków wodnych w oparciu o Międzynarodowe Drogi Wodne E-40 i E-70,
- uwzględnienia osnowy ekologicznej województwa (korytarzy oraz pól ekologicznych),
- dostosowanie polskiego odcinka MDW E-70 do parametrów klasy technicznej,
- obejmowania ochroną w formie parków kulturowych miejsc o wysokich i wyjątkowych wartościach, gdzie została zachowana historyczna struktura przestrzeni i szczególne walory przyrodniczo-krajobrazowe.

Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Sztum na lata 2021-2030 jest dokumentem spójnym z dokumentami wyższego rzędu. Przy opracowywaniu Strategii brano pod uwagę kierunki rozwoju wyznaczone w Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2030 (KSRR) oraz Strategii Rozwoju Województwa Pomorskiego 2030.

Jako cel główny polityki regionalnej kraju określono w KSRR „efektywne wykorzystanie endogenicznych potencjałów terytoriów i ich specjalizacji dla osiągnięcia zrównoważonego rozwoju kraju, co tworzyć będzie warunki do wzrostu dochodów mieszkańców Polski przy jednoczesnym osiągnięciu spójności w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym”. Cel główny polityki regionalnej do roku 2030 realizowany będzie w oparciu o uzupełniające się trzy cele szczegółowe:

1. Zwiększenie spójności rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym,

2. Wzmacnianie regionalnych przewag konkurencyjnych,
3. Podniesienie jakości zarządzania i wdrażania polityk ukierunkowanych terytorialnie.

Strategia Rozwoju Województwa Pomorskiego 2030 wpisuje się w kierunki KSRR. W dokumencie regionalnym wyznaczono następujące cele strategiczne:

1. Trwałe bezpieczeństwo,
2. Otwarta wspólnota regionalna,
3. Odporna gospodarka.

Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Sztum na lata 2021-2030 wpisuje się w założenia powyższych dokumentów. W poniższej tabeli wskazano które cele strategii gminnej powiązane są z tymi, które zostały wskazane w strategii wojewódzkiej.

Tab. 3. Spójność Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Sztum na lata 2021-2030 ze Strategią Rozwoju Województwa Pomorskiego 2030.

Cele Strategii Rozwoju Województwa Pomorskiego 2030	Cele Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Sztum na lata 2021-2030
1. Trwałe bezpieczeństwo 1.1. Bezpieczeństwo środowiskowe 1.2. Bezpieczeństwo energetyczne 1.3. Bezpieczeństwo zdrowotne 1.4. Bezpieczeństwo cyfrowe	CEL STRATEGICZNY I: Nowoczesne rozwiązania w kształtowaniu przestrzeni służące zapewnieniu bezpieczeństwa mieszkańców i ochronie środowiska naturalnego w Mieście i Gminie 1.1. Podniesienie dostępności i bezpieczeństwa komunikacyjnego 1.2. Rozwój i poprawa infrastruktury technicznej 1.3. Adaptacja i mitygacja do zmian klimatu CEL STRATEGICZNY III: Otwarte i wykształcone społeczeństwo obywatelskie podstawą rozwoju Miasta i Gminy: 3.3. Profilaktyka i promocja zdrowego trybu życia
2. Otwarta wspólnota regionalna 2.1. Fundamenty edukacji 2.2. Wrażliwość społeczna 2.3. Kapitał społeczny 2.4. Mobilność	CEL STRATEGICZNY I: Nowoczesne rozwiązania w kształtowaniu przestrzeni służące zapewnieniu bezpieczeństwa mieszkańców i ochronie środowiska naturalnego w Mieście i Gminie 1.1. Podniesienie dostępności i bezpieczeństwa komunikacyjnego CEL STRATEGICZNY II: Zrównoważony rozwój gospodarczy oparty na wewnętrznym potencjale Miasta i Gminy 2.2. Atrakcyjny rynek pracy 2.3. Podniesienie atrakcyjności turystycznej Gminy i wzmocnienie oferty czasu wolnego CEL STRATEGICZNY III: Otwarte i wykształcone społeczeństwo obywatelskie podstawą rozwoju Miasta i Gminy: 3.1. Aktywne i zintegrowane społeczeństwo 3.2. Powszechna edukacja przedszkolna, wysoka jakość i efektywność kształcenia
3. Odporna gospodarka 3.1. Pozycja konkurencyjna 3.2. Rynek pracy 3.3. Oferta turystyczna i czasu wolnego	CEL STRATEGICZNY I: Nowoczesne rozwiązania w kształtowaniu przestrzeni służące zapewnieniu bezpieczeństwa mieszkańców i ochronie środowiska naturalnego w Mieście i Gminie

3.4. Integracja z globalnym systemem transportowym	1.1. Podniesienie dostępności i bezpieczeństwa komunikacyjnego CEL STRATEGICZNY II: Zrównoważony rozwój gospodarczy oparty na wewnętrznym potencjale Miasta i Gminy 2.1. Nowoczesna gospodarka 2.2. Atrakcyjny rynek pracy 2.3. Podniesienie atrakcyjności turystycznej Gminy i wzmocnienie oferty czasu wolnego
--	--

Źródło: Opracowanie własne na podstawie „Strategii Rozwoju Województwa Pomorskiego 2030”.

5. System realizacji strategii, w tym wytyczne do sporządzenia dokumentów wykonawczych

Skuteczność działania lokalnych władz oraz słuszność i trafność założeń przyjętych do realizacji w niniejszej strategii mierzona będzie w przyszłości stopniem wdrożenia w życie celów i kierunków działań w niej przewidzianych. Prawidłowy przebieg procesu realizacji Strategii uwarunkowany jest przez jej odpowiednie wdrażanie, a następnie monitoring i ewaluację. Poprzez gromadzenie i analizę danych wprowadzony zostanie system stałej kontroli i oceny efektów realizacji ustaleń Strategii. Pozwoli to na identyfikację zaistniałych nieprawidłowości, a następnie rozwiązanie oraz zapobieganie ich negatywnym skutkom w przyszłości. Jednym z elementów skutecznego wdrażania niniejszej Strategii jest obowiązek pracowników Urzędu Miasta i Gminy oraz jednostek organizacyjnych do zapoznania się z dokumentem oraz wyznaczenie obszarów, za które każda jednostka, wydział lub pracownik będą odpowiedzialni. Dodatkowo, rekomenduje się przyjęcie lub aktualizację szczegółowych planów i programów określających dokładny zakres działań koniecznych do realizacji danego celu strategicznego.

Dokumentami, które wymagać będą aktualizacji w okresie realizacji Strategii będą m.in. Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Program Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie, Program Ochrony Środowiska czy programy jednoroczne (np. Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii,).

Realizacja zadań i działań zaplanowanych w ramach niniejszej Strategii stanowić będzie wyzwanie dla całej społeczności lokalnej i podmiotów działających na terenie Miasta i Gminy lub pozostających z nią w ścisłych relacjach. Strategia pełnić będzie kluczową rolę jako generalny plan postępowania władz samorządowych we współpracy z innymi samorządami, administracją państwową oraz partnerami społecznymi i prywatnymi. Wdrażając Strategię, gmina będzie dbała o dobrą współpracę z otoczeniem społeczno-gospodarczym, w tym z lokalnymi organizacjami pozarządowymi, ale również z innymi jednostkami samorządu terytorialnego (np. w ramach MOF Malbork-Sztum) oraz administracją rządową. Dodatkowo gmina będzie aktywnie uczestniczyć w konsultacjach innych Strategii przyjmowanych przez podmioty z jej otoczenia, do których należy w szczególności powiat sztumski. W chwili przyjęcia dokumentów przez ww. podmioty, gmina dokona analizy zgodności zapisów swojej Strategii i w razie potrzeby dokona ich aktualizacji.

Dodatkowo Miasto i Gmina Sztum będzie dążyć do wprowadzenia rozwiązań związanych z inteligentnym zarządzaniem, wykorzystując nowoczesne technologie informacyjno-komunikacyjne. Narzędzia te zapewnią sprawną pracę Urzędu Miasta i Gminy, jednostek podległych, ale również wpłyną na ochronę środowiska i możliwość pomiaru jakości życia w gminie.

W celu wdrożenia praktyki angażowania organizacji pozarządowych we wspólne działania na rzecz rozwoju gminy, projekty będą realizowane w partnerstwie z NGO. Dzięki temu, wykorzystując aktywność stowarzyszeń i fundacji podczas ich realizacji, uda się dotrzeć do coraz większej liczby odbiorców.

System monitorowania pełni funkcje kontrolne oraz weryfikujące skuteczność wdrażanych przedsięwzięć. Efekty Strategii będą monitorowane i opisywane w corocznym Raporcie o stanie Gminy, który jest obowiązkowym dokumentem zgodnie z art. 28aa ust. 1 ustawy o samorządzie gminnym. Zgodnie z powyższą ustawą „Raport obejmuje podsumowanie działalności wójta w roku poprzednim, w szczególności realizację polityk, programów, strategii, uchwał Rady Gminy i budżetu obywatelskiego”. Jednocześnie monitorowanie Strategii umożliwi także rzetelne informowanie podmiotów zewnętrznych o uzyskanych wynikach, zrealizowanych działaniach, osiągniętych celach i planowanych strategicznych inwestycjach czy projektach.

Dodatkowo, narzędziem wspomagającym monitorowanie wdrażania Strategii będzie tabela ewaluacyjna stanowiąca Załącznik nr 3 do niniejszego dokumentu. W tabeli znajduje się miejsce na wprowadzenie jednostki odpowiedzialnej za realizację celów, a także kolumny z planowaną datą wykonania zadania oraz datą faktyczną. Na jej podstawie uzupełniona zostanie ostatnia część tabeli ewaluacyjnej, zawierająca informacje o stanie realizacji działań. W ten sposób można będzie ocenić, w jakim stopniu został osiągnięty założony cel operacyjny, a dalej strategiczny.

6. Ramy finansowe i źródła finansowania

Miasto i Gmina Sztum na bieżąco analizuje możliwości pozyskania zewnętrznych źródeł finansowania działalności, w tym kierunków działań przewidzianych w Strategii, stanowiących zarówno wydatki bieżące, jak i majątkowe. Analizy te obejmują:

- fundusze unijne, w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Pomorskiego dla bieżącej perspektywy finansowej oraz kolejnego okresu, a także ogólnopolskich programów operacyjnych;
- programy rządowe, w tym m.in. Fundusz Rozwoju Dróg Samorządowych, Maluch+, Senior+, Dostępność+, Fundusz Inwestycji Lokalnych oraz inne programy w obszarze ochrony środowiska, sportu, kultury, edukacji i innych;
- programy jednostek samorządu terytorialnego wyższych szczebli, w tym zwłaszcza programy finansowane ze środków Samorządu Województwa Pomorskiego,
- inne, nieunijne fundusze międzynarodowe, np. Fundusze Norweskie, fundusze transgraniczne. Krajowy Program Odbudowy;
- inne zwrotne i bezzwrotne źródła finansowania, dystrybuowane przez podmioty publiczne i prywatne.

Powyższe instrumenty finansowe, jak i środki własne gminy, wskazują na potencjalne źródła finansowe, z których mogą być pozyskane środki na realizację Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Sztum na lata 2021-2030. Głównymi źródłami finansowania celów rozwojowych będą dochody własne gminy, w szczególności podatek od nieruchomości oraz udział w podatku dochodowym od osób fizycznych. Jednocześnie wiele zadań przewidzianych w Strategii realizowanych będzie w ramach bieżącej działalności poszczególnych komórek Urzędu Miasta i Gminy oraz jednostek organizacyjnych Gminy Sztum.

Realizacja części zadań przewidzianych w Strategii wymaga również i zakłada współpracę z gminami sąsiednimi, powiatem sztumskim oraz województwem pomorskim i ich jednostkami organizacyjnymi, a także związkami międzygminnymi, spółkami komunalnymi i stowarzyszeniami, których Miasto i Gmina Sztum jest lub będzie członkiem. Współpraca ta może obejmować również wymiar finansowy, w tym przekazanie dotacji na realizację zadania w ramach działań MOF Malbork-Sztum.

Podstawę do określania ram finansowych działań strategicznych stanowić będzie budżet gminy oraz wieloletnia prognoza finansowa. Miasto i Gmina Sztum będzie utrzymywać nadwyżkę operacyjną w sposób niezagrażający dyscyplinie finansów publicznych i umożliwiający spłatę wcześniej zaciągniętych zobowiązań. Pozostałe środki, a także dochody majątkowe przeznaczone będą na realizację zaplanowanych inwestycji. Długotrwałe cele strategiczne określane będą w wieloletniej prognozie finansowej. W celu oddania realności prognozy oraz rzetelności finansowego przedstawienia planowanych działań, wieloletnia prognoza finansowa oddawać będzie wszystkie wydarzenia, które mają lub mogą mieć wpływ na gospodarkę finansową gminy, a przede wszystkim uzależnione będą od czynników makroekonomicznych, takich jak: PKB, inflacja, tempo wzrostu wynagrodzeń, czy planowane zmiany systemowe, np. w podatkach dochodowych. Na tej podstawie wyznaczone będą możliwe do przeznaczenia limity wydatków w poszczególnych latach na wyznaczone przedsięwzięcia. W przypadku zaciągania zwrotnych źródeł finansowania, kształt wskaźnika obsługi zadłużenia określonego w art. 243 ustawy o finansach publicznych, w każdym roku prognozy powinien uwzględniać obsługę dodatkowych zobowiązań gminy.

Tabela poniżej przedstawia prognozę wysokości głównych kategorii budżetowych w latach 2021-2025 na podstawie uchwały nr XXXI.250.2021 Rady Miejskiej w Sztumie z dnia 28 kwietnia 2021 r. w sprawie zmiany Wieloletniej Prognozy Finansowej Gminy Sztum na lata 2021-2025. W analizowanych latach łączne dochody wyniosą ponad 435 mln zł, z czego dochody z tytułu podatku od nieruchomości – ponad 65 mln zł i udziału w podatku dochodowym od osób fizycznych – ponad 75 mln zł, natomiast wydatki – ok. 446 mln zł.

Tab. 4. Wyniki budżetu gminy Sztum w latach 2021-2025.

	Dochody ogółem	w tym:		Wydatki ogółem	Rozchody
		podatek od nieruchomości	udział w PIT		
2021	85 801 346,00	11 631 686,00	14 373 816,00	100 329 402,00	388 562,00
2022	88 765 693,00	12 364 320,00	14 961 292,00	86 741 710,00	2 404 039,00
2023	85 606 361,00	13 602 877,00	14 954 518,00	85 106 361,00	500 000,00
2024	87 222 196,00	13 874 934,00	15 253 609,00	86 722 196,00	500 000,00
2025	87 992 418,00	14 152 433,00	15 558 681,00	87 492 418,00	500 000,00
Ogółem:	435 388 014,00	65 626 250,00	75 101 916,00	446 392 087,00	4 292 601,00

Źródło: Uchwała nr XXXI.250.2021 Rady Miejskiej w Sztumie z dnia 28 kwietnia 2021 r. w sprawie zmiany Wieloletniej Prognozy Finansowej Gminy Sztum na lata 2021-2025.

Z kolei potencjał inwestycyjny gminy rozumiany jako suma środków finansowych pozostałych do dyspozycji, po pokryciu wszystkich bieżących kosztów funkcjonowania (wydatków bieżących) oraz spłacie obecnie zaplanowanych rat kapitałowych (rozchodów) w latach 2021-2025 wyniesie ok. 42,6 mln zł³.

³ Uchwała nr XXXI.250.2021 Rady Miejskiej w Sztumie z dnia 28 kwietnia 2021 r. w sprawie zmiany Wieloletniej Prognozy Finansowej Gminy Sztum na lata 2021-2025.

ZAŁĄCZNIKI

Diagnoza sytuacji przestrzennej, gospodarczej i społecznej Miasta i Gminy Sztum

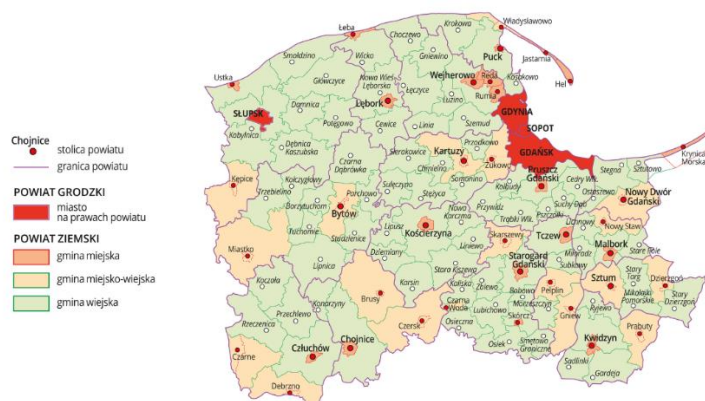
Spis treści:

CZĘŚĆ 1: DIAGNOZA SYTUACJI PRZESTRZENNEJ MIASTA I GMINY SZTUM	4
1.1. Informacje ogólne.....	4
1.2. Planowanie i zagospodarowanie przestrzenne	5
1.3. Transport i łączność	6
1.4. Walory kulturowe i przyrodnicze	7
1.4.1. Dziedzictwo lokalne	7
1.4.2. Kultura	7
1.4.3. Turystyka i rekreacja	8
CZĘŚĆ 2: DIAGNOZA SYTUACJI GOSPODARCZEJ MIASTA I GMINY SZTUM	9
2.1. Gospodarka lokalna i rynek pracy.....	9
2.2. Stan finansów samorządowych	13
2.2.1. Wykonanie budżetu	13
2.2.2. Struktura dochodów i wydatków	15
2.2.3. Potencjał inwestycyjny	16
2.3. Infrastruktura i środowisko	17
2.3.1. Zaopatrzenie w wodę	17
2.3.2. Kanalizacja ściekowa	19
2.3.3. Gospodarka odpadami	20
2.3.4. Internet	22
2.3.5. Zaopatrzenie w ciepło i gaz	22
2.3.6. Energia elektryczna	24
2.3.7. Odnawialne źródła energii (OZE)	24
2.3.8. Lasy, formy ochrony przyrody i tereny zielone	25
2.3.9. Jakość powietrza	26
2.3.10. Stan wód	26
2.3.11. Pozostała działalność w zakresie ochrony środowiska.....	27
CZĘŚĆ 3: DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ GMINY.....	28
3.1. Demografia.....	28
3.2. Kapitał społeczny	32
3.2.1. Żłobki i przedszkola	32
3.2.2. Edukacja.....	34
3.2.3. Sport.....	36
3.3. Opieka zdrowotna	36
3.4. Pomoc społeczna	37
3.5. Bezpieczeństwo publiczne	40
3.6. Współpraca	41
SPIS RYCIN.....	42
SPIS TABEL	43

CZĘŚĆ 1: DIAGNOZA SYTUACJI PRZESTRZENNEJ MIASTA I GMINY SZTUM

1.1. Informacje ogólne

Miasto i Gmina Sztum jest gminą miejsko-wiejską położoną we wschodniej części województwa pomorskiego i zachodniej części powiatu sztumskiego. Centralnie położony ośrodek miejski – Miasto Sztum – leży przy drodze krajowej nr 55, pomiędzy Malborkiem a Kwidzynem. Gmina Sztum leży w północno-zachodniej części Pojezierza Ławskiego i charakteryzuje się szczególnymi walorami krajobrazowymi i przyrodniczymi. W środkowej części gminy znajdują się jeziora: Sztumskie, Barlewickie, Białe i Parleta. Miasto otaczają lasy z dużą ilością zwierzyny łownej i bogatym runem leśnym.

Ryc. 6. Województwo pomorskie – podział administracyjny

Źródło: epodreczniki.pl

Całkowita powierzchnia gminy wynosi 181,06 km², z czego 4,59 km² przypada na jej obszar miejski a 176,47 km² na obszar wiejski⁴. Na całkowitą powierzchnię gminy składają się grunty zabudowane i zurbanizowane (753 ha), użytki rolne (11 213 ha), grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione (4 941 ha) grunty pod wodami (748 ha), nieużytki (443 ha) oraz tereny różne (8 ha).

Ryc. 7. Mapa gminy Sztum.

Źródło: Strona internetowa Urzędu Miasta i Gminy w Sztumie

⁴ Dane DBL GUS, Podział terytorialny za rok 2019.

Tereny położone pomiędzy Wisłą i Nogatem, aż do granicy wyznaczonej przez przebieg DK 55 (a więc położone w zachodniej części gminy) zdominowane są przez porastające je lasy. Natomiast tereny położone we wschodniej części gminy, aż do jej granicy zdominowane są przez tereny zabudowane, rolnicze oraz przemysłowe.

1.2. Planowanie i zagospodarowanie przestrzenne

Miasto i Gmina Sztum stanowi średniej wielkości jednostkę administracyjną, której obecny krajobraz i struktura ukształtowały się w wyniku działań Zakonu Krzyżackiego w XIV w. (budowa zamku - siedziby wójta), nadania praw miejskich (1416), przynależności do Polski (1467-1772) oraz konsekwencji I rozbioru i przyłączenia do państwa prusko-niemieckiego. Bardzo ważnym czynnikiem miastotwórczym były decyzje o ulokowaniu tu siedziby powiatu sztumskiego (1818), centralnego więzienia (1910), jednostki wojskowej (1913) oraz uzyskanie połączenia kolejowego Toruń-Malbork (1883). W późniejszych latach to właśnie w kierunku położonego za miastem dworca kolejowego zaczęła się rozwijać obecna tkanka miejska, ograniczona dwoma jeziorami. W 1920 roku o przynależności państwowej Ziemi Szumskiej decydował plebiscyt. Za Polską opowiedziało się w Szumie 26% głosujących, w wielu wsiach było to jednak ponad 50% mieszkańców. Silny ośrodek polskości, którym był w latach międzywojennych Sztum, powodował przeciwdziałania władz niemieckich. Ulokowano tu m.in. elitarną szkołę średnią dla przyszłej elity nazistowskiej (1934).

Polska administracja obejmowała Sztum w kwietniu 1945 r. Miasto, będące świadkiem wielu wojennych działań, zostało dodatkowo zniszczone w 35% przez Armię Czerwoną, już po jej wkroczeniu do niebronionego miasta. W kolejnych latach rozpoczął się proces jego odbudowy – w czasach i uwarunkowaniach PRL. Przemiany demokratyczne po 1989 roku przyniosły rozwój gospodarczy, ale także problemy związane z bezrobociem na terenach po zlikwidowanych państwowych gospodarstwach rolnych.

Nadrzędnym dokumentem planistycznym obowiązującym na obszarze JST jest Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta i Gminy Sztum. Obowiązująca obecnie wersja dokumentu została przyjęta uchwałą Rady Miejskiej w Szumie nr XII.166.2020 z dnia 29.07.2020 roku.

Aktami prawa miejscowego regulującymi planowanie przestrzenne w gminie są miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego. Na obszarze gminy obowiązują obecnie ustalenia 11 miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Stopień pokrycia terenu gminy MPZP wynosi ok. 5,9%. W mieście Sztum 18,7% terenu jest objęte planami miejscowymi, natomiast na terenach wiejskich wskaźnik ten wynosi 5,6%.

Na terenach nie objętych miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego wydaje się decyzje o warunkach zabudowy i decyzje o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego. W tabeli poniżej przedstawiono liczbę decyzji o warunkach zabudowy wydanych na terenie Miasta i Gminy Sztum w latach 2015-2019.

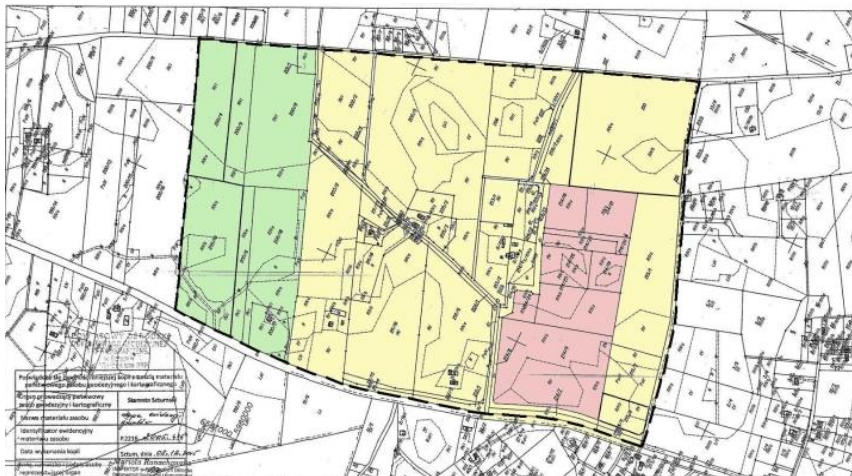
Tab. 5. Liczba decyzji o warunkach zabudowy wydanych w latach 2015-2019 na terenie Miasta i Gminy Sztum.

	2015	2016	2017	2018	2019
decyzje o warunkach zabudowy ogółem	167	84	83	99	108
decyzje o warunkach zabudowy w przeliczeniu na 1 000 mieszkańców	8,92	4,50	4,47	5,37	5,90

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta i Gminy w Szumie.

Na terenie gminy funkcjonuje Park Przemysłowy Sztum, położony w miejscowości Koniecwałd, w bezpośrednim sąsiedztwie DK nr 55. W skład parku wchodzi tereny należące do Miasta i Gminy Sztum, Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa, osób prywatnych oraz tereny Pomorskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej (PSSE). Łączny obszar zajmowany przez Park Przemysłowy Sztum to ok. 88 ha. Teren Parku objęty jest miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego z przeznaczeniem na tereny o funkcjach przemysłowych i usługowych oraz tereny obiektów produkcyjnych, składów i magazynów oraz tereny zabudowy usługowej.

Gmina przygotowała kolejny teren inwestycyjny należący do KOWR o pow. ok. 66 ha, położony w miejscowości Górki, obręb Barlevice. Atrakcyjnym terenem do zainwestowania jest również teren Parku Miejskiego w Sztumie o powierzchni ok. 16 ha.

Ryc. 8. Mapa Parku Przemysłowego Sztum.
Źródło: Strona internetowa Urzędu Miasta i Gminy Sztum

1.3. Transport i łączność

Gmina Sztum leży na trasie komunikacyjnej drogi krajowej nr 55 z Nowego Dworu Gdańskiego do Stolna. Droga posiada na obszarze gminy orientację północ-południe i stanowi jej główny trakt komunikacyjny zapewniający wygodne połączenie z Malborkiem, Toruniem, Gdańskiem oraz Gdynią. Długość trasy na terenie gminy wynosi 17 km. Przebieg drogi krajowej przez centrum Sztumu jest jednak przyczyną powstawania w nich częstych korków i zatorów, a także źródłem wysokiej emisji zanieczyszczeń pochodzących ze spalin samochodów. W celu ograniczenia natężenia ruchu samochodowego (zwłaszcza tranzytowego) przez obszar miasta oraz zmniejszenia emisji zanieczyszczeń niezbędna jest budowa obwodnicy.

Oprócz DK 55, przez teren gminy przebiega szereg dróg wojewódzkich (o łącznej długości 25 km), powiatowych (53 km) oraz gminnych (150 km) o różnym statusie. Całkowita długość wszystkich dróg publicznych zlokalizowanych na terenie gminy Sztum wynosi 170 km.

Przez teren gminy przebiegają również dwie linie kolejowe. Pierwszą z nich jest linia kolejowa nr 207 Toruń – Grudziądz – Kwidzyn – Malbork. Na jej trasie znajdują się trzy przystanki kolejowe (w Sztumie, Sztumskiej Wsi i Gościszewie). Ponadto przez obszar gminy Sztum przebiega jedna z najważniejszych linii kolejowych w Polsce – linia nr 9 relacji Gdańsk-Warszawa, jednak jej trasa omija miasto Sztum. W mieście Sztum znajduje się zaniedbany i nieczynny dworzec PKP, którego potencjał pozostał do tej pory niewykorzystany, a układ komunikacyjny wokół dworca dysfunkcyjny. Ze względu na swoją lokalizację w przyszłości powinien on stanowić miejsce węzła integracyjnego. Dlatego też modernizacja dworca PKP i uczynienie z niego węzła integracyjnego jest jednym z priorytetów rozwojowych Miasta i Gminy Sztum. Celem odkorkowania miasta oraz zmniejszenia niskoemisyjności niezbędna jest budowa obwodnicy.

Miasto Sztum położone jest w odległości 38 km od węzła Swarozyn oraz 46 km od węzła Kopytkowo położonych na trasie autostrady A-1. Najbliższe lotniska zlokalizowane są w Królewie Malborskim (lotnisko wojskowe, 12 km od Sztumu) oraz Gdańsku (Port Lotniczy Gdańsk im. Lecha Wałęsy, 69 km od Sztumu).

Transport zbiorowy obsługiwany jest przez przewoźników prywatnych i dociera do większości miejscowości w gminie. Mieszkańcy terenów wiejskich mogą podróżować po terenie gminy korzystając z oferty przewoźników prywatnych lub wykorzystując system autobusów szkolnych (za dodatkową

opłatą). Pomimo tego, na obszarze JST wciąż występują miejsca, do których transport zbiorowy nie dociera. Wykorzystywany przez przewoźników sprzęt transportowy jest wiekowy, wysłużony i niedostosowany dla osób z niepełnosprawnościami. W celu ograniczenia emisji liniowej środka transportu powinny być sukcesywnie modernizowane lub zastępowane środkami transportowymi nisko lub zeroemisyjnymi i bardziej przyjaznymi środowisku.

1.4. Walory kulturowe i przyrodnicze

1.4.1. Dziedzictwo lokalne

Na terenie Miasta i Gminy Sztum zlokalizowane są liczne budynki, budowle oraz obiekty małej architektury ujęte w Rejestrze Zabytków Województwa Pomorskiego (RZWP). Do najważniejszych z nich można zaliczyć układ urbanistyczny Starego Miasta Sztumu wraz z zespołem zamkowym, liczne zespoły dworskie zlokalizowane na terenie gminnych sołectw oraz obiekty kultu sakralnego (kościół parafialne i filialne). Wśród pozostałych obiektów wpisanych do RZWP oraz Gminnej Ewidencji Zabytków Miasta i Gminy Sztum dominują liczne kamienice, wille, domy mieszkalne, budynki gospodarcze, cmentarze oraz kapliczki. Na terenie gminy zlokalizowane są także liczne stanowiska archeologiczne.

Głównym dokumentem strategicznym określającym zasadnicze kierunki działań i zadań realizowanych na rzecz ochrony zabytków oraz opieki nad zabytkami na terenie gminy jest Program Opieki nad Zabytkami Miasta i Gminy Sztum na lata 2016-2020. W bieżącym roku rozpoczną się prace nad dokumentem mającym obowiązywać na lata 2021-2024.

W strukturze właścicielskiej obiektów wpisanych do Gminnej Ewidencji Zabytków dominują obiekty należące do osób fizycznych (54%). Znaczny udział posiadają także Skarb Państwa (Lasy Państwowe – 9%, KOWR – 5%, inne – 5%) oraz Miasto i Gmina Sztum (16%).

1.4.2. Kultura

Organizatorem, koordynatorem oraz współorganizatorem zdecydowanej większości przedsięwzięć kulturalnych na terenie gminy jest Sztumskie Centrum Kultury z siedzibą w Sztumie. SCK dysponuje zmodernizowaną w ostatnich latach bazą wymagającą stosunkowo niewielkiego doposażenia i uzupełnienia. W ramach Centrum działają Kino-Teatr „Powiśle” (seanse biletowane, Dyskusyjny Klub Filmowy, seanse dla szkół, transmisje i retransmisje spektakli operowych, baletowych i koncertów), galeria (wystawy i wernisaże), odbywają się zajęcia grup artystycznych (zespoły wokalne, nauka gry na gitarze, zespoły taneczne, Sztumska Orkiestra Dęta), a także organizowane są koncerty, spektakle oraz różnorodne co do tematyki, rodzaju i zasięgu imprezy, w tym także plenerowe. Ponadto Centrum oferuje możliwość wynajmu swoich sal na potrzeby organizacji koncertów, spektakli, warsztatów i szkoleń. W Centrum działają również Uniwersytet Trzeciego Wieku oraz Klub SENIOR+AMATOR.

W 2019 roku oddano do użytku nowoczesny, zmodernizowany budynek Biblioteki SCK KWADRO. Biblioteka dysponuje wypożyczalnią dla dorosłych oraz dzieci i młodzieży, czytelnią internetową, salą konferencyjną. W ramach swojej podstawowej działalności współpracuje ze szkołami i bibliotekami szkolnymi oraz stowarzyszeniami i bibliotekami powiatu sztumskiego (pełni rolę biblioteki powiatowej). W placówce działa m.in. Dyskusyjny Klub Książki, odbywają się spotkania z pisarzami (także regionalnymi), wystawy tematyczne i okolicznościowe.

Działalność kulturalna na terenach wiejskich Gminy koncentruje się wokół zlokalizowanych tam 11 Filii, które również podlegają Sztumskiemu Centrum Kultury. Wśród ich oferty należy wymienić zapewnienie opieki nad dziećmi i młodzieżą, wycieczki, konkursy, zajęcia komputerowe, plastyczne, kulinarne, edukacyjne, artystyczne, gry i zabawy oraz organizację imprez okolicznościowych (np. z okazji Dnia Matki).

Na terenie Gminy organizowane są, we współpracy z lokalnymi społecznościami i organizacjami społecznymi, liczne przedsięwzięcia o charakterze społeczno-kulturalnym. Zadania publiczne w zakresie kultury realizowane są także przez lokalne stowarzyszenia w trybie otwartych konkursów

ofert oraz w trybie małych grantów (na podstawie Ustawy o pożytku publicznym i wolontariacie). Miasto oferuje mieszkańcom Gminy bogatą ofertę kulturalną. Charakteryzuje się ona znacznym zróżnicowaniem oraz jest stale monitorowana, analizowana, uzupełniana i dostosowywana do potrzeb i zainteresowań osób w różnym wieku.

1.4.3. Turystyka i rekreacja

Miasto i Gmina Sztum położone są na trasie kilku popularnych w Polsce szlaków turystycznych i rekreacyjnych. Do najważniejszych z nich można zaliczyć szlak turystyczny Gdańsk – Malbork – Toruń oraz międzynarodową trasę rowerową R-1. Korzystne położenie turystyczne, walory krajobrazowo-historyczne oraz oddalenie od dużych ośrodków miejskich stanowią niezaprzeczalne atuty jednostki.

Miasto posiada duży lokalny potencjał wewnętrzny. Nie tworzy warunków turystyki pobytowej, tworzy natomiast turystykę przejazdową i dojazdową. Jest ona alternatywą spędzania wolnego czasu dla mieszkańców gminy Sztum i sąsiednich miejscowości.

Gminy Sztum leży na trasie Szlaku Polskich Zamków Gotyckich – samochodowej trasy turystycznej łączącej 12 gotyckich zamków Warmii, Mazur i Kaszub. Znajdują się na niej zamki biskupie, kapitulne oraz krzyżackie. Szlak prowadzi z Rynu, poprzez m.in. Olsztyn, Ostródę, Kwidzyn, Sztum, Dzierzgoń, Malbork do Człuchowa. Na jej terenie funkcjonują gospodarstwa agroturystyczne, stadniny koni oraz stacja wodna powstała w ramach Pętli Żuławskiej. Gmina jest także członkiem Stowarzyszenia Gmin Polskie Zamki Gotyckie.

Przez teren gminy przebiega także szereg szlaków pieszych, rowerowych i wodnych. Do najważniejszych z nich można zaliczyć:

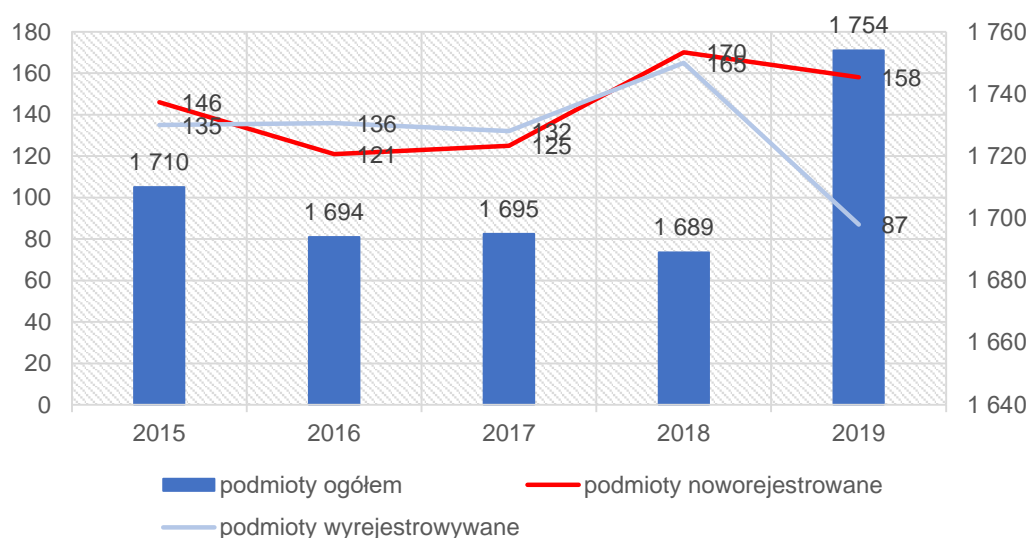
- Międzynarodowy Szlak Rowerowy R-1 – trasa rozpoczyna się w Calais (Francja) i przebiega przez Belgię, Holandię, Niemcy i Polskę do granicy z Rosją i dalej do Sankt Petersburga,
- Wiślaną Trasę Rowerową – w województwie pomorskim trasa przebiega przez Żuławy, Kociewie i Powiśle,
- Rowerowy Szlak Zamków Gotyckich na Powiślu – szlak prowadzi przez malownicze tereny Powiśla, lokalnymi drogami o małym natężeniu ruchu, polnymi i leśnymi drogami gruntowymi oraz krótkimi odcinkami dróg wojewódzkich można przebyć teren trzech powiatów (malborskiego, sztumskiego oraz kwidzyńskiego),
- szlak „Kopernikowski” – najstarszy szlak pieszy w gminie oznaczony na początku lat 60. XX w. prowadzący przez miejscowości związane z życiem i pracą Mikołaja Kopernika,
- szlak „Nadwiślański” – szlak pieszy wyznaczony we wschodniej części województwa pomorskiego łączący miejsca bogate w zabytki, historię i niepowtarzalne krajobrazy,
- ścieżkę pieszo-rowerową wokół jeziora Sztumskiego – jedną z atrakcji Sztumu o długości ok. 5 km. W okresie letnim, przy ścieżce, działa strzeżone kąpielisko z wypożyczalnią sprzętu wodnego i małą gastronomią. Po drugiej stronie jeziora zlokalizowany jest teren wypoczynkowo-rekreacyjny Jaszczurowe Wzgórze z punktem widokowym na panoramę miasta,
- Pomorskie Szlaki Kajakowe rz. Nogat – szlak kajakowy wyznaczony na rzece Nogat,
- Pętla Żuławska – sieć szlaków żeglarskich, która na terenie Miasta i Gminy obejmuje rzekę Nogat.

CZĘŚĆ 2: DIAGNOZA SYTUACJI GOSPODARCZEJ MIASTA I GMINY SZTUM

2.1. Gospodarka lokalna i rynek pracy

Według danych opublikowanych w BDL GUS na terenie Miasta i Gminy Sztum, na koniec 2019 roku, w bazie REGON zarejestrowane były 1 754 podmioty gospodarcze. Stanowiło to 49,55% wszystkich podmiotów gospodarczych zarejestrowanych na terenie powiatu sztumskiego.

Na przestrzeni lat 2015-2018 można było zaobserwować stopniowy spadek liczby podmiotów prowadzących działalność gospodarczą na terenie gminy. Dopiero w roku 2019 nastąpił znaczny wzrost ich ilości. Szczegółowe dane w zakresie kształtowania się liczby podmiotów gospodarczych na terenie Miasta i Gminy Sztum w latach 2015-2019 przedstawia wykres poniżej.

Ryc. 9. Liczba podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w bazie REGON na terenie Miasta i Gminy Sztum w latach 2015-2019 – ogółem, podmioty noworejestrowane oraz podmioty wyrejestrowywane.

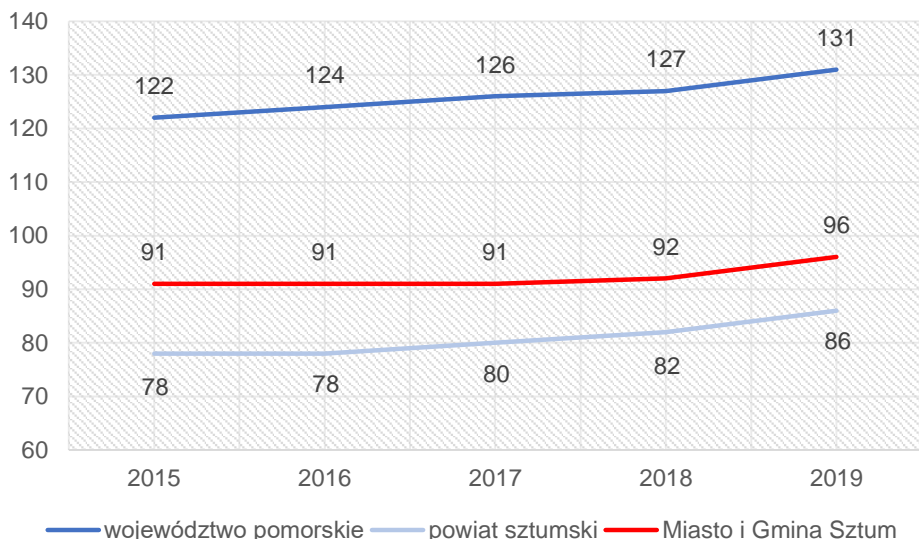
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Wskaźnikiem, który dobrze obrazuje stopień przedsiębiorczości mieszkańców w poszczególnych gminach jest liczba podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w bazie REGON w przeliczeniu na 1 000 osób. W gminie Sztum współczynnik ten wyniósł w 2019 r. 96 podmiotów.

Wśród podmiotów prowadzących działalność na terenie Miasta i Gminy Sztum przeważają podmioty prowadzące swoją działalność w poniższych działach gospodarki:

- handel hurtowy i detaliczny,
- naprawa pojazdów samochodowych włączając motocykle,
- budownictwo lądowe,
- działalność związana z obsługą rynku nieruchomości,
- przetwórstwo przemysłowe (produkcja artykułów spożywczych, mebli, metalowych wyrobów gotowych, naprawa, konserwacja i instalowanie nowych maszyn i urządzeń).

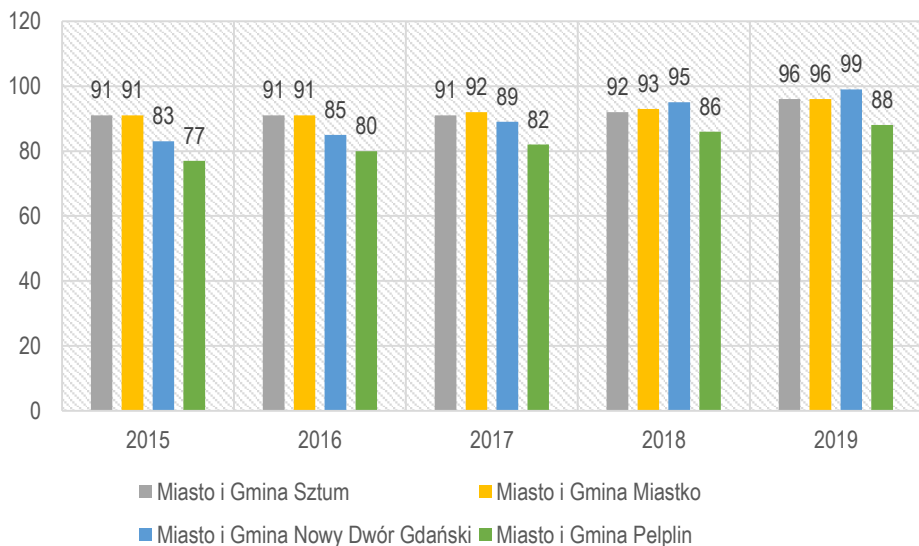
Ponadto na obszarze gminy dynamicznie rozwija się sektor produkcji energii z OZE, głównie przy wykorzystaniu instalacji o charakterze komercyjnym. Sektor ma istotny wpływ na koniunkturę gminy mimo, że nie tworzy nowych miejsc pracy (m.in. większe wpływy z podatków, dochody z dzierżaw).

Ryc. 10. Liczba podmiotów zarejestrowanych w REGON w przeliczeniu na 1000 mieszkańców w Mieście i Gminie Sztum, powiecie sztumskim oraz województwie pomorskim w latach 2015-2019.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Wśród porównywanych innych gmin miejsko-wiejskich o podobnej liczbie ludności z rejonu województwa pomorskiego większym współczynnikiem podmiotów zarejestrowanych w bazie REGON na 1 000 mieszkańców charakteryzuje się jedynie gmina Nowy Dwór Gdański, która w analizowanym okresie znacznie zwiększyła rozwój usług turystycznych. Szczegółowe dane w tym zakresie przedstawione zostały na wykresie poniżej.

Ryc. 11. Liczba podmiotów zarejestrowanych w REGON w przeliczeniu na 1000 mieszkańców w Mieście i Gminie Sztum oraz innych gminach województwa pomorskiego o zbliżonej liczbie ludności w latach 2015-2019.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Analizując strukturę przedsiębiorstw zarejestrowanych na terenie gminy Sztum pod kątem ilości zatrudnianych przez nie pracowników można zauważyć, że dominują w niej przedsiębiorstwa zatrudniające mniej niż 10 osób – w roku 2019 były to 1 682 podmioty (95,9%). Przedsiębiorstwa zatrudniające 10 i więcej osób stanowią jedynie 4,1% ogółu przedsiębiorstw zarejestrowanych na

terenie jednostki, a w ostatnich pięciu latach ich liczba znacznie zmalała. Na koniec 2019 r. były to jedynie 72 podmioty. Szczegółowe dane w tym zakresie zostały przedstawione w tabeli poniżej.

Tab. 6. Struktura przedsiębiorstw zarejestrowanych na terenie Miasta i Gminy Sztum wg liczby zatrudnianych osób.

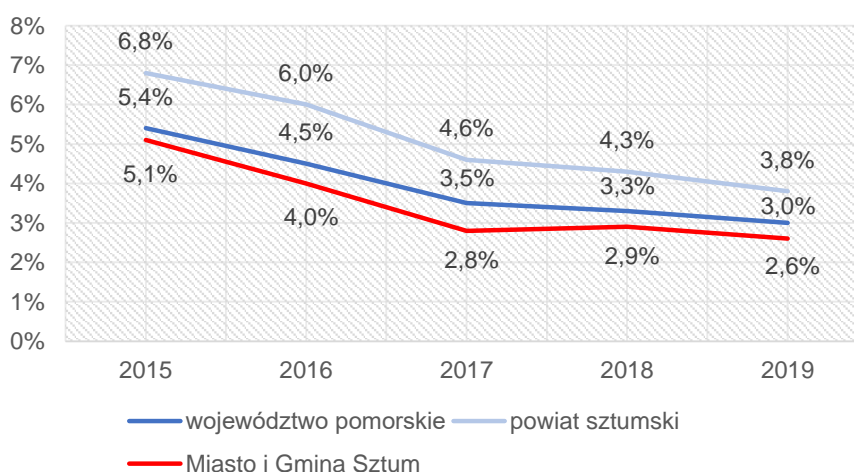
	2015	2016	2017	2018	2019
ogółem	1 710	1 694	1 695	1 689	1 754
0 - 9	1 621	1 606	1 609	1 614	1 682
10 - 49	68	68	67	56	53
50 - 249	20	19	18	17	17
pow. 250	1	1	1	2	2

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Na obszarze gminy Sztum dynamicznie rozwijają się rolnictwo wysokotowarowe oraz rodzinne gospodarstwa rolne zlokalizowane na terenach zajmowanych wcześniej przez Państwowe Gospodarstwa Rolne. Przeważa produkcja roślinna obejmująca głównie uprawy zbóż, buraków cukrowych, roślin strączkowych oraz surowców na pasze objętościowe. Na terenie gminy zlokalizowane są także duże fermy zwierząt hodowlanych. Rozwojowi działalności rolniczej sprzyjają dogodne warunki glebowe i klimatyczne. W związku z tym, duża ilość przedsiębiorstw zlokalizowanych na terenie gminy to także przedsiębiorstwa związane z produkcją rolną.

Do najważniejszych podmiotów gospodarczych prowadzących swoją działalność na terenie gminy możemy zaliczyć: ELITA Sp. z o.o. (produkcja mebli łazienkowych), Maximus Sp. z o.o. (produkcja mebli łazienkowych), ADM Czernin S.A. (produkcja olei i tłuszczów spożywczych), FOBOS INVEST Sp. z o.o. (pakowanie żywności znanych światowych marek), MATERBUD Zakład Produkcyjny (produkcja kształtek żeliwnych), Polska Fabryka Wodomierzy i Ciepłomierzy Fila (produkcja wodomierzy), Sonac Sp. z o.o. Uśnice (przetwarzanie produktów zwierzęcych).

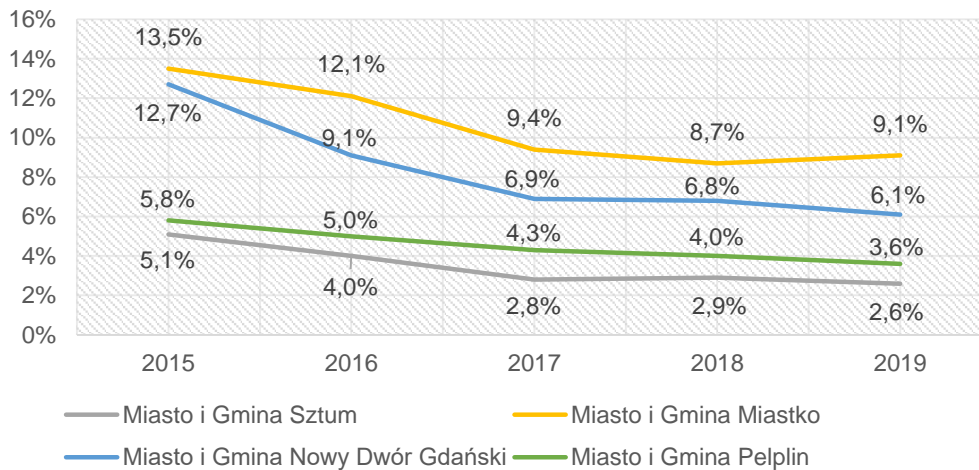
Na terenie gminy Sztum, w ciągu ostatnich pięciu lat, liczba osób zarejestrowanych jako bezrobotne zmniejszyła o 2,5 pkt proc. do poziomu 2,6%, co jest wynikiem zdecydowanie lepszym niż średnia wyznaczona dla obszaru powiatu sztumskiego oraz lepszym niż średnia wyznaczona dla całego województwa pomorskiego. W 2015 r. bez stałego miejsca zatrudnienia pozostawało 616 osób, natomiast w roku 2019 było to już tylko 290 osób.

Ryc. 12. Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w Miście i Gminie Sztum, powiecie sztumskim oraz województwie pomorskim w latach 2015-2019.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Korzystnie wypada także porównanie Miasta i Gminy Sztum z innymi gminami miejsko-wiejskim z rejonu województwa pomorskiego charakteryzującymi się podobną liczbą ludności. gmina charakteryzuje się najniższym stopniem bezrobocia, spośród wszystkich analizowanych jednostek.

Ryc. 13. Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w Mieście i Gminie Sztum oraz innych gminach województwa pomorskiego o zbliżonej liczbie ludności w latach 2015-2019.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Problem bezrobocia na terenie gminy Sztum w stopniu zdecydowanie większym dotyka kobiet niż mężczyzn. W 2019 r. na każde cztery osoby bezrobotne przypadają trzy kobiety. Jednocześnie w ciągu ostatnich trzech lat spadek stopy bezrobocia wśród kobiet był stosunkowo niewielki, w przeciwieństwie do analogicznego wskaźnika wyznaczonego dla mężczyzn. Dobra sytuacja na rynku pracy, oprócz usług komercyjnych i przemysłu, wynika z silnego potencjału sektora publicznego (ZUS, KRUS, Szpital, Zakład Karny, jst).

Tab. 7. Bezrobotni zarejestrowani na terenie Miasta i Gminy Sztum w podziale na kobiety i mężczyzn – lata 2015-2019.

	2015		2016		2017		2018		2019	
	liczba	%	liczba	%	liczba	%	liczba	%	liczba	%
ogółem	616	5,1%	475	4,0%	332	2,8%	329	2,9%	290	2,6%
kobiety	339	6,0%	274	4,9%	221	4,1%	223	4,2%	211	4,1%
mężczyźni	277	4,3%	201	3,2%	111	1,8%	106	1,7%	79	1,3%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Dla rozwoju lokalnego rynku pracy w przyszłości duże znaczenie ma wskaźnik udziału osób w tzw. wieku produkcyjnym mobilnym w całkowitej liczbie mieszkańców danego regionu. Wskaźnik ten obejmuje osoby w wieku 18-44 lat, niezależnie od płci.

Tab. 8. Liczba osób w wieku produkcyjnym mobilnym oraz jej udział w ogólnej liczbie mieszkańców w Mieście i Gminie Sztum w latach 2015-2019.

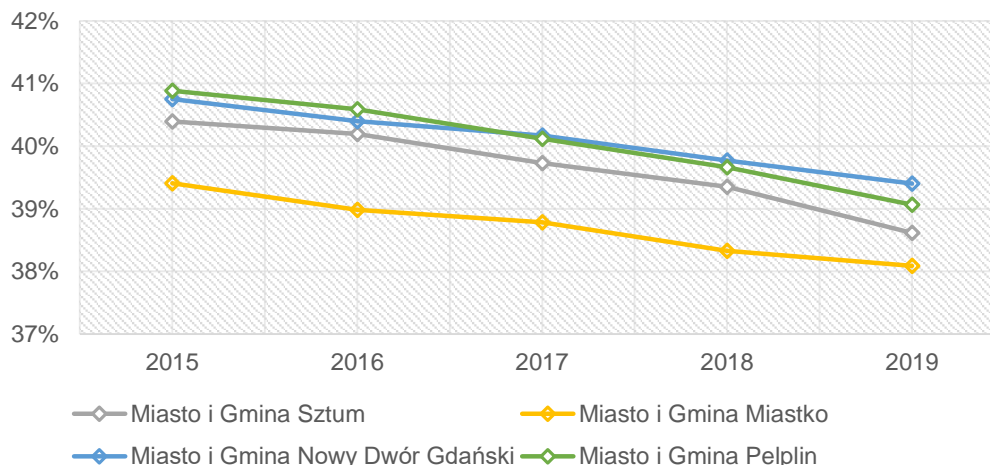
	2015		2016		2017		2018		2019	
	liczba	%	liczba	%	liczba	%	liczba	%	liczba	%
osoby w wieku produkcyjnym mobilnym	7 564	40,4	7 506	40,2	7 381	39,7	7 254	39,4	7 063	38,6

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Przyjmuje się, że są to osoby, które stosunkowo łatwo mogą znaleźć nowe miejsce pracy, wciąż się doksztalają oraz są otwarte na nowe możliwości, podróże, mobilne miejsca pracy lub nawet całkowite przekwalifikowanie się. W przypadku gminy Sztum wskaźnik ten w ciągu ostatnich pięciu lat wyraźnie spadał, co można uznać za sytuację o wydźwięku negatywnym. Jednocześnie prognozy przygotowane przez Główny Urząd Statystyczny wskazują, że w perspektywie do 2030 r. liczba oraz udział osób

w wieku produkcyjnym mobilnym na terenie Gminy Sztum będą podlegały dalszym spadkom do poziomu odpowiednio 5 332 osób i 30,0%⁵.

Porównanie wskaźnika udziału mieszkańców w wieku produkcyjnym mobilnym w całkowitej liczbie ludności danej jednostki w gminie Sztum oraz trzech innych gminach miejsko-wiejskich o podobnym potencjale ludności z terenu województwa pomorskiego pokazuje, że we wszystkich analizowanych jednostkach wystąpiła w tym zakresie tendencja spadkowa. Niemniej jednak, zarówno w gminie Nowy Dwór Gdański, jak i Pelplin współczynnik ten, przez cały analizowany okres, kształtował się na poziomie wyższym niż w gminie Sztum.

Ryc. 14. Udział osób w wieku produkcyjnym mobilnym w ogólnej liczbie mieszkańców w Mieście i Gminie Sztum oraz innych gminach województwa pomorskiego o zbliżonej liczbie ludności w latach 2015-2019.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

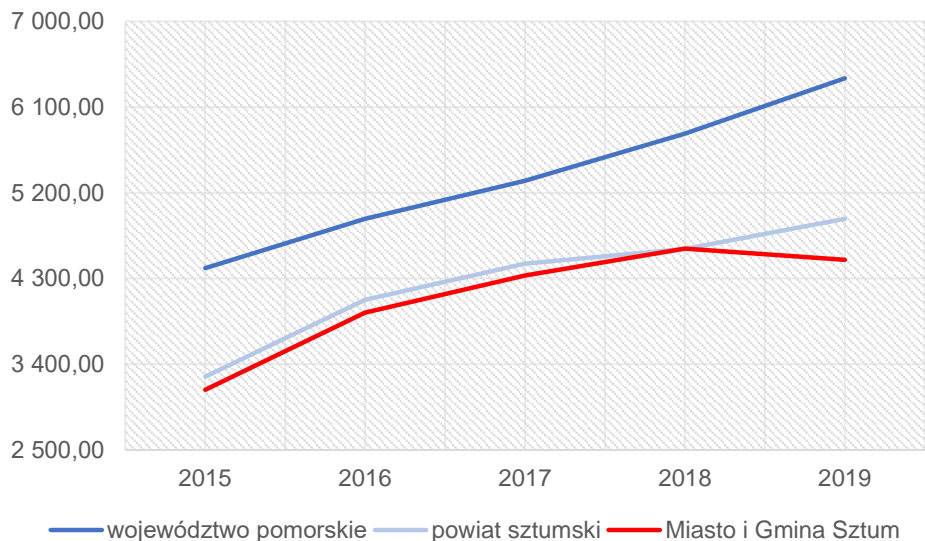
2.2. Stan finansów samorządowych

2.2.1. Wykonanie budżetu

W latach 2015 – 2018 dochody ogółem budżetu gminy ulegały corocznemu zwiększeniu i dopiero w 2019 r. nastąpił ich nieznaczny spadek. W 2015 r. wyniosły one ponad 58 mln zł, w 2018 r. – ponad 85 mln zł, a w 2019 r. – 82 mln zł.

W analizowanym okresie podobną tendencję wykazywał wskaźnik dochodów ogółem na 1 mieszkańca. W 2015 r. było to 3 131,25 zł, w 2018 r. – 4 612,85 zł, a w 2019 r. – 4 495,55 zł. Analiza wykresu poniżej pokazuje, że wskaźnik dochodów ogółem na 1 mieszkańca w gminie Sztum był nieznacznie niższy niż średnia wyznaczona dla powiatu sztumskiego (4 926,75 zł w 2019 r.) oraz znacznie niższy niż średnia wyznaczona dla województwa całego pomorskiego (6 401,35 zł w 2019 r.).

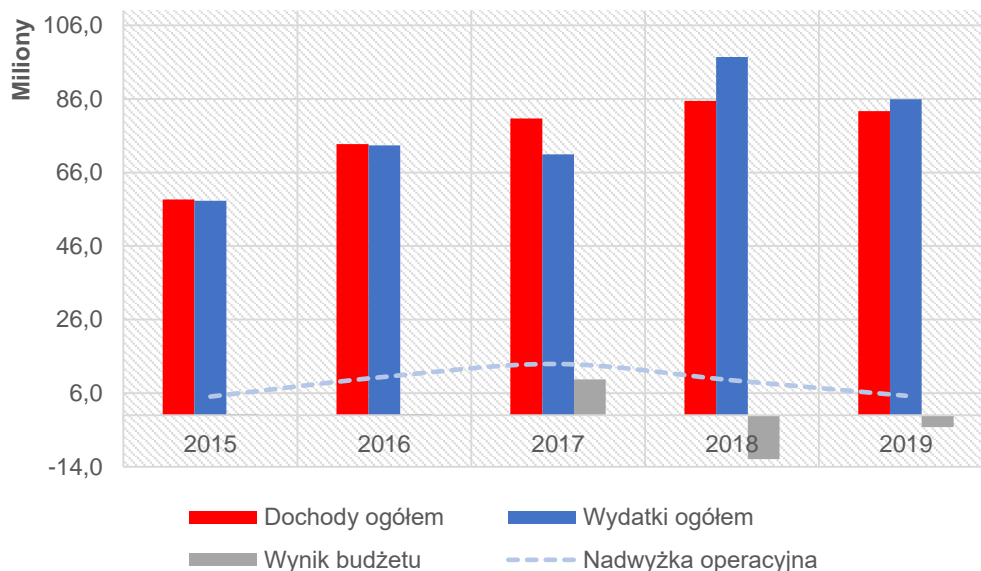
⁵ Prognoza ludności gmin na lata 2017 – 2030, GUS, Warszawa, sierpień 2017.

Ryc. 15. Dochody ogółem na 1 mieszkańca w gminie Sztum, powiecie sztumskim oraz województwie pomorskim w latach 2015–2019.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Wraz ze wzrostem dochodów budżetu gminy Sztum w latach 2015-2018 rosły też jego wydatki. W 2019 r. nastąpił natomiast ich znaczny spadek. Na wykresie poniżej można również zauważyć, że ostatnie dwa lata w gminie Sztum zostały zamknięte deficytem budżetowym. Był on jednak finansowany z nadwyżek budżetowych występujących w latach poprzednich i nie zaszła konieczność zaciągania długu publicznego.

Ryc. 16. Wyniki budżetu gminy Sztum w latach 2015-2019.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdań budżetowych

Wskaźnik G dochodów podatkowych gminy do liczby mieszkańców gminy (na 1 mieszkańca) w gminie Sztum w latach 2015 – 2019 w stosunku do wskaźnika dochodów podatkowych w kraju do liczby mieszkańców w kraju kształtował się następująco:

- za 2015 r. wskaźnik G – 1215,76 zł, wskaźnik krajowy – 1596,67 zł (76,14%),
- za 2016 r. wskaźnik G – 1329,01 zł, wskaźnik krajowy – 1668,68 zł (79,17%),

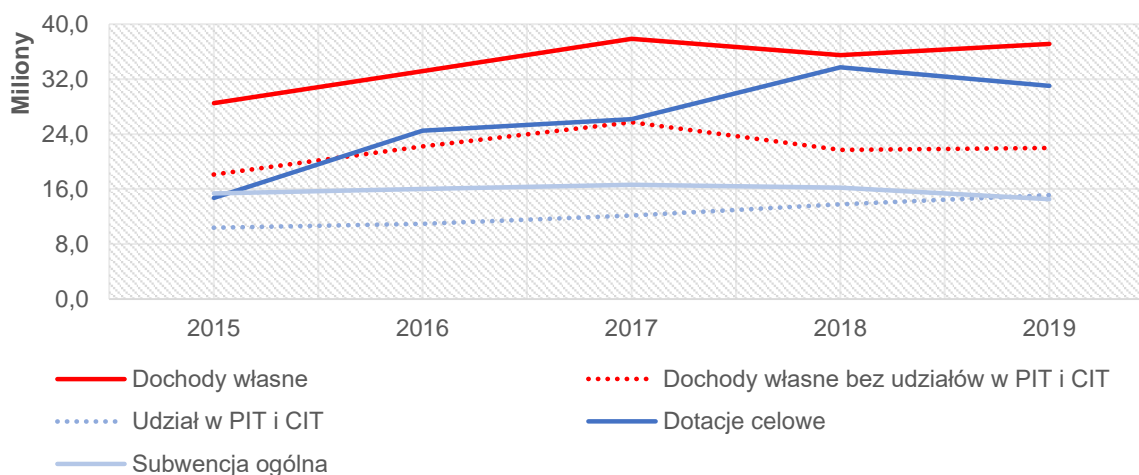
- za 2017 r. wskaźnik G – 1705,50 zł, wskaźnik krajowy – 1790,33 zł (95,26),
- za 2018 r. wskaźnik G – 1589,53 zł, wskaźnik krajowy – 1956,15 zł (81,26),
- za 2019 r. wskaźnik G – 1644,15 zł, wskaźnik krajowy – 2098,22 zł (78,36).

W analizowanym okresie w gminie Sztum corocznie występowała także nadwyżka operacyjna (kwota dochodów bieżących budżetu przewyższała kwotę wydatków bieżących budżetu). Średnio w latach 2015-2019 wynosiła ona 8,8 mln zł (11,5% dochodów ogółem). Powyższy wskaźnik należy uznać za pozytywny aspekt planowania i wykonywania dochodów i wydatków budżetowych w gminie.

Dobrą kondycję budżetu Miasta i Gminy Sztum potwierdzają także wyniki dorocznego „Rankingu Finansowego Samorządu Terytorialnego w Polsce⁶”. Raport przygotowywany przez pracowników Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie, bazując na zestawie wyselekcjonowanych wskaźników, bada efektywność zarządzania finansami w poszczególnych jednostkach samorządu terytorialnego w Polsce. W jego edycji 2019 Miasto i Gmina Sztum znalazła się na 141 miejscu wśród badanych gmin miejsko-wiejskich (pod uwagę wzięto 628 jednostek). Na jeszcze lepszym miejscu (23) gmina uplasowała się w roku 2018.

2.2.2. Struktura dochodów i wydatków

Wśród dochodów budżetowych najważniejszą rolę odgrywają dochody własne, które decydują o samodzielności finansowej jednostki. Zalicza się do nich przede wszystkim podatki i opłaty lokalne oraz udziały w podatkach centralnych. Dodatkowo, w przypadku podatków i opłat lokalnych, gminy posiadają kompetencje do wydawania uchwał, dzięki którym mogą decydować o stawkach podatkowych, wprowadzaniu ulg i zwolnień, umarzaniu należności, a także przejmowania z nich wpływów. Dzięki dużemu zakresowi swobody w kształtowaniu tych dochodów, JST może również oddziaływać na podmioty gospodarcze, które funkcjonują na danym terenie, a przez to stymulować rozwój lokalny.

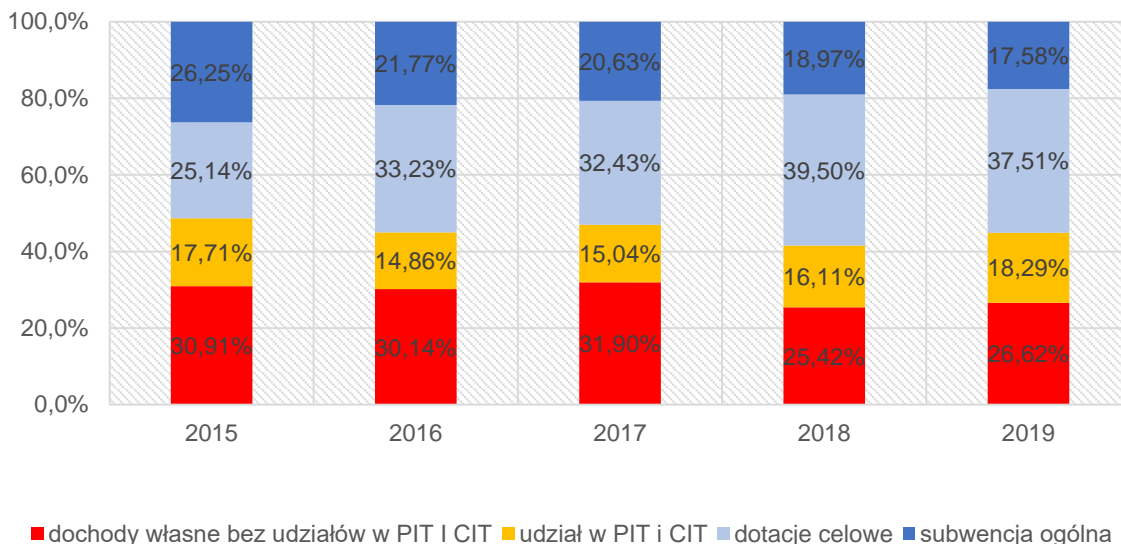

Ryc. 17. Dochody budżetu gminy Sztum w latach 2015-2019.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdań budżetowych.

Wśród dochodów własnych budżetu gminy największe znaczenie odgrywają kwoty wynikające z udziału w podatku dochodowym od osób fizycznych (ponad 14,1 mln zł wpływu w roku 2019, 17,11% dochodów ogółem), podatku od nieruchomości (ponad 10,8 mln zł, 13,14%) oraz podatku rolnego (ponad 1,4 mln zł, 1,73%).

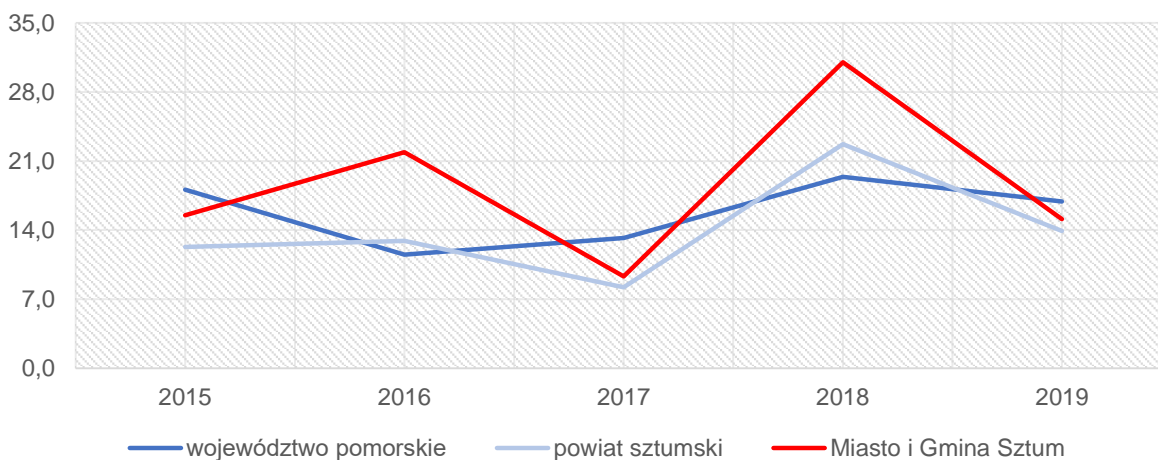
⁶ „Ranking Finansowy Samorządu Terytorialnego w Polsce”, Europejski Kongres Samorządów, Fundacja Instytut Studiów Wschodnich – edycja 2018 i 2019.

Ryc. 18. Struktura dochodów gminy Sztum w latach 2015-2019.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdań budżetowych.

Wśród wydatków budżetu gminy Sztum największą rolę odgrywają wydatki bieżące. W 2019 r. wyniosły one ponad 72,9 mln zł (84,9% wydatków ogółem). Wydatki majątkowe w 2019 r. wyniosły ponad 12,9 mln zł (15,1% wydatków ogółem). Porównując udział wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem budżetu gminy, na przestrzeni lat 2015-2019, był to zazwyczaj wynik zbliżony lub znacznie wyższy niż średnie wyznaczone dla powiatu sztumskiego oraz województwa pomorskiego.

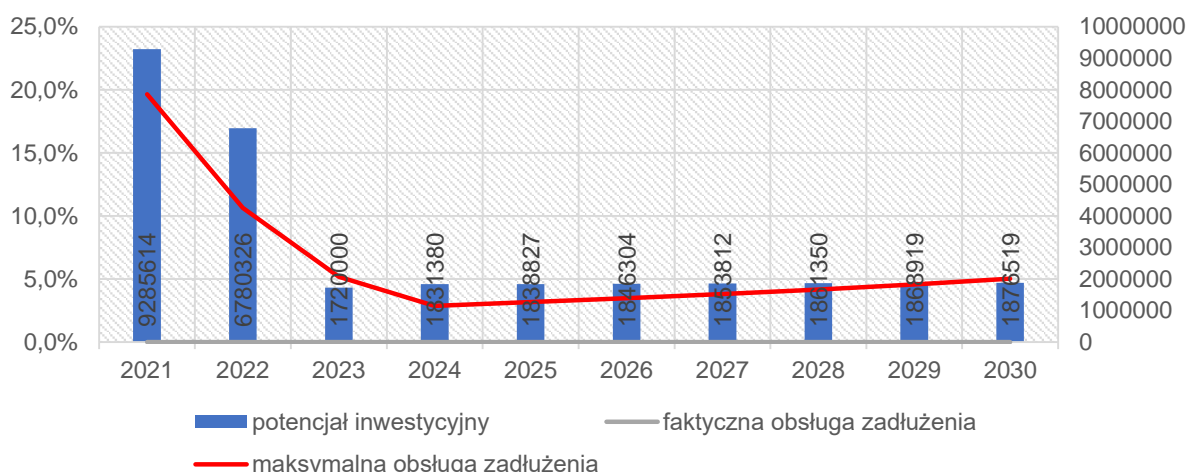

Ryc. 19. Udział wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem w gminie Sztum, powiecie sztumskim oraz województwie pomorskim w latach 2015-2019.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

2.2.3. Potencjał inwestycyjny

Wykres poniżej przedstawia kształtowanie się wskaźnika obsługi zadłużenia gminy Sztum na lata 2020-2030 zgodnie z uchwałą nr XXV.190.2020 Rady Miejskiej w Sztumie z dnia 28 października 2020 r. w sprawie zmiany Wieloletniej Prognozy Finansowej dla Gminy Sztum na lata 2020-2024. Zgodnie z art. 243 ustawy o finansach publicznych, dopuszczalna wysokość spłaty zobowiązań JST w danym roku (faktyczna obsługa zadłużenia) nie może przekroczyć indywidualnie liczonego, maksymalnego wskaźnika obsługi zadłużenia. Jak wynika z wykresu, obecny kształt wskaźnika obsługi zadłużenia Gminy Sztum pozwala na obsługę dodatkowych zobowiązań (obecnie gmina nie posiada żadnych).

Ryc. 20. Kształtowanie się wskaźnika obsługi zadłużenia Miasta i Gminy Sztum na lata 2021-2030.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie uchwały nr XXV.190.2020 Rady Miejskiej w Sztumie z dnia 28 października 2020 r. w sprawie zmiany Wieloletniej Prognozy Finansowej dla Gminy Sztum na lata 2020-2024.

Dodatkowo na wykresie przedstawiono potencjał inwestycyjny gminy rozumiany jako suma środków finansowych pozostałych do dyspozycji, po pokryciu wszystkich bieżących kosztów funkcjonowania oraz spłacie obecnie zaplanowanych rat kapitałowych (rozchodów). Wynika z niego, że potencjał inwestycyjny w okresie realizacji Strategii (w latach 2021-2030) wyniesie ok. 30,8 mln zł.

2.3. Infrastruktura i środowisko

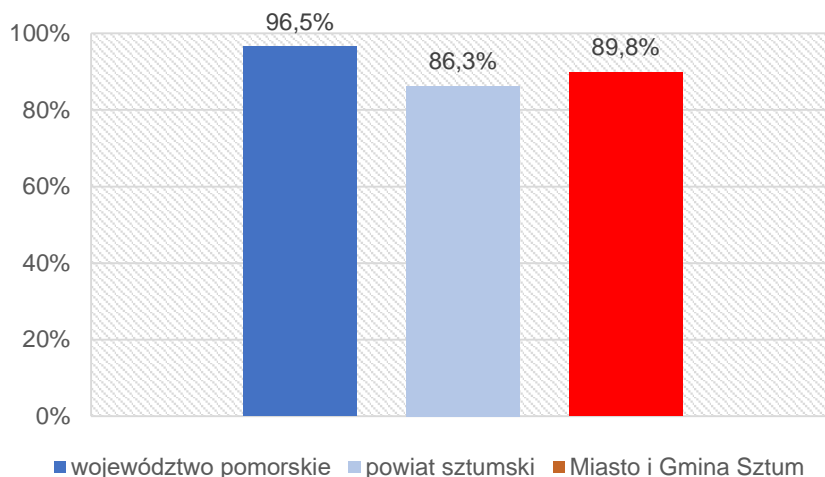
2.3.1. Zaopatrzenie w wodę

Zadania z zakresu zbiorowego zaopatrzenia mieszkańców gminy Sztum w wodę realizowane są na jej terenie przez Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. w Sztumie. Oprócz tego przedsiębiorstwo dostarcza wodę także do miejscowości Mątki (gmina Ryjewo) oraz Wielbark (gmina Malbork). Miasto Sztum zaopatrywane jest w wodę z ujęcia zlokalizowanego przy ul. Kochanowskiego. Woda z tego ujęcia zaopatruje również miejscowości: Sztumskie Pole, Kępina, Koślinka, Koniecwałd, Zajezierze, Barlewiczki, Czernin, Nowa Wieś oraz Sztumska Wieś. Podstawę zaopatrzenia w wodę stanowi sześć studni głębinowych, zmodernizowana w latach siedemdziesiątych XX w. stacja uzdatniania wody oraz zmodernizowana w tym samym czasie pompownia II-go stopnia. Zatwierdzone zasoby ujęcia wynoszą 245 m³/h. Oprócz tego, na obszarze wiejskim, ujęcia wody znajdują się w miejscowościach: Piekło, Biała Góra, Uśnice, Goraj, Sztumska Wieś, Postolin, Polaszki oraz Ramzy Małe. Przedsiębiorstwo eksploatuje wodociąg miejski w Sztumie oraz 10 wodociągów wiejskich. Długość czynnej sieci rozdzielczej na terenie gminy wynosi 176,8 km (stan na koniec 2019 roku⁷).

Na wykresie poniżej porównano udział osób korzystających z sieci wodociągowej na terenie gminy Sztum, w całym powiecie sztumskim oraz województwie pomorskim. Można zaobserwować, że poziom zwodociągowania gminy jest nieznacznie wyższy niż średnia wyznaczona dla powiatu sztumskiego. Równocześnie jednak jest on zdecydowanie niższy niż średnia wyznaczona dla województwa pomorskiego⁸.

⁷ Dane BDL GUS.

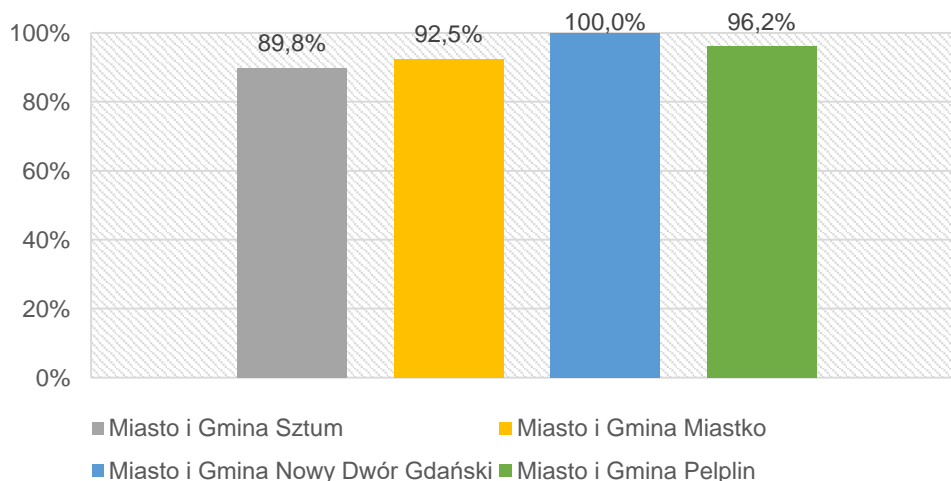
⁸ Według danych Urzędu Miasta i Gminy do publicznej sieci wodociągowej przyłączonych jest 98,7% gospodarstw domowych. 16 gospodarstw nie posiadających przyłącza wodociągowego zlokalizowanych jest w znacznym oddaleniu od istniejącej sieci.

Ryc. 21. Korzystający z sieci wodociągowej w Mieście i Gminie Sztum, w powiecie sztumskim oraz województwie pomorskim – rok 2019.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Kolejny wykres przedstawia porównanie udziału osób korzystających z sieci wodociągowej w gminie Sztum oraz trzech innych gminach miejsko-wiejskich zlokalizowanych w województwie pomorskim, charakteryzujących się podobną liczbą ludności. Na przedstawionym tle gmina Sztum charakteryzuje się najniższym udziałem ludności posiadającej dostęp do sieciowej infrastruktury wodnej w ogólnej liczbie ludności.

Ryc. 22. Korzystający z sieci wodociągowej w Mieście i Gminie Sztum oraz innych gminach województwa pomorskiego o zbliżonej liczbie mieszkańców – rok 2019.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Jednocześnie można zauważyć, że za stosunkowo niski (na tle województwa i porównywanych gmin) ogólny udział korzystających z sieci wodociągowej na terenie gminy odpowiedzialne są głównie jej tereny wiejskie, na których stosowne przyłącze posiadało w 2019 roku 78,7% mieszkańców (w mieście jest to 99,3% mieszkańców – tabela poniżej).

Tab. 9. Korzystający z sieci wodociągowej w Mieście i Gminie Sztum w latach 2015-2019.

	2015	2016	2017	2018	2019
ogółem	89,2%	89,6%	89,7%	89,7%	89,8%
<i>Miasto Sztum</i>	99,3%	99,3%	99,3%	99,3%	99,3%
<i>Tereny wiejskie</i>	76,9%	77,9%	78,2%	78,3%	78,7%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

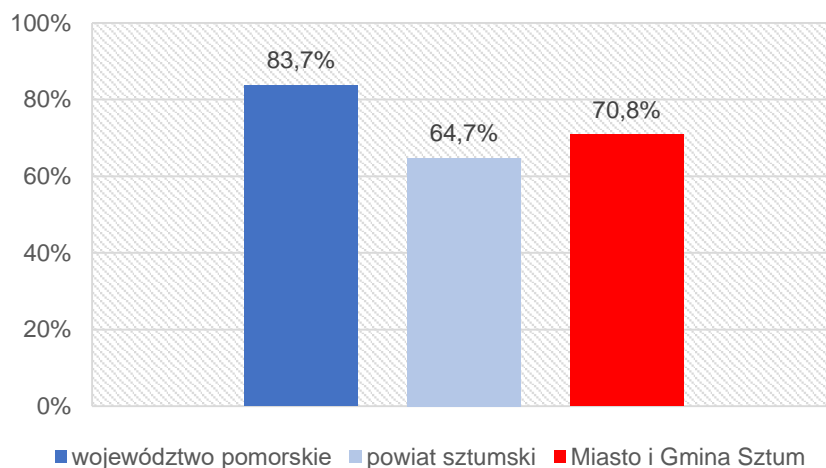
Rozbudowa sieci wodociągowej na obszarze wiejskim gminy postępowała w ostatnich pięciu latach stosunkowo wolno. Główną przyczyną utrudnień w jej dalszym rozwoju pozostaje rozproszona zabudowa, zlokalizowana w znacznej odległości od istniejącej sieci wodociągowej, a co za tym idzie duże koszty budowy nowych przyłączy oraz brak chęci mieszkańców do przyłączenia się do gminnej sieci wodociągowej (osoby te najczęściej korzystają z lokalnych studni głębinowych).

2.3.2. Kanalizacja ściekowa

Zadania z zakresu odprowadzania i oczyszczania ścieków z terenu gminy Sztum realizuje Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. w Sztumie. Na terenie gminy istnieje mieszany model systemu kanalizacji: sieć kanalizacji ogólnospławnej (o niewystarczającym rozdziale kanalizacji sanitarnej i deszczowej) i rozproszony. Całkowita długość sieci kanalizacyjnej w gminie Sztum wynosiła w 2019 roku 66,9 km⁹.

Na obszarze gminy zlokalizowana jest jedna główna oczyszczalnia ścieków – w Sztumie. Jest to oczyszczalnia mechaniczno-biologiczna, o przestarzałej technologii i niewystarczającej przepustowości i zdolności oczyszczania ścieków z terenu Miasta i Gminy. Infrastruktura Centralnej Oczyszczalni Ścieków jest zużyta technicznie i technologicznie, co nie zapewnia możliwości dalszego prawidłowego i sprawnego jej funkcjonowania. Jej stan grozi wystąpieniem katastrofy środowiskowej. Dlatego jednym z priorytetów rozwoju gminy powinna być w najbliższej przyszłości budowa nowej Centralnej Oczyszczalni Ścieków.

Na wykresie poniżej porównano udział osób korzystających z sieci kanalizacyjnej na terenie gminy Sztum oraz w całym powiecie sztumskim i województwie pomorskim. Z przedstawionych danych wynika, że poziom skanalizowania gminy w 2019 r. był znacznie wyższy niż średnia wyznaczona dla powiatu sztumskiego oraz znacznie niższy niż analogiczna średnia wyznaczona dla całego województwa pomorskiego.

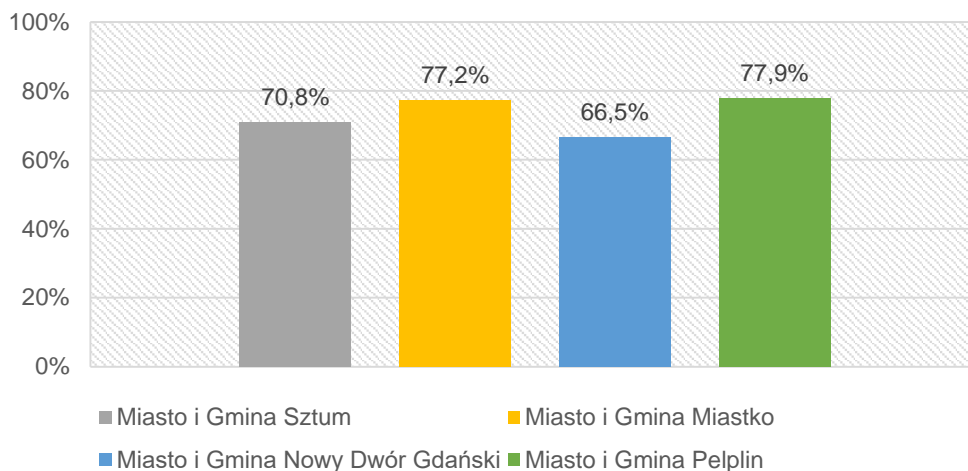
Ryc. 23. Korzystający z sieci kanalizacyjnej w Mieście i Gminie Sztum, w powiecie sztumskim oraz województwie pomorskim – rok 2019.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Porównując udział mieszkańców korzystających z sieci kanalizacyjnej w gminie Sztum oraz w innych wybranych gminach miejsko-wiejskich o podobnej liczbie ludności można zauważyć, że jej stopień skanalizowania jest stosunkowo niski. Niższy udział mieszkańców korzystających z sieci kanalizacyjnej w ogólnej liczbie mieszkańców występuje jedynie na terenie gminy Nowy Dwór Gdański. Niski stopień skanalizowania gminy jest wynikiem posiadania przez mieszkańców przydomowych oczyszczalni ścieków, tym samym braku zainteresowania przyłączeniem do sieci ogólnospławnej. Należy podkreślić,

⁹ Dane BDL GUS – stan na 31.12. 2019 r.

że budowa na terenach słabo zurbanizowanych, (rozproszonej sieci osiedleńczej), miałaby wpływ na znaczne podwyższenie cen odbioru ścieków komunalnych.

Ryc. 24. Korzystający z sieci kanalizacyjnej w Mieście i Gminie Sztum oraz innych gminach województwa pomorskiego o zbliżonej liczbie mieszkańców – rok 2019.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Z sieci kanalizacyjnej na terenie miasta Sztum korzystało w 2019 r. 95,5% mieszkańców. Na terenach wiejskich było to jednak jedynie 41,8% mieszkańców. Rozbudowa sieci kanalizacyjnej na terenach wiejskich w latach 2015-2019 postępowała w niewielkim stopniu. PWiK posiada obecnie pozwolenie na inwestycję polegającą na rozbudowie sieci kanalizacyjnej na odcinku Sztumska Wieś – Nowa Wieś – Zajezerze, ale obecnie jest ona wstrzymana ze względu na brak technicznych możliwości oczyszczania ścieków z tego rejonu.

Tab. 10. Korzystający z sieci kanalizacyjnej w Mieście i Gminie Sztum w latach 2015-2019.

	2015	2016	2017	2018	2019
ogółem	70,6%	70,9%	71,0%	70,8%	70,8%
<i>Miasto Sztum</i>	95,3%	95,5%	95,5%	95,5%	95,5%
<i>Tereny wiejskie</i>	40,3%	41,2%	41,6%	41,6%	41,8%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Ze względu na niski stopień rozwoju sieci kanalizacyjnej na obszarach wiejskich oraz konieczność poniesienia wysokich kosztów jej rozbudowy, na terenach wiejskich postępuje rozbudowa systemu przydomowych oczyszczalni ścieków. W 2020 roku w wyniku przeprowadzonej inwentaryzacji zewidencjonowano przydomowych oczyszczalni ścieków w ilości 484 sztuk, a ilość zbiorników bezodpływowych wyniosła 712 sztuk. Ze względu na stan większości zbiorników bezodpływowych celem jest ich sukcesywna eliminacja poprzez zastępowanie ich podłączeniami do sieci kanalizacyjnej, a w przypadku braku takiej możliwości zastępowanie przydomowymi oczyszczalniami ścieków. Na terenie gminy funkcjonuje także jedna stacja zlewna.

2.3.3. Gospodarka odpadami

Organizacja systemu gospodarki odpadami komunalnymi jest zadaniem własnym gminy. System odbioru odpadów komunalnych objęte są nieruchomości zamieszkałe. Nieruchomości niezamieszkałe zobowiązane są do zawarcia umowy z podmiotem posiadającym wpis do prowadzonego przez Burmistrza Miasta i Gminy Sztum rejestru działalności regulowanej w zakresie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości.

PWiK Sp. z o.o. świadczy usługi odbierania i zagospodarowania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości zamieszkałych (na podstawie umowy z Miastem i Gminą Sztum) oraz niezamieszkałych (na podstawie umów indywidualnych). Pozostałe przedsiębiorstwa wpisane do rejestru świadczyły

usługi odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości niezamieszkałych (na podstawie umów indywidualnych).

Odpady komunalne odbierane na terenie gminy przekazywane są do Regionalnych Instalacji Przetwarzania Odpadów Komunalnych. Obecnie na terenie gminy obowiązuje konieczność prowadzenia selektywnej zbiórki odpadów komunalnych przez wszystkich mieszkańców. Odpady powinny być dzielone na sześć podstawowych frakcji: szkło, papier, metale i tworzywa sztuczne, bioodpady, popiół oraz odpady resztkowe.

Tab. 11. Stan gospodarki odpadami w gminie Sztum w latach 2016-2019.

	2016	2017	2018	2019
Liczba mieszkańców objętych systemem gospodarowania odpadami komunalnymi	17 841	17 686	17 519	17 405
Ilość zebranych odpadów komunalnych, w tym:				
zmieszane	3 454,95	3 545,61	4 140,66	4 690,19
segregowane	1 112,62	1 151,31	1 417,37	1 158,14
udział odpadów segregowanych	24,4%	24,5%	25,5%	20,0%
Poziom recyklingu, przygotowania do ponownego użycia papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła				
Sztum	33%	37%	36%	54%
wymagany	18%	20%	30%	40%

Źródło: Urząd Miasta i Gminy w Sztumie, raporty „Analiza Stanu Gospodarki Odpadami Komunalnymi na terenie Miasta i Gminy Sztum” za lata 2016-2019.

Tabela powyżej przedstawia stan gospodarki odpadami w gminie Sztum w latach 2016-2019. Liczba mieszkańców objętych systemem gospodarowania odpadów w analizowanym okresie stale malała (za główny powód takiego stanu rzeczy należy uznać stale zmniejszającą się populację osób zamieszkujących gminę). Odsetek liczby mieszkańców objętych systemem gospodarowania odpadami komunalnymi do ogólnej liczby zarejestrowanych mieszkańców JST kształtował się w analizowanym okresie na względnie stałym poziomie 95,0-95,5%. W każdym z analizowanych lat osiągnięty został także wymagany prawem wskaźnik poziomu recyklingu.

Na terenie gminy funkcjonuje także Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych znajdujący się na terenie oczyszczalni ścieków w Sztumskim Polu. W PSZOK przyjmowane są segregowane odpady komunalne pochodzące z gospodarstw domowych. Ze względu na jego obecną lokalizację oraz uwarunkowania techniczne i prawne konieczne jest jednak wybudowanie nowego Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych. Nowoczesny PSZOK przyczyni się do poprawy selektywnie zbieranych odpadów komunalnych głównie tych niebezpiecznych, które nie powinny trafiać do strumienia odpadów komunalnych resztkowych. Problemem są również dzikie wysypiska oraz zagospodarowanie odpadów wielkogabarytowych.

Jednym z głównych problemów w zakresie gospodarki odpadami komunalnymi jest niska świadomość ekologiczna mieszkańców i konieczność segregowania odpadów. Pomimo prowadzonych kampanii edukacyjnych nie wszyscy mieszkańcy wystarczająco segregują wytwarzane przez siebie odpady komunalne. Powoduje to, iż coraz trudniej będzie osiągać wyznaczane coraz to wyższe poziomy recyklingu w latach kolejnych. Ponadto istotnym jest wprowadzanie elementów gospodarki obiegu zamkniętego, w którym minimalizuje się ilość wytwarzanych odpadów, a wytworzone odpady w jak największym stopniu poddaje się recyklingowi. Należy też dążyć do dalszego ulepszania organizacji systemu zbierania odpadów komunalnych, aby był jak najbardziej efektywny pod względem ekonomicznym i osiągniętych poziomów recyklingu.

2.3.4. Internet

Miasto i Gmina Sztum należy do Pomorskiej Unii Światłowodowej. Na jej terenie, w ramach Programu Operacyjnego Polska Cyfrowa, realizowany jest projekt „Starogardzki Orange Światłowód”, którego celem jest likwidacja internetowych „białych plam” i dostarczenie mieszkańcom jednostki ultraszybkiego Internetu. Mieszkańcy Gminy mogą także korzystać z oferty innych komercyjnych dostawców Internetu (np. nc+, DIALOG, NETIA, T-Mobile, Orange). Brak dostępu do Internetu dużej prędkości wśród mieszkańców gminy stanowi istotną barierę dla rozwoju e-administracji, placówek szkolnych i gospodarki. Niedostateczne kompetencje mieszkańców (zaobserwowane głównie w populacji seniorów) w kontekście rozwoju e-usług powodują także ich wykluczenie cyfrowe.

2.3.5. Zaopatrzenie w ciepło i gaz

Przeważającym źródłem ciepła w gminie Sztum są paliwa stałe, w szczególności węgiel i biomasa (w tym drewno i pellet). Należy zaznaczyć, że węgiel i drewno są często używane zamiennie – w okresach cieplejszych wykorzystywane jest drewno, zaś w okresach zimniejszych węgiel.

Budynki mieszkalne jednorodzinne są ogrzewane głównie ze źródeł indywidualnych. Średni wiek kotła to ok. 7 lat. Część mieszkańców posiada wciąż piece kaflowe. Według inwentaryzacji przeprowadzonej na potrzeby sporządzenia Planu gospodarki niskoemisyjnej ok. 83% budynków jednorodzinnych posiada ocieplone ściany, a 81% ocieplone dachy/stropodachy. W ok. 65% budynków w przeciągu ostatnich 10 lat wymieniono okna.

Szacuje się, że spośród 2278 budynków jednorodzinnych zdecydowana większość, bo ok. 1 599 szt. (70%) posiada urządzenia grzewcze nie spełniające norm ekologicznych – głównie kotły na paliwa stałe. Pozostałe budynki mieszkalne posiadają urządzenia grzewcze spełniające normy ekologiczne – głównie gaz ziemny, ale też kotły 5 klasy na paliwa stałe – pellet i ekogroszek lub pompy ciepła albo ewentualnie ogrzewanie elektryczne (nowe domy). Największy udział w budynkach ogrzewanych nieekologicznie mają budynki jednorodzinne w miejscowościach oddalonych od Sztumu, gdzie nie ma sieci gazowej.

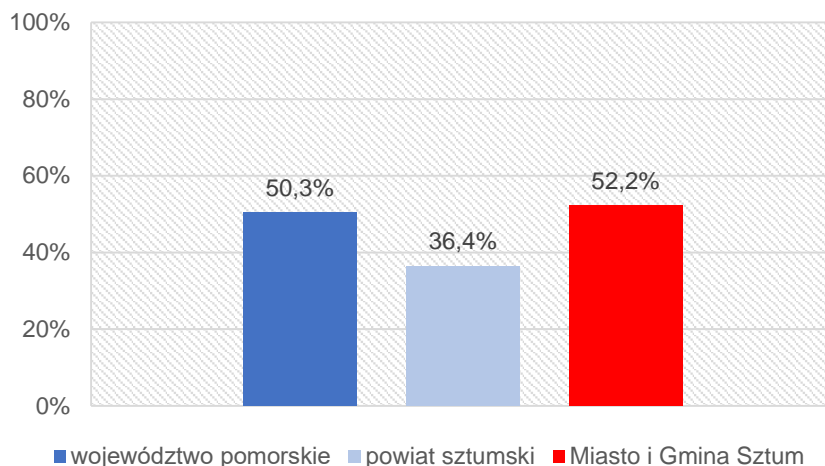
Tab. 12. Budynki poddane termomodernizacji w Mieście i Gminie Sztum.

	RAZEM	przed 1944	1945- 1970	1971- 1988	1989- 2002	2003- 2010	2011- 2020
Budynki jednorodzinne							
liczba [szt.]	2 377	684	341	552	225	357	218
powierzchnia użytkowa [m2]	254 339	52 466	35 805	63 620	27 720	45 691	29 037
udział budynków poddanych termomodernizacji [%]	6%	75%	68%	75%	63%	100%	100%
Budynki wielorodzinne							
liczba [szt.]	234	58	47	117	8	1	3
powierzchnia użytkowa [m2]	230 016	80 013	39 394	69 922	29 346	5 067	6 274
udział budynków poddanych termomodernizacji [%]	6%	75%	68%	75%	63%	100%	100%
Budynki komunalne mieszkalne							
liczba [szt.]	59	51	7	1			
powierzchnia użytkowa [m2]	10 341	8 703	1 417	221			
udział budynków poddanych termomodernizacji [%]	1%	8%	14%	100%			

Źródło: Dane Urzędu Miasta i Gminy w Sztumie.

W gminie konieczne jest przeprowadzenie inwentaryzacji budynków w celu określenia, ilości źródeł ciepła opalanych węglem (tzw. kopciuchów), w celu pozyskania środków na ich likwidację, zgodnie z obowiązującymi na obszarze województwa pomorskiego uchwałami antysmogowymi: Uchwała nr 309/XXIV/20 Sejmiku Województwa Pomorskiego z dnia 28 września 2020 roku w sprawie wprowadzenia na obszarze miast województwa pomorskiego, z wyłączeniem Gminy Miasta Sopotu, ograniczeń i zakazów w zakresie eksploatacji instalacji, w których następuje spalanie paliw (tzw. „uchwała antysmogowa dla miast”); Uchwała nr 310/XXIV/20 Sejmiku Województwa

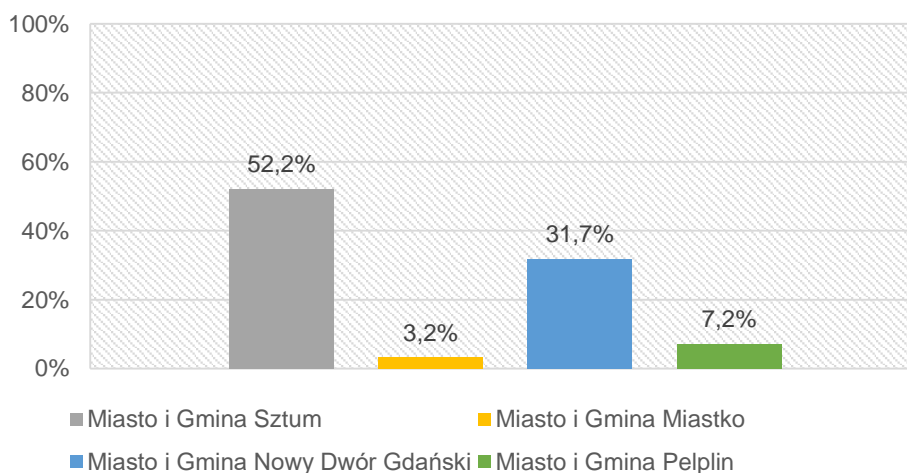
Pomorskiego z dnia 28 września 2020 roku w sprawie wprowadzenia na obszarze województwa pomorskiego, z wyłączeniem Gminy Miasta Sopotu i obszaru miast, ograniczeń i zakazów w zakresie eksploatacji instalacji, w których następuje spalanie paliw (tzw. „uchwała antysmogowa poza miastami”).

Ryc. 25. Korzystający z sieci gazowniczej w Mieście i Gminie Sztum, w powiecie sztumskim oraz województwie pomorskim – rok 2019.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Na kolejnym wykresie porównano stopień sieciowego zgazyfikowania gminy Sztum oraz trzech innych gmin miejsko-wiejskich z regonu województwa pomorskiego o podobnej liczbie ludności. Wyraźnie widać, że na przywołanym tle, gmina charakteryzuje się najwyższym udziałem mieszkańców posiadających dostęp do sieci gazowniczej.

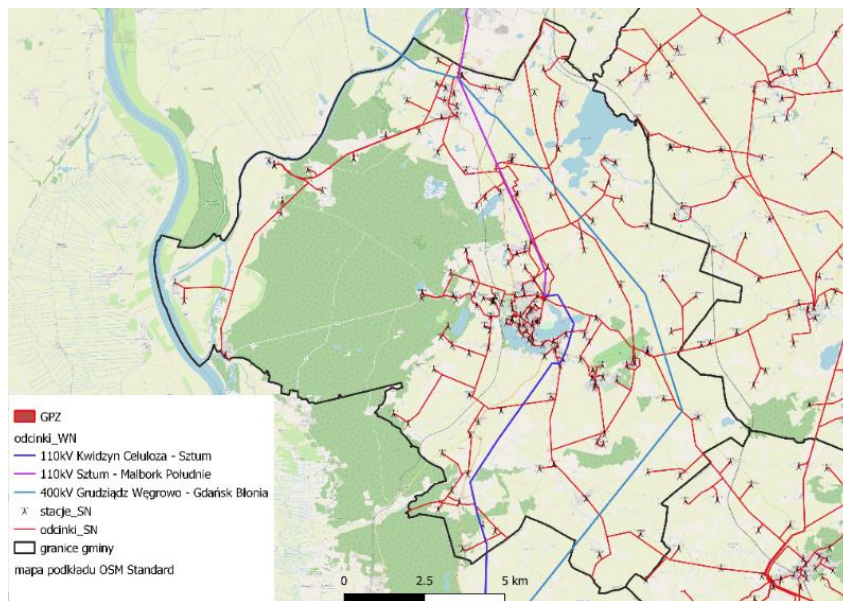
Ryc. 26. Korzystający z sieci gazowniczej w Mieście i Gminie Sztum oraz innych gminach województwa pomorskiego o zbliżonej liczbie mieszkańców – rok 2019.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Pomimo dużego potencjału sieci gazowniczej średniego ciśnienia, problemem jest rozwój sieci niskiego ciśnienia do ogrzewania budynków, w celu ograniczenia wielkości niskiej emisji zanieczyszczeń do atmosfery. Wśród mieszkańców gminy można zauważyć zwiększone zainteresowanie rozwojem sieci gazowej, celem zmiany indywidualnych źródeł ciepła na niskoemisyjne. Jednak dalszy rozwój sieci gazowej jest uzależniony od zainteresowania spółek gazowych i cen gazu.

2.3.6. Energia elektryczna

Zaopatrzenie mieszkańców oraz przedsiębiorstw w energię elektryczną, na terenie gminy Sztum, odbywa się za pomocą systemu linii napowietrznych, napowietrzno-kablowych i kablowych wysokiego, średniego i niskiego napięcia oraz przez napowietrzne, wewnętrzne i wbudowane stacje transformatorowe. gmina zasilana jest energią elektryczną poprzez Główne Punkty Zasilające (GPZ) zlokalizowane w Sztumie, Malborku oraz Mikołajkach Pomorskich. Przez jej teren przebiegają przesyłowe linie elektroenergetyczne 110 kV Malbork-Mikołajki Pomorskie oraz 400 kV Gdańsk-Grudziądz (korytarz elektroenergetyczny). GPZ zlokalizowany w Sztumie o mocy zapewniającej energię dla gminy oraz odbiór energii odnawialnej, nie daje jednak bezpośrednich korzyści dla odbiorców. Na terenie gminy występuje problem ubóstwa energetycznego.

Ryc. 27. Sieć elektroenergetyczna w gminie Sztum.

Źródło: Materiały własne Urzędu Miasta i Gminy w Sztumie.

2.3.7. Odnawialne źródła energii (OZE)

Gmina Sztum posiada korzystne warunki w zakresie rozwoju energii pochodzącej z odnawialnych źródeł energii (OZE). Na jej terenie obecnie funkcjonują instalacje wykorzystujące energię słoneczną, wiatrową oraz wodną.

Tab. 13. Odnawialne źródła energii elektrycznej przyłączone do sieci Energa – Operator SA na terenie gminy Sztum.

Typ źródła	Liczba przyłączonych źródeł (szt.)	Łączna moc przyłączeniowa źródeł (kW)
słońce	81	569
wiatr*	2	53 880
woda	2	107
Razem:		54 556

Źródło: Gminny Program Niskoemisyjny dla Gminy Sztum na lata 2020-2024.

*dla pozycji Typ źródła – wiatr w kolumnie liczba przyłączonych źródeł podano liczbę farm wiatrowych (nie jest to liczba zainstalowanych turbin wiatrowych)

Energię słoneczną wykorzystują głównie instalacje fotowoltaiczne i solarne zainstalowane na budynkach jednorodzinnych i budynkach użyteczności publicznej. Dodatkowo na terenie miejscowości Nowa Wieś zlokalizowana jest jedna instalacja fotowoltaiczna o mocy 1 MW. Ze względu na zlokalizowany w Sztumie GPZ, na terenie gminy można zauważyć bardzo duże zainteresowanie

w zakresie inwestycji w farmy fotowoltaiczne. Obecnie wydano już decyzje środowiskowe lub prowadzone jest postępowanie o wydanie decyzji środowiskowej dla 24 lokalizacji farm fotowoltaicznych o przewidywanych mocach od 1 MW do 41 MW.

Energię wiatru wykorzystują zespół 12 elektrowni wiatrowych typu GE Wind Energy 1.55 SL (Koniecwałd, Gronajny) o maksymalnej mocy znamionowej 27,6 MW oraz zespół 17 elektrowni wiatrowych (o mocy znamionowej 2 MW każda) na terenie miejscowości Postolin, Sztumska Wieś i Nowa Wieś. Energia wodna wykorzystywana jest przez elektrownie wodne w Koniecwałdzie i Gronajnach.

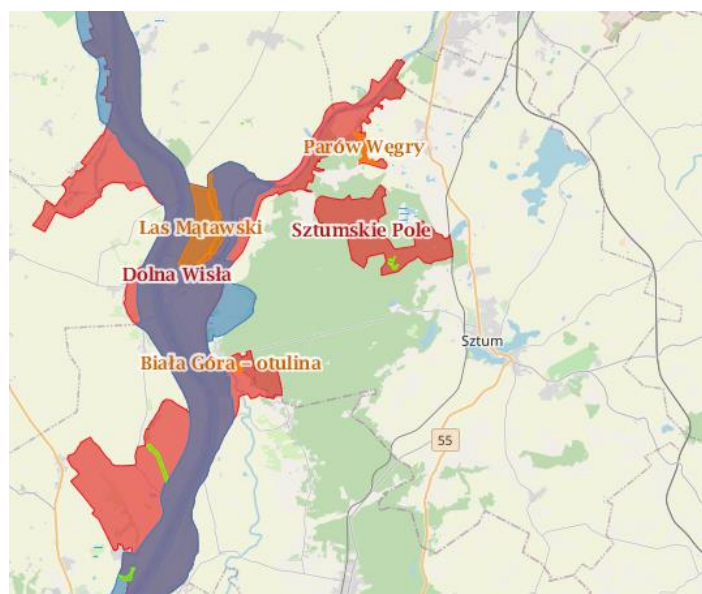
Gmina stworzyła korzystne warunki infrastrukturalne dla rozwoju OZE. Jednak ich (OZE) niekontrolowany rozwój może w przyszłości zakłócić jej przestrzeń krajobrazową, a także powodować konflikty społeczne. Dlatego konieczne jest podejmowanie działań chroniących przestrzeń gminy oraz jej mieszkańców przed negatywnymi skutkami transformacji energetycznej regionu.

2.3.8. Lasy, formy ochrony przyrody i tereny zielone

Gmina Sztum charakteryzuje się znacznym stopniem lesistości – na koniec 2019 roku lasy zajmowały powierzchnię 48,43 km², co stanowiło 26,0% całkowitej powierzchni jednostki.

Na terenie gminy Sztum występują formy ochrony przyrody tj. pomniki przyrody, obszary Natura 2000, obszary chronionego krajobrazu, rezerваты przyrody oraz użytki ekologiczne.

Na terenie gminy znajduje się 14 pomników przyrody wśród których przeważają drzewa (dęby, lipy, jesiony i topola) oraz grupy drzew. Jedynym nieożywionym pomnikiem przyrody jest głaz narzutowy położony w rejonie Sztumskiej Wsi. Na obszarze gminy zlokalizowane są trzy obszary Natura 2000: Sztumskie Pole (całość), Dolna Wisła (część) oraz Dolina Dolnej Wisły (część), trzy obszary chronionego krajobrazu: Obszar Chronionego Krajobrazu Białej Góry (część), Obszar Chronionego Krajobrazu rzeki Nogat (część) oraz Ryjewski Obszar Chronionego Krajobrazu (część) oraz trzy rezerваты przyrody: Rezerwat Przyrody Biała Góra (część), Rezerwat Przyrody Parów Węgrów (całość) oraz Rezerwat Przyrody Las Mątawski (część). Ponadto występuje także jeden użytk ekologiczny o nazwie Strzelbowe Oczka utworzony w celu zachowania strzebli błotnej, stanowisk zespołów torfowych i rzadkich gatunków roślin.

Ryc. 28. Formy ochrony przyrody na terenie gminy Sztum.

Źródło: <http://geoserwis.gdos.gov.pl>

W tkance przestrzennej każdej gminy istotną rolę odgrywają także tzw. tereny zielone. Są to najczęściej otwarte tereny pokryte roślinnością, świadomie wkomponowane, wydzielone i ukształtowane zgodnie

z planami zabudowy miast i osiedli. Zazwyczaj spełniają one równocześnie wiele funkcji społecznych, usługowych i rekreacyjnych. Na terenie gminy Sztum można wyróżnić: Park Miejski - park spacerowo-wypoczynkowy, „Bulwar Zamkowy”, ścieżka pieszo-rowerowa wokół Jeziora Zajezierskiego, Jaszczurowe Wzgórze, park sportowo-rekreacyjny przy Stadionie Miejskim oraz zieleńce miejskie. Jednocześnie istnieje konieczność powiększenia terenów zielonych jako elementu mitygacji i adaptacji do zmian klimatu.

2.3.9. Jakość powietrza

Ocena jakości powietrza w Polsce dokonywana jest w odniesieniu do wyznaczonego obszaru strefy. Gmina Sztum zlokalizowana jest w obrębie strefy pomorskiej. W skład sieci monitoringu stanu jakości powietrza województwa pomorskiego wchodzi 16 stacji automatycznych oraz 3 stacje manualne, jednak żadna z nich nie jest zlokalizowana na terenie gminy. Najbliżej jej terenu położona jest stacja pomiarowa umiejscowiona w Malborku.

Zgodnie z zapisami „Programu Ochrony Środowiska dla Miasta i Gminy Sztum na lata 2020-2023 z perspektywą na lata 2024-2027” dominujący wpływ na stan powietrza atmosferycznego na terenie Gminy Sztum wywiera tzw. emisja niska z przeważającymi rozproszonymi emiterami. Jej głównymi źródłami są lokalne kotłownie i paleniska domowe. Ponadto zanieczyszczenia emitują również położone na terenie gminy fermy zwierząt. Dodatkowo na jakość powietrza na terenie gminy istotnie i negatywnie wpływa emisja liniowa związana z transportem samochodowym (głównie w obrębie DK 55). Na jakość powietrza na terenie JST wpływ mają także sposób zabudowy terenu oraz pora roku. W gęsto zabudowanych miejscach dochodzi do słabej wymiany mas powietrza i kumulowania się zanieczyszczeń. Jakość powietrza pogarsza się w miesiącach zimowych, w sezonie grzewczym, kiedy oprócz emisji ze źródeł komunikacyjnych występuje emisja ze źródeł energetycznego spalania paliw. Wówczas podstawowym źródłem emisji pyłu zawieszonego PM10 oraz B(a)P jest niepełne spalanie paliw stałych (węгля, koksu, drewna) oraz odpadów w piecach. Skalę problemu potęguje zły stan techniczny dużej ilości kotłów, ich niska sprawność, zanieczyszczenie kominów i palenisk oraz jakość wykorzystywanych paliw. Częstym problemem jest także spalanie w piecach odpadów z gospodarstw domowych (butelek PET, kartonów po napojach, odpadków organicznych i innych). Jednocześnie na dobre wyniki poszczególnych wskaźników zanieczyszczeń powietrza atmosferycznego w 2019 r. dominujący wpływ miała wyjątkowo wysoka średnia wartość temperatur w poszczególnych miesiącach.

Tab. 14. Wyniki klasyfikacji strefy pomorskiej pod kątem ochrony zdrowia w 2019 r.

Rok	Klasy dla poszczególnych zanieczyszczeń w obszarze strefy pomorskiej											
	SO ₂	NO ₂	PM10	PM2,5	C ₆ H ₆	CO	Pb	As	Cd	Ni	BaP	O ₃ **
2019*	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	C	$\frac{A}{D2}$

*A – brak przekroczeń poziomu dopuszczalnego, C – przekroczenie poziomu dopuszczalnego, D2 – przekroczenie poziomu celu długoterminowego.

** klasa strefy dla O₃ wg poziomu docelowego (powyżej) oraz wg poziomu celu długoterminowego (poniżej).
Źródło: „Roczna ocena jakości powietrza w województwie pomorskim – raport wojewódzki za rok 2019”, Główny Inspektorat Ochrony Środowiska, Departament Monitoringu Środowiska, Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska w Gdańsku, Gdańsk 2020.

2.3.10. Stan wód¹⁰

Miasto i Gmina Sztum w całości położone są w dorzeczu Wisły. Głównymi ciekami wodnymi przecinającymi teren gminy są Struga Postolińska (długość na terenie Gminy 13,1 km) oraz Nogat (10 km) Wody z terenu gminy odprowadzane są do Nogatu Kanałem Juranda lub pośrednio Strugą

¹⁰ Opracowano na podstawie „Programu Ochrony Środowiska dla Miasta i Gminy Sztum na lata 2020-2023 z perspektywą na lata 2024-2027”.

Postolińską. Jeziora Zajezierskie i Barlewickie, są jeziorami przepływowymi i nie posiadają uregulowanego poziomu wód.

Na terenie gminy zlokalizowane są także jeziora: Dąbrówka (267,0 ha), Zajezierskie (50,1 ha), Barlewickie (63,7 ha), Białe (30,0 ha), Parlety (26,0 ha), Kaniewskie (18,6 ha), Karpiarnia (1,8 ha) i Czarne (1,2 ha). Jezioro Dąbrówka, pełniące rolę zbiornika retencyjnego, zlokalizowane jest w północno-wschodniej części gminy Sztum. Jest ono połączone z jeziorami Parlety i Kaniewskim za pomocą ciek – Rów Biały oraz Kanału Kaniewskiego. Kolejnym elementem tego systemu jest jezioro Zajezierskie, które łączy się z jeziorem Barlewickim poprzez ciek – Rów Biały. Jeziora są własnością Skarbu Państwa i odpowiada za nie Państwowe Gospodarstwo Wodne - Wody Polskie.

Stan wód charakteryzuje się III klasą czystości, dlatego też jednym z priorytetów gminy jest polepszenie ich stanu poprzez rekultywację zbiorników wodnych, w szczególności wód Jeziora Zajezierskiego, nad którym zlokalizowane jest kąpielisko miejskie. Nadmierna eutrofizacja i niedotlenienie jezior wynika także z silnej presji rolnictwa. Dodatkowo priorytetem gminy w przyszłości powinna być regulacja poziomu wód w jeziorach Barlewickim i Zajezierskim Na terenie gminy, na kanale Juranda i cieku Rów Biały, występują trzy budowle piętrzące wodę zlokalizowane w Koniecwałdzie i Gronajnach (2).

Zgodnie z „Planem przeciwdziałania skutkom suszy w regionie wodnym Dolnej Wisły wraz ze wskazaniem obszarów najbardziej zagrożonych na jej skutki” teren Miasta i Gminy Sztum zagrożony jest suszą hydrogeologiczną, hydrologiczną, rolniczą oraz atmosferyczną. Z drugiej strony, na obszarze gminy, występuje realne zagrożenie powodziowe. Związane jest ono z powodziami opadowymi, powodziami zatorowymi (głównie ze strony Wisły) oraz powodziami roztopowymi. Podczas wysokiego stanu wód narażone na zalewanie są obszary położone w pobliżu Kanału Juranda, na północ od Jeziora Dąbrówka. Najczęściej zagrożenie powodziowe występuje na terenie rozwidlenia Wisły na Wisłę i Nogat, na obszarze wsi Biała Góra i Piekło.

2.3.11. Pozostała działalność w zakresie ochrony środowiska

Gmina Sztum prowadzi także aktywną politykę proekologiczną w zakresie edukacji i współpracy międzynarodowej. W części szkół podstawowych wdrożono metodologię 50/50, która włącza końcowych użytkowników w proces zarządzania energią i uczy ich ekologicznych zachowań poprzez konkretne działania. W ramach polsko-niemieckiej współpracy „lowemissionproject” przeprowadzono diagnozę najstarszych osiedli domów jednorodzinnych pod kątem ubóstwa energetycznego. Wraz z gminą partnerską Ritterhude (Niemcy) wdrażany jest program Bridging European and Local Climate Action (BEACON), którego celem jest wsparcie dla budownictwa jednorodzinnego prowadzące do modernizacji energetycznej wybranych osiedli mieszkalnych.

Gmina opracowała także „Strategię Rozwoju Elektromobilności dla Miasta i Gminy Sztum na lata 2020-2035”, której celem była diagnoza i wskazanie istniejących problemów w zakresie e-mobilności oraz nakreślenie planowanych do wdrożenia koncepcji związanych z szeroko pojętym ograniczeniem emisyjności komunikacji.

Miasto i Gmina Sztum przystąpiły do inicjatywy „Porozumienie Burmistrzów na rzecz klimatu i energii”. Członkowie Porozumienia zobowiązują się do zmniejszenia emisji CO₂ na swoim obszarze o co najmniej 40% do roku 2030 (głównie przez poprawę wydajności energetycznej i większe wykorzystanie OZE) oraz zwiększenia odporności swojego obszaru na zmiany klimatu poprzez przystosowanie się do ich negatywnych skutków. Gmina sukcesywnie wymienia oświetlenie uliczne na lampy typu LED, utworzyła park zielonej energii oraz uchwaliła „Gminny Program Niskoemisyjny”.

CZĘŚĆ 3: DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ GMINY

3.1. Demografia

W gminie Sztum, na koniec 2019 roku, zarejestrowanych było 18 291 mieszkańców (44,3% całkowitej liczby mieszkańców powiatu sztumskiego), co w przeliczeniu na jej powierzchnię stanowiło 101 osób/km².

Tabela poniżej przedstawia zmiany liczby ludności w gminie Sztum na tle województwa pomorskiego oraz innych gmin powiatu sztumskiego w latach 2015-2019. Analiza zawartych w niej danych pozwala zauważyć, że liczba ludności w gminie ulega stopniowemu, ale stałemu zmniejszeniu. Na przestrzeni analizowanych lat spadła ona o 436 osób (średnioroczna dynamika spadku wyniosła 99,4%). Jednocześnie można zauważyć, że jest to tendencja charakterystyczna dla wszystkich gmin powiatu sztumskiego (pomimo zaobserwowanego wzrostu całkowitej liczby ludności w województwie pomorskim).

Tab. 15. Zmiana liczby ludności w gminie Sztum na tle województwa pomorskiego oraz innych gmin powiatu sztumskiego w latach 2015-2019.

JST	2015	2016	2017	2018	2019	udział w 2019 r.	średnia dynamik a
województwo pomorskie	2 307 710	2 315 611	2 324 251	2 333 523	2 343 928	100,0 %	100,4%
powiat sztumski	42 377	42 250	41 946	41 569	41 302	100,0 %	99,4%
Dzierzgoń	9 430	9 397	9 329	9 263	9 225	22,3%	99,5%
Mikołajki Pomorskie	3 729	3 710	3 682	3 649	3 627	8,8%	99,3%
Stary Dzierzgoń	4 077	4 086	4 046	3 960	3 913	9,5%	99,0%
Stary Targ	6 414	6 383	6 311	6 263	6 246	15,1%	99,3%
Sztum	18 727	18 674	18 578	18 434	18 291	44,3%	99,4%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Zjawisko wyludniania się gminy Sztum w większym stopniu dotyka terenów miasta Sztum, niż jej terenów wiejskich (tabela poniżej). Tereny miejskie zamieszkiwało w 2019 r. 9 870 osób (54%), a tereny wiejskie – 8 421 osób (46%). W latach 2015-2019 liczba mieszkańców Miasta zmniejszyła się o 429 osób, podczas gdy liczba mieszkańców zamieszkujących tereny wiejskie spadła jedynie o 7 osób. Zjawisko wyludniania się Sztumu w podobnej mierze dotyka kobiet, jak i mężczyzn (odpowiednio -224 oraz -205 osób). Inaczej kształtuje się sytuacja na terenach wiejskich. Tam można zaobserwować wzrost liczby zamieszkujących je mężczyzn (+18) i spadek liczby zamieszkujących je kobiet (-25).

Wśród głównych powodów spadku ogólnej liczby mieszkańców w gminie Sztum w latach 2015-2019 można wymienić ujemny przyrost naturalny oraz ujemne saldo migracji. Tabela poniżej przedstawia porównanie obu wskaźników obliczonych dla gminy Sztum z analogicznymi wskaźnikami wyznaczonymi dla całego województwa pomorskiego oraz poszczególnych gmin powiatu sztumskiego. Spośród wszystkich analizowanych jednostek, gmina Sztum jako jedyna posiadała w 2019 roku ujemne saldo przyrostu naturalnego (-0,49). Natomiast wskaźnik salda migracji przyjmował wartości ujemne dla wszystkich gmin powiatu sztumskiego (średnio -6,94) oraz dodatnie dla województwa pomorskiego (+2,71). Na uwagę zasługuje fakt, że gmina Sztum charakteryzowała się najmniejszym ujemnym saldem migracji spośród wszystkich gmin powiatu sztumskiego (-4,62).

Tab. 16. Przyrost naturalny oraz saldo migracji na 1000 mieszkańców w gminie Sztum na tle województwa pomorskiego oraz innych gmin powiatu sztumskiego w latach 2015(2016)-2019.

JST	przyrost naturalny na 1000 mieszkańców	saldo migracji na 1000 mieszkańców
-----	---	---------------------------------------

	2019 r.	zmiana wskaźnika od 2015 r.	2019 r.	zmiana wskaźnika od 2016 r.
województwo pomorskie	1,54	-0,01	2,71	1,18
powiat sztumski	1,45	-0,82	-6,94	-2,35
Dzierzgoń	2,70	0,79	-5,95	-1,06
Mikołajki Pomorskie	1,38	-4,01	-8,53	-0,17
Stary Dzierzgoń	4,05	1,35	-12,91	-6,77
Stary Targ	3,68	2,12	-10,55	-3,36
Sztum	-0,49	-2,47	-4,62	-2,16

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Jednocześnie można zauważyć, że za ujemną wartość wskaźnika przyrostu naturalnego na terenie gminy Sztum w decydującym stopniu odpowiadają tereny miasta Sztum, dla których w ciągu ostatnich czterech lat przyjmował on wartości ujemne (najmniej w 2018 roku, -3,98). Natomiast przyrost naturalny na terenach wiejskich gminy kształtował się stale na dodatnim poziomie (najwięcej w 2019 roku, +2,01). Szczegółowe dane w tym zakresie zawarto w tabeli poniżej.

Tab. 17. Przyrost naturalny na 1000 osób w Mieście i Gminie Sztum w latach 2015-2019.

	2015	2016	2017	2018	2019
Miasto Sztum	bd*	-2,34	-1,77	-3,98	-2,62
Tereny wiejskie	bd*	1,07	1,54	1,18	2,01

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

*brak danych

Duże różnice pomiędzy terenami miejskimi i wiejskimi gminy widoczne są także we wskaźniku salda migracji. I choć dla obydwu analizowanych obszarów na przestrzeni ostatnich czterech lat przyjmuje on wartości ujemne, to jednak znacznie niższe są ona dla Miasta Sztum. Sytuacja ta jest typowa dla wszystkich analizowanych okresów. Szczegółowe dane w tym zakresie zawarto w tabeli poniżej.

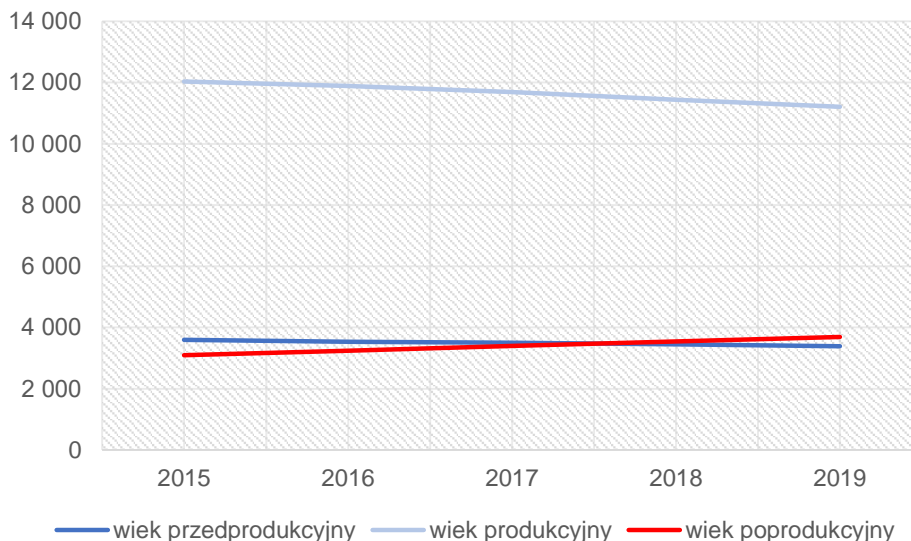
Tab. 18. Saldo migracji na 1000 mieszkańców w Mieście i Gminie Sztum w latach 2015-2019.

	2015	2016	2017	2018	2019
Miasto Sztum	bd*	-3,7	-7,5	-8,5	-5,6
Tereny wiejskie	bd*	-0,9	-1,2	-2,1	-0,6

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

*brak danych

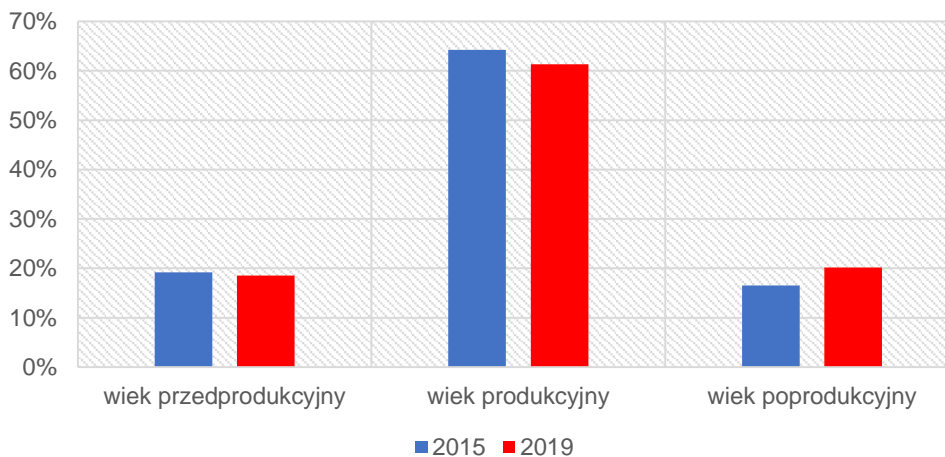
W okresie ostatnich pięciu lat znaczące zmiany zaszły także w strukturze wiekowej osób zamieszkujących teren gminy Sztum (wykres poniżej). Znacząco spadła liczba osób znajdujących się w wieku przedprodukcyjnym (-209) oraz produkcyjnym (-820). Stale rośnie natomiast liczba osób w wieku poprodukcyjnym (+593). W roku 2018 po raz pierwszy liczba osób w wieku poprodukcyjnym przewyższyła liczbę osób w wieku przedprodukcyjnym.

Ryc. 29. Liczba ludności w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym w gminie Sztum w latach 2015-2019.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

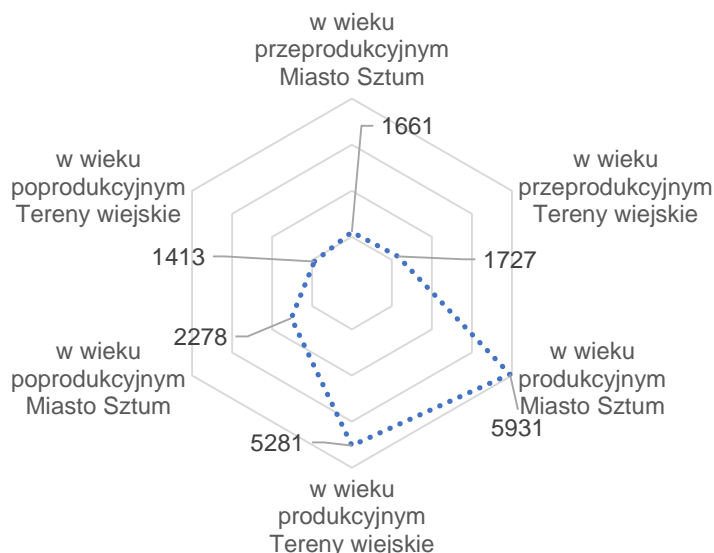
W ujęciu względnym udział osób w wieku przedprodukcyjnym w ogólnej liczbie mieszkańców gminy spadł z poziomu 19,21% w roku 2015 do poziomu 18,52% w roku 2019 (o 0,69 pkt proc.). Udział osób w wieku produkcyjnym w ogólnej licznie mieszkańców gminy spadł z poziomu 64,25% w roku 2015 do poziomu 61,30% w roku 2019 (o 2,95 pkt proc.). Natomiast podobny współczynnik wyznaczony dla osób w wieku poprodukcyjnym wzrósł z 16,54% w roku 2015 do 20,18% w roku 2019 (o 3,64 pkt proc.) – wykres poniżej.

Ryc. 30. Struktura wiekowa mieszkańców gminy Sztum – porównanie lat 2015 i 2019.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Jednocześnie można zauważyć występowanie znaczących różnic w strukturze wieku osób zamieszkujących miasto Sztum oraz tereny wiejskie gminy. Wśród osób znajdujących w wieku przedprodukcyjnym więcej osób (51,0%) zamieszkiwało w 2019 roku tereny wiejskie, niż miejskie (49%). Natomiast osoby w wieku produkcyjnym oraz poprodukcyjnym chętniej wybierają na swoje miejsce zamieszkania tereny miejskie niż wiejskie (odpowiednio 52,9% do 47,1% oraz 61,7% do 38,3%) – wykres poniżej.

Ryc. 31. Struktura wiekowa mieszkańców gminy Sztum w podziale na miasto Sztum oraz tereny wiejskie – rok 2019. Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Pogłębiona analiza struktury demograficznej gminy Sztum pokazuje, że wyraźnie zmniejsza się w niej odsetek mieszkańców w tzw. wieku kreatywnym (25-35 lata). Wysoka wartość tego wskaźnika pozytywnie wpływa na gminę, ponieważ wskazuje na liczbę mieszkańców, którzy mogą stanowić główną siłę napędową rozwoju ekonomicznego JST. W gminie Sztum wskaźnik ten w ciągu ostatnich pięciu lat spadł o 2,2 pkt proc. do poziomu 14,14% w roku 2019. Jest to wartość zdecydowanie niższa niż średnia obliczona dla całego powiatu sztumskiego oraz województwa pomorskiego, pomimo że w roku 2015 wartość tego wskaźnika w gminie Sztum kształtowała się na wyższym poziomie niż w obu analizowanych jednostkach. I choć spadek wartości opisywanego wskaźnika jest charakterystyczny dla wszystkich analizowanych jednostek, to należy zwrócić uwagę, że w wymiarze długofalowym zjawisko to może przynieść negatywne skutki dla funkcjonowania gminy (np. zmniejszenie ilości osób aktywnych zawodowo, odpływ wysoko wykwalifikowanej kadry pracowniczej czy spadek atrakcyjności inwestycyjnej gminy).

Jednocześnie w gminie Sztum rośnie wskaźnik senioralnego obciążenia demograficznego, odzwierciedlający stosunek liczby ludności w wieku poprodukcyjnym do liczby ludności w wieku produkcyjnym – z poziomu 17,8% w roku 2015 do poziomu 23,6% w roku 2019 (o 5,8 pkt proc.). I choć jego wartość kształtowała się na poziomie niższym niż średnia wyznaczona dla województwa pomorskiego (jednak wyższym niż średnia wyznaczona do powiatu sztumskiego) to jego dynamika wzrostu jest wyższa niż w województwie pomorskim i powiecie sztumskim. W przyszłości może to skutkować na terenie gminy wzrostem zapotrzebowania na usługi społeczne dostosowane dla seniorów.

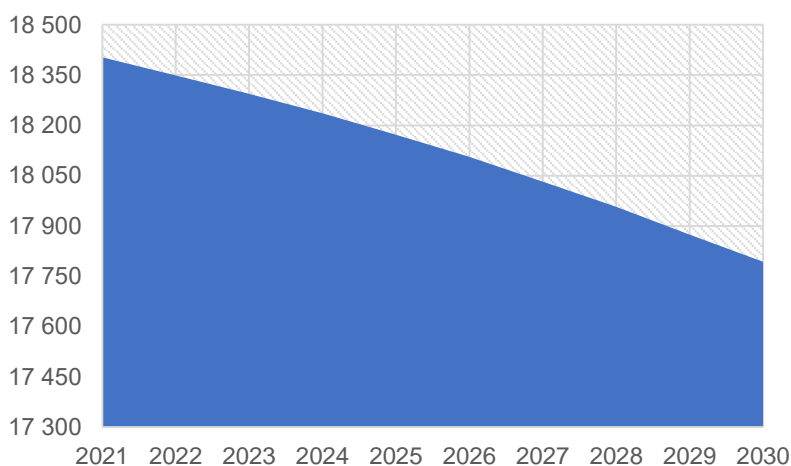
Tab. 19. Wskaźniki udziału mieszkańców w wieku kreatywnym oraz senioralnego obciążenia demograficznego dla gminy Sztum – porównanie lat 2015 i 2019.

JST	mieszkańcy w wieku kreatywnym (%)			senioralne obciążenie demograficzne (%)		
	2015	2019	dynamika	2015	2019	dynamika
województwo pomorskie	16,18	14,50	90%	21,30	25,50	120%
powiat sztumski	16,23	14,90	92%	16,90	21,80	129%
Sztum	16,34	14,14	87%	17,80	23,60	133%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Prognozy opracowane przez Główny Urząd Statystyczny¹¹ wskazują, że w perspektywie do 2030 roku liczba ludności gminy Sztum będzie stale spadać, aż do poziomu 17 793 osób. Stale rosnąć będzie liczba oraz odsetek osób w wieku poprodukcyjnym – do poziomu 4 529 osób (25,45%). Jeszcze mocniej zmniejszy się za to liczba osób w wieku przedprodukcyjnym (3 355 osób, 18,86%) i poprodukcyjnym (9 909 osób, 55,69%). Według prognozy na ujemnym poziomie kształtowały będą się zarówno wskaźniki przyrostu naturalnego oraz salda migracji.

Powyższa prognoza w wymiarze ogólnopolskim wskazuje przede wszystkim na silny rozwój głównych aglomeracji miejskich wraz z przyległymi do nich obszarami, które będą przyciągać swym potencjałem ludność z obszarów bardziej peryferyjnych. Postępować będzie proces suburbanizacji, który prowadzić będzie do powiększania się obszarów poszczególnych aglomeracji i znaczącego wzrostu liczby ludności w gminach przyległych do wielkich miast. Z drugiej strony wiele gmin położonych na peryferiach znajdzie się w niezwykle trudnej sytuacji spowodowanej odpływem ludności w wieku produkcyjnym oraz ujemnym przyrostem naturalnym. Na tym tle prognozowany spadek liczby ludności gminy Sztum w perspektywie do 2030 roku (o 2,72%) sytuuje jednostkę w stosunkowo dobrym położeniu. Niemniej koniecznym wydaje się podjęcie działań zmierzających do ograniczenia spadku liczby ludności gminy oraz zmiany jej struktury wiekowej w kierunku wzmocnienia udziału w niej osób w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym.

Ryc. 32. Prognoza liczby mieszkańców w gminie Sztum w perspektywie do roku 2030.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie „Prognozy ludności gmin na lata 2017 – 2030”, GUS, Warszawa, sierpień 2017.

3.2. Kapitał społeczny

3.2.1. Żłobki i przedszkola

Na terenie gminy Sztum działa Publiczny Żłobek w Sztumie. W żłobku funkcjonują 4 oddziały żłobkowe, do których uczęszcza 96 dzieci. W 2020 roku 96 miejsc opieki w pełni zabezpieczało potrzeby mieszkańców Miasta i Gminy Sztum. Wskaźnik użłobkowania w Mieście i Gminie Sztum w 2019 r. wynosił 30,7% (dla porównania w całym województwie pomorskim jedynie 20,2%).

Na terenie gminy Sztum funkcjonuje 6 publicznych ośrodków wychowania przedszkolnego. Dwa z nich zlokalizowane są w mieście Sztum, dwa kolejne w Nowej Wsi oraz po jednym w Czerninie i Gościszewie. Dodatkowo w Sztumie funkcjonują dwa przedszkola niepubliczne. W roku szkolnym 2020/2021 do przedszkoli na terenie Gminy uczęszczało w sumie 573 dzieci.

¹¹ Prognoza ludności gmin na lata 2017 – 2030, GUS, Warszawa, sierpień 2017.

Tab. 20. Edukacja przedszkolna na terenie Miasta i Gminy Sztum – rok szkolny 2020/2021.

Nazwa placówki	Liczba miejsc przedszkolnych	Liczba dzieci*	Liczba oddziałów	Średnia wielkość oddziału	Godziny otwarcia
przedszkola publiczne					
Publiczne Przedszkole z Oddziałami Integracyjnymi Nr 1 im. Kubusia Puchatka w Sztumie	233	233	10	23,3	6 ¹⁵ -16 ⁰⁰
Oddział Przedszkolny przy Szkole Podstawowej Nr 2 im. Maksymiliana Golisza w Sztumie	25	25	1	25,0	8 ⁰⁰ -13 ⁰⁰
Zespół Szkół Publiczne Przedszkole w Czerninie	100	75	3	25,0	6 ³⁰ -16 ⁰⁰
Zespół Szkół Publiczne Przedszkole w Gościszewie	48	29	2	14,5	7 ³⁰ -12 ³⁰
Oddział Przedszkolny przy Szkole Podstawowej w Nowej Wsi	25	18	1	18	9 ⁰⁰ -14 ⁰⁰
Publiczny Punkt Przedszkolny przy Szkole Podstawowej w Nowej Wsi	25	12	1	12	14 ⁰⁰ -17 ⁰⁰
przedszkola niepubliczne					
Niepubliczne Przedszkole „Na Słonecznej Górcie” w Sztumie	150	69	3	23,0	6 ⁰⁰ -16 ⁰⁰
Niepubliczne Przedszkole Tęczowe „Jaś Beatka Franek” w Sztumie	100	87	4	20,2	6 ³⁰ -16 ³⁰
Ogółem	706	548	25	21,9	

Źródło: Opracowanie własne.

* stan na 30.09.2020 r.

Na terenie gminy funkcjonuje także jedno przedszkole specjalne – Przedszkole Specjalne przy Specjalnym Ośrodku Szkolno-Wychowawczym w Uśnicach. W roku szkolnym 2019/2020 opieką tej placówki objęta była czwórka dzieci.

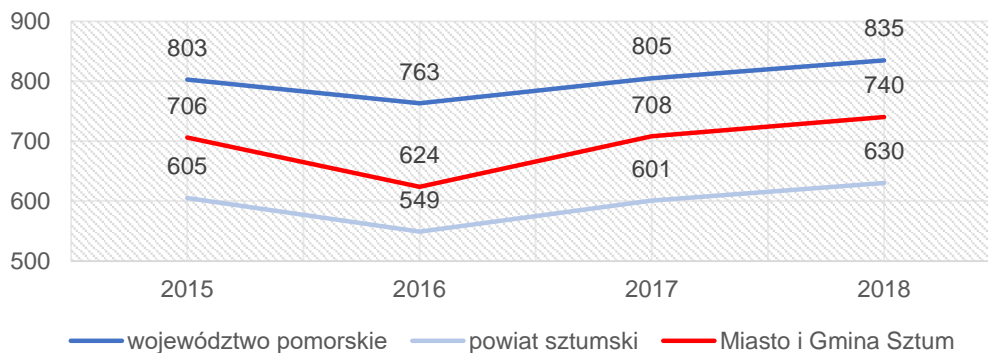
Tabela poniżej przedstawia szczegółowe dane opisujące system opieki przedszkolnej w gminie Sztum. Do przedszkoli mających swoją siedzibę na terenie gminy w roku 2019 uczęszczało 17 dzieci posiadających miejsce zamieszkania na terenie innych JST.

Tab. 21. Opieka nad dziećmi w wieku przedszkolnym w gminie Sztum w latach 2015-2019.

	2015	2016	2017	2018	2019
Liczba dzieci z terenu Gminy w przedszkolach na terenie innych gmin (os.)	21	29	19	21	23
Liczba dzieci z terenu innych gmin w przedszkolach na terenie Gminy (os.)	18	16	18	19	17

Źródło: Opracowanie własne.

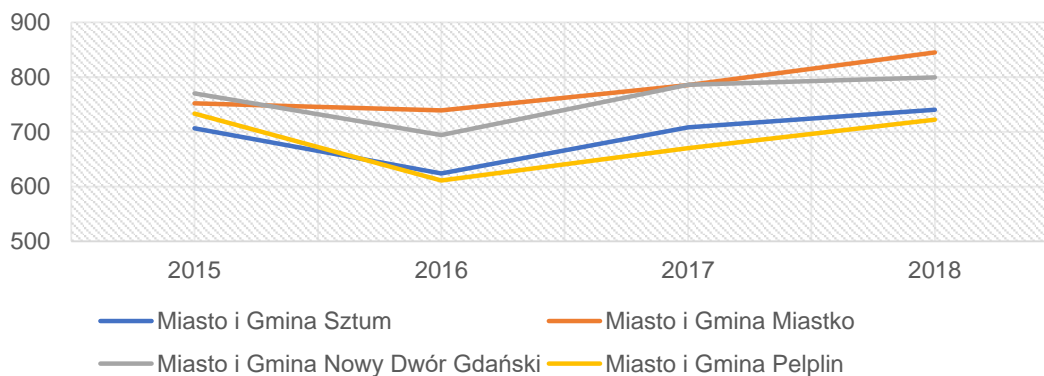
Wykresy poniżej przedstawiają wskaźnik liczby dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego na 1 tys. dzieci w wieku 3-5 lat w gminie Sztum na tle powiatu sztumskiego, województwa pomorskiego oraz innych gminach miejsko-wiejskich województwa pomorskiego o zbliżonej liczbie ludności. Z zaprezentowanych informacji wynika, że poziom upowszechnienia edukacji przedszkolnej w Gminie stoi na niezadawalającym poziomie.

Ryc. 33. Upowszechnienie edukacji przedszkolnej w gminie Sztum, powiecie sztumskim oraz województwie pomorskim – lata 2015-2018.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Wartości osiągnięte przez analizowany wskaźnik w gminie Sztum są zdecydowanie wyższe niż średnia wyznaczona dla powiatu sztumskiego, jednocześnie jednak zdecydowanie niższe niż średnia wyznaczona dla całego województwa pomorskiego. Porównanie gminy Sztum z innymi gminami województwa pomorskiego o podobnej liczbie ludności pokazuje, że poziom upowszechnienia edukacji przedszkolnej w gminach Nowy Dwór Gdański i Miastko jest w nich dużo większy.

Ryc. 34. Upowszechnienie edukacji przedszkolnej w gminie Sztum oraz innych gminach województwa pomorskiego o zbliżonej liczbie mieszkańców – lata 2015-2018.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

W 2020 roku w ośrodkach wychowania przedszkolnego funkcjonujących na terenie Miasta i Gminy Sztum było 158 wolnych miejsc. Powodem niskiego wskaźnika udziału dzieci w edukacji przedszkolnej jest m.in. niedostateczna wiedza rodziców i prawnych opiekunów dzieci o wpływie edukacji przedszkolnej na dalszy rozwój.

3.2.2. Edukacja

W gminie Sztum działa 5 publicznych szkół podstawowych: w Sztumie (2), Nowej Wsi, Czerninie oraz Gościszewie. Szczegółowy wykaz szkół podstawowych przedstawiony został w tabeli poniżej. W roku szkolnym 2020/2021 do szkół podstawowych uczęszcza 1 440 uczniów.

Tab. 22. Publiczne szkoły podstawowe na terenie gminy Sztum.

Szkoła Podstawowa*	Liczba uczniów	Liczba oddziałów	Średnia wielkość oddziału
Szkoła Podstawowa Nr 1 im. Jana Pawła II w Sztumie	469	21	23,3
Szkoła Podstawowa Nr 2 im. Maksymiliana Goliśza w Sztumie	580	24	24,2

Szkoła Podstawowa w Nowej Wsi	83	7	11,8
Zespół Szkół Szkoła Podstawowa im. Rodziny Donimirskich w Czerninie	209	11	19,0
Zespół Szkół Szkoła Podstawowa w Gościszewie	99	8	12,4
Średnia	288	14,2	20,3

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta i Gminy w Sztumie.

* w tabeli zawarto dane za rok szkolny 2020/2021

Stan techniczny budynków szkół oraz infrastruktury okołoszkolnej wspierającej edukację dzieci należy ocenić jako bardzo dobry. Szkolne sale wyposażone są w tablice i monitory interaktywne oraz komputery i tablety służące do przeprowadzania zajęć lekcyjnych. Na terenie wszystkich szkół znajdują się sale i boiska sportowe, na których prowadzone są zajęcia wychowania fizycznego. W szkołach działają stołówki, w których uczniowie mają możliwość zjedzenia ciepłego posiłku. Jednakże pomimo dużych nakładów finansowych poniesionych na inwestycje i remonty placówek oświatowych, w dalszym ciągu istnieje potrzeba poprawy stanu infrastruktury szkół i przedszkoli, w tym m.in.: zakupu nowoczesnego wyposażenia dydaktycznego, dostosowania budynków do potrzeb osób z niepełnosprawnościami, unowocześnienie systemu teleinformatycznego. Za główną barierę architektoniczną w szkołach należy uznać brak wind ułatwiających przemieszczanie się pomiędzy poszczególnymi piętrami budynków.

Tabela poniżej przedstawia wyniki, jakie uzyskali uczniowie uczęszczający do szkół podstawowych mieszczących się na terenie gminy Sztum podczas dwóch ostatnich edycji egzaminu ósmoklasisty (2019 i 2020). Analiza wyników wskazuje na występowanie dużych różnic pomiędzy oboma analizowanymi latami w większości placówek. Na przywołanym tle pozytywnie wyróżnia się jednak SP nr 2 w Sztumie, gdzie średnie wyniki z egzaminu ósmoklasisty w roku 2020 są lepsze niż w roku 2019. Bardziej szczegółowa analiza wskazuje także na istnienie istotnych różnic w poziomie kształcenia pomiędzy poszczególnymi szkołami. W roku szkolnym 2019/2020 najwyższe wyniki osiągnęli uczniowie SP nr 2 w Sztumie oraz ZS w Czerninie.

Porównując średnie wyniki uzyskiwane przez szkoły zlokalizowane na terenie gminy do średnich wyników osiąganych przez szkoły powiatu sztumskiego, można zauważyć, że są one wyraźnie lepsze. Jednak porównanie tych samych wyników ze średnimi wynikami uzyskiwanymi przez szkoły podstawowe w województwie pomorskim wskazuje, że gminne szkoły publiczne mają jeszcze odpowiednio szerokie pole do poprawy jakości kształcenia w swoich placówkach oraz efektywniejszego wykorzystania posiadanych przez siebie zasobów rzeczowych wspomagających edukację dzieci. Uczniowie sztumskich szkół reprezentują niesatysfakcjonujący poziom kompetencji kluczowych, w tym w szczególności kompetencji miękkich. Ponadto, konieczne jest zdefiniowanie systemu kształcenia, w szczególności metod i organizacji pracy, doksztalcenia i doskonalenia nauczycieli nastawionego na zmianę roli nauczyciela w procesie uczenia się ucznia.

Tab. 23. Wyniki egzaminu ósmoklasisty w gminie Sztum.

Szkoła Podstawowa*	j. polski		matematyka		j. angielski	
	2019	2020	2019	2020	2019	2020
SP nr 2 im. Maksymiliana Golisza w Sztumie	58,0%	60,0%	33,0%	43,0%	46,0%	50,0%
SP w Nowej Wsi	58,0%	41,0%	43,0%	33,0%	47,0%	37,0%
Zespół Szkół w Czerninie	67,0%	58,0%	45,0%	38,0%	51,0%	42,0%
Zespół Szkół w Gościszewie	53,0%	51,0%	34,0%	33,0%	38,0%	47,0%
gmina	58,0%	58,0%	34,0%	41,0%	45,0%	48,0%
powiat	57,0%	52,0%	36,0%	39,0%	47,0%	45,0%
województwo	62,0%	58,0%	44,0%	45,0%	58,0%	54,0%

Źródło: Dane OKE w Gdańsku.

* w SP nr 1 im. Jana Pawła II w Sztumie nikt nie podszedł do egzaminu.

W Mieście i Gminie Sztum każdego roku zwiększa się liczba uczniów z niepełnosprawnościami i dysfunkcjami, a także uczniów z różnego typu trudnościami w nauce. Niepokojący jest również wzrost odsetka dzieci z zaburzeniami społecznymi, zachowania i emocji. Liczba uczniów objętych kształceniem specjalnym w roku szkolnym 2020/2021 wynosi 50, co stanowi w stosunku do roku szkolnego 2015/2016 wzrost o 46%.

Mimo podejmowanych działań skierowanych do uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, nadal istotnym problemem pozostaje wsparcie uczniów z niepełnosprawnościami oraz ich opiekunów. Brakuje nauczycieli z odpowiednimi kwalifikacjami i kompetencjami oraz zaplecza infrastrukturalnego oraz wyposażenia szkół w pomoce edukacyjne niezbędne do prowadzenia zajęć z uczniami o specjalnych potrzebach edukacyjnych.

Ogromnym problemem jest niedofinansowanie zadań oświatowych. Różnica pomiędzy wydatkami, które powinna pokrywać subwencja oświatowa, a przekazywaną subwencją oświatową drastycznie wzrasta. W 2016 roku różnica wynosiła 2 827 809,00 zł, co stanowiło 20,31% ogółu wydatków, natomiast w 2019 roku różnica wynosiła, aż 3 948 573,08 zł, tj. 23,91% ogółu wydatków. Subwencja oświatowa nie pokrywa nakładów Miasta i Gminy Sztum ponoszonych na subwencionowane zadania oświatowe, a poziom niezbędnego udziału własnych środków w finansowaniu podstawowych działań oświatowych, utrudnia prawidłową realizację innych zadań własnych gminy. Miasto i Gmina Sztum, co rocznie pozyskuje środki finansowe na realizację zadań inwestycyjnych i edukacyjnych zmierzających do poprawy jakości pracy szkół, ale potrzeby w tym zakresie są nadal duże. Wzrost kosztów realizacji zadań oświatowych ogranicza możliwości gminy Sztum w zakresie zapewnienia dodatkowej oferty edukacyjnej uczniom.

Na terenie gminy funkcjonuje szkolnictwo ponadpodstawowe, które podlega samorządowi powiatu Sztumskiemu, oraz Wojewódzki Zespół Szkół Policealnych w Sztumie, które podlega samorządowi Województwa Pomorskiego.

3.2.3. Sport

Głównym obiektem sportowym na terenie gminy Sztum jest wybudowany w ostatnim okresie i posiadający certyfikat Polskiego Związku Lekkiej Atletyki Stadion Miejski w Sztumie. Operatorem i zarządcą stadionu jest Sztumskie Centrum Kultury. Obiekt przystosowany jest do przeprowadzania zawodów lekkoatletycznych, rozgrywek piłkarskich oraz innych imprez sportowo-kulturalnych. Na jego terenie znajdują się trawiaste boisko do piłki nożnej, tartanowa bieżnia i infrastruktura lekkoatletyczna, sztuczne boisko treningowe, korty tenisowe oraz tereny rekreacyjne.

Na terenie Miasta i Gminy Sztum działają liczne kluby i stowarzyszenia sportowe. W gminie stworzono również dobrze rozwiniętą infrastrukturę sportową, która daje możliwość realizacji aktywnych form wypoczynku. Jej wykorzystanie na terenie Miasta i Gminy Sztum opiera się na harmonijnej współpracy z licznymi, działającymi na ich terenie klubami i stowarzyszeniami sportowymi (kilkanaście organizacji pozarządowych). Mieszkańcy, w razie potrzeby, mają także możliwość i korzystają z infrastruktury sportowej (np. krytego basenu) w sąsiednich miastach (Malbork – 14 km, Kwidzyn – 25 km), w większych ośrodkach miejskich.

3.3. Opieka zdrowotna

Na terenie gminy Sztum brak jest Publicznych Zakładów Opieki Zdrowotnej. Zadania z zakresu podstawowej opieki zdrowotnej realizowane są przez cztery Niepubliczne Zakłady Opieki Zdrowotnej oraz Centrum Medyczne. Wszystkie wymienione ośrodki zlokalizowane są na obszarze miasta Sztum. Na terenie miasta funkcjonuje jedna niepubliczna placówka szpitalna – Szpital Polski S.A. (obejmująca swoim zasięgiem statutowym obszar Miasta i Gminy Sztum oraz gmin ościennych) oraz zlokalizowana w jego obrębie stacja pogotowia ratunkowego. Zmodernizowana jednostka wyposażona jest w nowoczesną Izbę Przyjęć oraz lądowisko dla helikopterów. Na jej terenie funkcjonuje także nowoczesne Centrum Kardiologiczno-Angiologiczne (Polsko-Amerykańskie Kliniki Serca).

Do dyspozycji pacjentów pozostaje w nim piętnaście nowoczesnie wyposażonych oddziałów szpitalnych oraz szereg poradni specjalistycznych. W ramach szpitala funkcjonują m.in.:

- Szpitalny Oddział Ratunkowy,
- Oddział Dziecięcy,
- Oddział Laryngologiczny,
- Oddział Chorób Wewnętrznych,
- Oddział Neurologiczny,
- Oddział Chirurgiczny,
- Oddział Intensywnej Terapii,
- Oddział Ginekologiczno-Położniczy,
- Oddział Neonatologiczny,
- Oddział Rehabilitacji Ogólnoustrojowej i Neurologicznej,
- Oddział Rehabilitacji Kardiologicznej,
- Oddział Reumatologiczny,
- Oddział Kardiologiczny,

W obrębie gminy funkcjonuje także pięć placówek aptecznych. Wszystkie one zlokalizowane są w Sztumie.

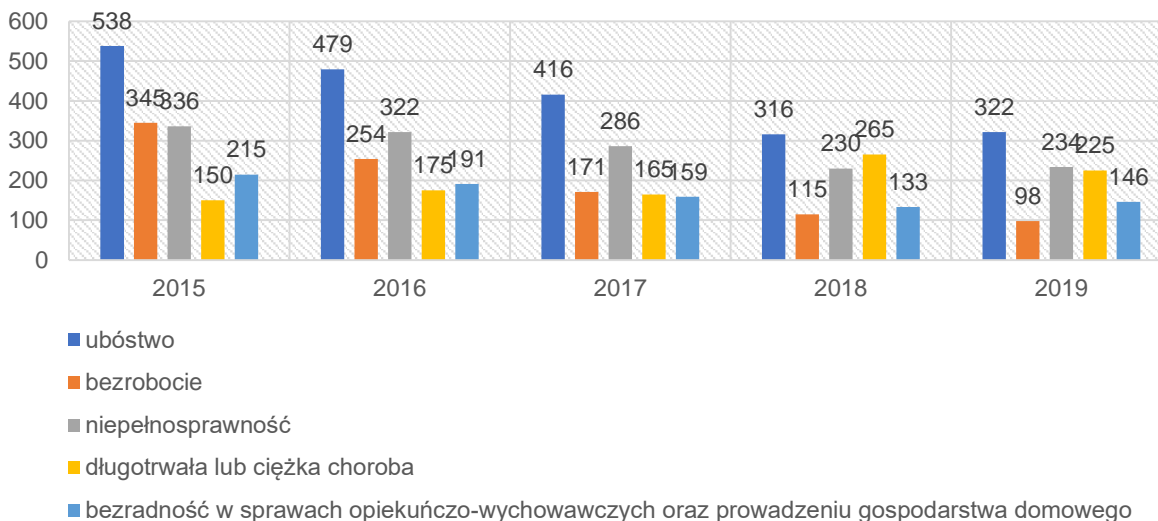
3.4. Pomoc społeczna

Za realizację zadań z zakresu pomocy społecznej na terenie miasta i gminy Sztum odpowiedzialny jest Miejsko- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej z siedzibą w Sztumie (MGOPS). Celem jego działania jest umożliwienie pojedynczym osobom oraz całym rodzinom przezwyciężenie trudności życiowych, które nie są one w stanie pokonać samodzielnie, przy wykorzystaniu własnych uprawnień, zasobów i możliwości. Podejmowane działania mają służyć usamodzielnieniu się tych osób (rodzin) oraz ich ponownej integracji ze środowiskiem lokalnym. MGOPS w celu poprawy obsługi osób zgłaszających się do Ośrodka od 2018 roku wdrożył w jednostce usprawnienia funkcjonalne oraz organizacyjne polegające na oddzieleniu pracy administracyjnej od pracy socjalnej oraz usług socjalnych. MGOPS spełnia również wymogi w zakresie ilości zatrudnionych pracowników socjalnych do liczby mieszkańców. W 2020 r. zatrudnionych było 9 pracowników socjalnych.

Analizując szczegółowe dane dotyczące liczby podopiecznych MGOPS w latach 2015-2019 można zauważyć stałą tendencję w zakresie zmniejszania się liczby rodzin oraz osób objętych pomocą społeczną. W 2015 roku było 1370 rodzin i 3501 osób, natomiast w roku 2019 – 560 rodzin i 1304 osoby. W opisywanej perspektywie czasowej spadek liczby rodzin i osób znajdujących się w ewidencji osób korzystających z pomocy społecznej wyniósł odpowiednio 59,12% i 62,75%. W 2019 roku na jednego pracownika MGOPS przypadały średnio niespełna 63 rodziny oraz 145 osób objętych pomocą społeczną.

Należy zwrócić uwagę na zmieniającą się charakterystykę obecnych odbiorców wsparcia i pomocy. Wśród najważniejszych powodów objęcia poszczególnych osób pomocą MGOPS można wymienić: ubóstwo, niepełnosprawność, długotrwałą chorobę, bezrobocie i bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych.

Na przełomie analizowanych lat, pomimo spadku liczby świadczeniobiorców, osoby i rodziny z terenu Miasta i Gminy Sztum korzystające z pomocy społecznej wymagają intensywniejszego i wielowymiarowego wsparcia odpowiadającego na złożoność dotykających ich problemów i trudności. Wzrasta liczba rodzin z problemami opiekuńczo - wychowawczymi oraz doświadczająca przemocy. Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych stała się częstszą przyczyną korzystania z pomocy, aniżeli brak zatrudnienia.

Ryc. 35. Najczęstsze powody korzystania z pomocy społecznej przez jej beneficjentów na terenie Miasta i Gminy Sztum.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie „Sprawozdań półrocznych i rocznych z udzielonych świadczeń pomocy społecznej – pieniężnych, w naturze i usługach”.

Powyższe wpływa na zmianę kierunku działań w zakresie pomocy i wsparcia osób znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej. Głównymi uwarunkowaniami kształtującymi powyższe przesłanki są zmiany demograficzne w zakresie odbiorców przedmiotowego wsparcia, co skutkuje ukierunkowaniem na wsparcie osób starszych, długotrwale chorych oraz niepełnosprawnych. Z uwagi na zmiany demograficzne dotyczące wzrostu liczby osób w wieku poprodukcyjnym Ośrodek podejmuje szereg działań z zakresu pomocy społecznej poprzez realizację projektów i programów finansowanych ze środków własnych oraz przy udziale dofinansowania krajowego i europejskiego.

Działania na rzecz osób zagrożonych wykluczeniem społecznym z terenu miasta i gminy Sztum realizowane są coraz częściej w partnerstwie z organizacjami pozarządowymi i spółdzielniami socjalnymi w oparciu o zawierane porozumienia lub poprzez zlecenie zadań na podstawie Ustawy z dn. 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie. Podjęta współpraca pozwala objąć wsparciem osoby najbardziej potrzebujące, w tym rodziny, seniorów i osoby z niepełnosprawnościami.

Poza standardowym wsparciem wynikającym z przepisów prawa, w tym w szczególności ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej wprowadzane są przez MGOPS innowacyjne formy pomocy skierowanej do mieszkańców miasta i gminy Sztum. Z zakresu polityki senioralnej w gminie Sztum na rzecz seniorów realizowane są projekty: m.in. Kawa dla seniora, Koperta życia, Teleopieka/Telemedycyna oraz prowadzony jest Klub Senior +. Natomiast na rzecz osób niepełnosprawnych udzielane jest wsparcie w miejscu ich zamieszkania w formie asystenta osobistego osoby niepełnosprawnej. Jednocześnie opiekunowie osób niepełnosprawnych otrzymują wsparcie w formie grupy wsparcia oraz warsztatów podnoszących ich kompetencje.

W strukturach MGOPS istnieje Klub Integracji Społecznej, w którym udzielana jest pomoc osobom indywidualnym oraz ich rodzinom w odbudowywaniu i podtrzymywaniu umiejętności uczestnictwa w życiu społeczności lokalnej, właściwym pełnieniu ról społecznych oraz powrocie lub wejściu na rynek pracy.

Ośrodek zapewnia również obsługę organizacyjno-techniczną Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego (GZI), którego skład stanowi 24 członków, w tym 5 pracowników MGOPS. Przy MGOPS działa również Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych (GKRPA), w której skład wchodzi 2 pracowników Ośrodka. Przy GKRPA działa Punkt Konsultacyjny „KROKUS”, który zapewnia mieszkańcom wsparcie psychologa, radcy prawnego, psychologa dziecięcego, terapeuty uzależnień.

Ponadto dla rodzin poszerzony jest wachlarz wsparcia, tj. prowadzone są warsztaty dla rodziców, świadczona jest usługa asystenta rodziny oraz rodziny wspierającej. Jednocześnie przy MGOPS utworzony został Punkt Konsultacyjny Poradnictwa Rodzinnego, który zapewnia wsparcie psychologa, mediatora, terapeuty i radcy prawnego.

Na terenie gminy funkcjonuje:

- Dzienny Ośrodek Wsparcia (DOW), do którego kierowane są osoby powyżej 60 roku życia. Placówka swoim podopiecznym oferuje możliwość uczestnictwa w zajęciach z zakresu m.in. rehabilitacji, usprawnienia funkcjonowania, fizjoterapii, terapii zajęciowej lub masażu. Seniorzy objęci są pomocą pielęgniarstwa oraz uczestniczą w zajęciach kulturalnych. Wsparcie udzielane jest obecnie 15 osobom. DOW swoją siedzibę posiada w Czerninie,
- Klub Senior+ „AMATOR”, którego oferta skierowana jest do osób powyżej 60 roku życia, które nie są już aktywne zawodowo. Placówka swoim członkom oferuje możliwość uczestnictwa w zajęciach kulturalno-rozrywkowych i sportowych będących odpowiedzią na zgłaszane przez seniorów potrzeby. W ramach Klubu Senior + utworzonych zostało 30 miejsc. Klub swoją siedzibę posiada w Sztumie,
- Rodzinny Dom Pomocy w Postolinie (RDP), który oferuje całodobową opiekę nad seniorami. Placówka funkcjonuje zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 31 maja 2012 r. w sprawie rodzinnych domów pomocy i przeznaczona jest dla 8 osób,
- Środowiskowy Dom Samopomocy w Czerninie (ŚDS), który jest ośrodkiem wsparcia skierowanym do osób przewlekle psychicznie chorych i niepełnosprawnych w formie placówki dziennego pobytu. Podstawowym celem działania ŚDS-u jest stworzenie systemu oparcia społecznego dla osób potrzebujących poprzez zaspokojenie ich potrzeb bytowych, edukacyjnych, społecznych oraz podtrzymywanie i rozwijanie umiejętności niezbędnych do samodzielnego życia. Wsparcie udzielane jest obecnie 19 osobom,
- Punkt Konsultacyjny dla Seniorów oraz Osób z Niepełnosprawnościami, który utworzony został w ramach partnerskiego projektu przy Stowarzyszeniu Pomocy Osobom Przewlekle Chorym „Dar Serca”.

Na terenie gminy nie funkcjonuje żaden Dom Pomocy Społecznej. Mieszkańcy gminy, wymagający pomocy udzielanej w ramach DPS-ów, kierowani są do ośrodków znajdujących się w jednostkach ościennych.

Wśród głównych dokumentów i programów określających ramy działań podejmowanych na rzecz walki z ubóstwem i wykluczeniem społecznym na terenie Gminy można wymienić:

- Strategię Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych,
- Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii dla Miasta i Gminy Sztum,
- Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Program Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Mieście i Gminie Sztum,
- Gminny Program Wspierania Rodziny w Mieście i Gminie Sztum.

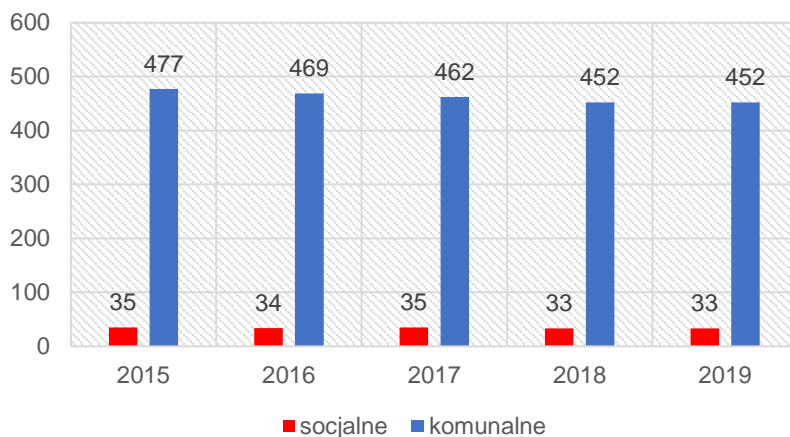
Poza świadczeniami z pomocy społecznej Ośrodek zajmuje się wypłatą świadczeń rodzinnych i alimentacyjnych oraz dodatków mieszkaniowych i energetycznych. Realizuje programy rządowe.

Na terenie gminy funkcjonuje także Sztumska Karta Dużej Rodziny (KDR). Karta dedykowana jest tzw. rodzinom 3+ i zapewnia system zniżek i dodatkowych uprawnień zarówno w instytucjach publicznych, jak i wybranych firmach prywatnych.

W 2019 roku zasób gminy obejmował 485 mieszkań, w tym 33 mieszkania przeznaczone do najmu socjalnego oraz 452 mieszkania komunalne. W skład zasobu mieszkaniowego gminy Sztum wchodzi lokala mieszkalne mieszczące się w budynkach stanowiących w całości jej własność oraz lokala mieszkalne mieszczące się w budynkach wspólnot mieszkaniowych, w których jest ona współwłaścicielem nieruchomości. Mieszczą się one w budynkach na terenie miasta oraz budynkach poza miastem. Jednocześnie z danych zaprezentowanych na poniższym wykresie można zauważyć, że w ciągu ostatnich pięciu lat liczba mieszkań socjalnych i komunalnych pozostających w zasobie

gminy ulega zmniejszeniu, ze względu na prowadzoną sprzedaż lokali na rzecz najemców. Pomimo tego średni czas oczekiwania na mieszkanie w gminie Sztum wynosi tylko 1 rok.

Pomimo bieżących remontów zasób komunalny wymaga dalszej poprawy stanu technicznego, zwłaszcza w zakresie efektywności energetycznej i niskoemisyjności. Występuje także problem sukcesywnie narastającego zadłużenia najemców komunalnych, pomimo możliwości korzystania ze wsparcia socjalnego w postaci dodatków mieszkaniowych i dodatku energetycznego.

Ryc. 36. Liczba mieszkań socjalnych i komunalnych pozostających w zasobie gminy Sztum w latach 2015-2019.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych MGOPS w Sztumie

3.5. Bezpieczeństwo publiczne

Na obszarze gminy zlokalizowany jest jeden posterunek policji (Komenda Powiatowa Policji w Sztumie, ul. Sienkiewicza 7), jedna jednostka państwowej straży pożarnej (Komenda Powiatowa Państwowej straży Pożarnej w Sztumie, ul. Sienkiewicza 27) oraz pięć jednostek ochotniczej straży pożarnej (w Postolinie, Gościszewie, Białej Górze, Sztumskiej Wsi, Nowej Wsi). Wśród najczęściej występujących zagrożeń dla zdrowia, życia i mienia mieszkańców gminy można wymienić wypadki i kolizje drogowe, kradzieże i kradzieże z włamaniem oraz bójki (pobicia) i uszkodzenia mienia. Liczbę powyższych zdarzeń w latach 2015-2019 przedstawiono w tabeli poniżej.

Tab. 24. Zagrożenia bezpieczeństwa na terenie gminy Sztum w latach 2015-2019.

	2015	2016	2017	2018	2019
wypadki drogowe	14	7	15	19	18
kolizje drogowe	122	126	130	130	150
rozboje	6	0	0	3	0
bójki / pobicia	3	2	5	8	22
kradzieże pojazdu	5	3	5	3	2
kradzieże cudzej rzeczy	194	165	116	124	70
kradzieże z włamaniem	60	60	46	47	55
uszkodzenie mienia	29	32	49	56	25
uszkodzenie ciała	7	2	17	9	5

Źródło: Komenda Powiatowa Policji w Sztumie.

Średnio, na każdy 1 000 mieszkańców, przypada 6,5 funkcjonariuszy policji. Poprawę bezpieczeństwa w gminie zapewniają także funkcjonująca na jej terenie jednostka Straży Miejskiej oraz system monitoringu miejskiego.

3.6. Współpraca

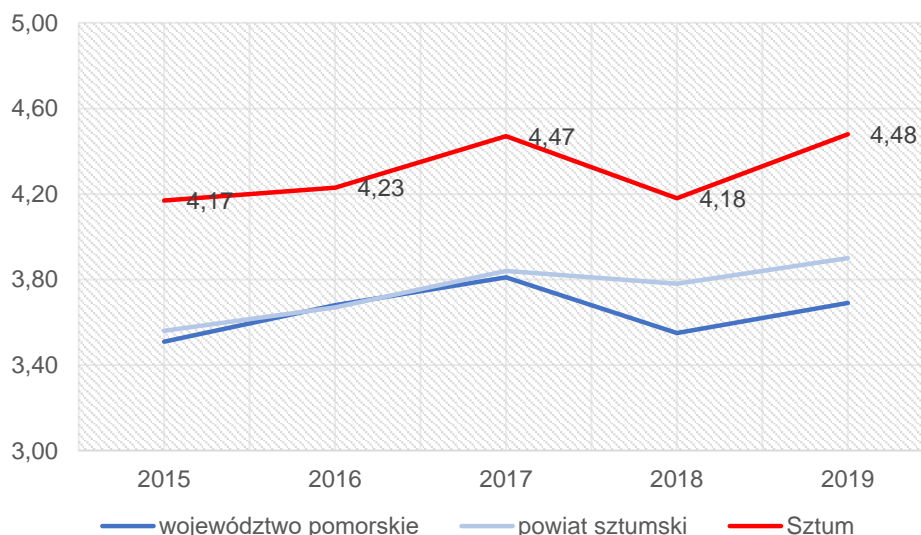
Gmina Sztum aktywnie współpracuje z innymi jednostkami samorządu terytorialnego (zarówno krajowymi, jak i zagranicznymi). W ramach MOF Malbork-Sztum współdziała z gminami sąsiadującymi (Malbork, Stare Pole, Kwidzyn, Mikołajki Pomorskie) na rzecz wspólnej realizacji projektów partnerskich dofinansowanych ze środków zewnętrznych (m.in. UE). Dodatkowo Miasto i Gmina Sztum jest także członkiem poniższych stowarzyszeń:

- Stowarzyszenie Związków Miast Polskich
- Stowarzyszenie Gmin Polskie Zamki Gotyckie,
- Stowarzyszenie Gmin RP Euroregion Bałtyk,
- Stowarzyszenie Związków Gmin Pomorskich,
- Stowarzyszenie Gmin Polska Sieć „Energie Cities”.

Ponadto Miasto i Gmina Sztum jest członkiem Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania „Kraina Dolnego Powiśla”. Brała także aktywny udział w procesie tworzenia Lokalnej Strategii Rozwoju, na której realizację stowarzyszenie pozyskało środki finansowe w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020. Członkostwo w organizacji pozwoliło pozyskać dodatkowe źródła finansowania i realizacji licznych projektów infrastrukturalnych i społecznych.

Na arenie międzynarodowej gmina współpracuje z czterema gminami partnerskimi: Ritterchude (Niemcy), Val de Reuil (Francja), Polessk (Rosja) oraz Kupiskis (Litwa). Powyższa współpraca koncentruje się zarówno wokół spraw społecznych (np. wyjazdy i wymiany grup sportowców, realizacja projektów szkolnych, projektów z obszaru ochrony klimatu), jak i projektów inwestycyjnych (np. poprzez wspólną realizację projektów infrastrukturalnych).

Na wykresie poniżej przedstawiono także liczbę organizacji pozarządowych działających na terenie Miasta i Gminy Sztum w przeliczeniu na 1 000 mieszkańców w porównaniu do całego powiatu sztumskiego oraz województwa pomorskiego. Wskaźnik ten przyjmuje na jej terenie wartości zdecydowanie najwyższe, co świadczy o wysokim poziomie rozwoju działalności organizacji pozarządowych.

Ryc. 37. Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 1 tys. mieszkańców w gminie Sztum, powiecie sztumskim oraz województwie pomorskim.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Spis rycin

Ryc. 6. Województwo pomorskie – podział administracyjny	4
Ryc. 7. Mapa gminy Sztum.....	4
Ryc. 8. Mapa Parku Przemysłowego Sztum.	6
Ryc. 9. Liczba podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w bazie REGON na terenie Miasta i Gminy Sztum w latach 2015-2019 – ogółem, podmioty noworejestrowane oraz podmioty wyrejestrowywane. 9	
Ryc. 10. Liczba podmiotów zarejestrowanych w REGON w przeliczeniu na 1000 mieszkańców w Mieście i Gminie Sztum, powiecie sztumskim oraz województwie pomorskim w latach 2015-2019. ...	10
Ryc. 11. Liczba podmiotów zarejestrowanych w REGON w przeliczeniu na 1000 mieszkańców w Mieście i Gminie Sztum oraz innych gminach województwa pomorskiego o zbliżonej liczbie ludności w latach 2015-2019.....	10
Ryc. 12. Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w Mieście i Gminie Sztum, powiecie sztumskim oraz województwie pomorskim w latach 2015-2019.	11
Ryc. 13. Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w Mieście i Gminie Sztum oraz innych gminach województwa pomorskiego o zbliżonej liczbie ludności w latach 2015-2019.	12
Ryc. 14. Udział osób w wieku produkcyjnym mobilnym w ogólnej liczbie mieszkańców w Mieście i Gminie Sztum oraz innych gminach województwa pomorskiego o zbliżonej liczbie ludności w latach 2015-2019.	13
Ryc. 15. Dochody ogółem na 1 mieszkańca w gminie Sztum, powiecie sztumskim oraz województwie pomorskim w latach 2015–2019.....	14
Ryc. 16. Wyniki budżetu gminy Sztum w latach 2015-2019.	14
Ryc. 17. Dochody budżetu gminy Sztum w latach 2015-2019.....	15
Ryc. 18. Struktura dochodów gminy Sztum w latach 2015-2019.....	16
Ryc. 19. Udział wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem w gminie Sztum, powiecie sztumskim oraz województwie pomorskim w latach 2015-2019.	16
Ryc. 20. Kształtowanie się wskaźnika obsługi zadłużenia Miasta i Gminy Sztum na lata 2021-2030..	17
Ryc. 21. Korzystający z sieci wodociągowej w Mieście i Gminie Sztum, w powiecie sztumskim oraz województwie pomorskim – rok 2019.....	18
Ryc. 22. Korzystający z sieci wodociągowej w Mieście i Gminie Sztum oraz innych gminach województwa pomorskiego o zbliżonej liczbie mieszkańców – rok 2019.	18
Ryc. 23. Korzystający z sieci kanalizacyjnej w Mieście i Gminie Sztum, w powiecie sztumskim oraz województwie pomorskim – rok 2019.....	19
Ryc. 24. Korzystający z sieci kanalizacyjnej w Mieście i Gminie Sztum oraz innych gminach województwa pomorskiego o zbliżonej liczbie mieszkańców – rok 2019.	20
Ryc. 25. Korzystający z sieci gazowniczej w Mieście i Gminie Sztum, w powiecie sztumskim oraz województwie pomorskim – rok 2019.....	23
Ryc. 26. Korzystający z sieci gazowniczej w Mieście i Gminie Sztum oraz innych gminach województwa pomorskiego o zbliżonej liczbie mieszkańców – rok 2019.	23
Ryc. 27. Sieć elektroenergetyczna w gminie Sztum.	24
Ryc. 28. Formy ochrony przyrody na terenie gminy Sztum.	25
Ryc. 29. Liczba ludności w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym w gminie Sztum w latach 2015-2019.	30
Ryc. 30. Struktura wiekowa mieszkańców gminy Sztum – porównanie lat 2015 i 2019.....	30
Ryc. 31. Struktura wiekowa mieszkańców gminy Sztum w podziale na miasto Sztum oraz	31
Ryc. 32. Prognoza liczby mieszkańców w gminie Sztum w perspektywie do roku 2030.....	32
Ryc. 33. Upowszechnienie edukacji przedszkolnej w gminie Sztum,	34
Ryc. 34. Upowszechnienie edukacji przedszkolnej w gminie Sztum oraz innych gminach województwa pomorskiego o zbliżonej liczbie mieszkańców– lata 2015-2018.	34
Ryc. 35. Najczęstsze powody korzystania z pomocy społecznej przez jej beneficjentów na terenie Miasta i Gminy Sztum.....	38
Ryc. 36. Liczba mieszkań socjalnych i komunalnych pozostających w zasobie gminy Sztum w latach 2015-2019.	40
Ryc. 37. Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 1 tys. mieszkańców w gminie Sztum, powiecie sztumskim oraz województwie pomorskim.	41

Spis tabel

Tab. 5. Liczba decyzji o warunkach zabudowy wydanych w latach 2015-2019 na terenie Miasta i Gminy Sztum.....	5
Tab. 6. Struktura przedsiębiorstw zarejestrowanych na terenie Miasta i Gminy Sztum wg liczby zatrudnianych osób.	11
Tab. 7. Bezrobotni zarejestrowani na terenie Miasta i Gminy Sztum w podziale na kobiety i mężczyzn – lata 2015-2019.....	12
Tab. 8. Liczba osób w wieku produkcyjnym mobilnym oraz jej udział w ogólnej liczbie mieszkańców w Mieście i Gminie Sztum w latach 2015-2019.	12
Tab. 9. Korzystający z sieci wodociągowej w Mieście i Gminie Sztum w latach 2015-2019.	18
Tab. 10. Korzystający z sieci kanalizacyjnej w Mieście i Gminie Sztum w latach 2015-2019.	20
Tab. 11. Stan gospodarki odpadami w gminie Sztum w latach 2016-2019.	21
Tab. 12. Budynki poddane termomodernizacji w Mieście i Gminie Sztum.	22
Tab. 13. Odnawialne źródła energii elektrycznej przyłączone do sieci Energa – Operator SA na terenie gminy Sztum.	24
Tab. 14. Wyniki klasyfikacji strefy pomorskiej pod kątem ochrony zdrowia w 2019 r.	26
Tab. 15. Zmiana liczby ludności w gminie Sztum na tle województwa pomorskiego oraz innych gmin powiatu sztumskiego w latach 2015-2019.....	28
Tab. 16. Przyrost naturalny oraz saldo migracji na 1000 mieszkańców w gminie Sztum na tle województwa pomorskiego oraz innych gmin powiatu sztumskiego w latach 2015(2016)-2019.	28
Tab. 17. Przyrost naturalny na 1000 osób w Mieście i Gminie Sztum w latach 2015-2019.	29
Tab. 18. Saldo migracji na 1000 mieszkańców w Mieście i Gminie Sztum w latach 2015-2019.....	29
Tab. 19. Wskaźniki udziału mieszkańców w wieku kreatywnym oraz senioralnego obciążenia demograficznego dla gminy Sztum – porównanie lat 2015 i 2019.....	31
Tab. 20. Edukacja przedszkolna na terenie Miasta i Gminy Sztum – rok szkolny 2020/2021.....	33
Tab. 21. Opieka nad dziećmi w wieku przedszkolnym w gminie Sztum w latach 2015-2019.	33
Tab. 22. Publiczne szkoły podstawowe na terenie gminy Sztum.....	34
Tab. 23. Wyniki egzaminu ósmoklasisty w gminie Sztum.....	35
Tab. 24. Zagrożenia bezpieczeństwa na terenie gminy Sztum w latach 2015-2019.....	40

Załącznik 2: Wzór ankiety

Część I

Proszę o wpisanie znaku X w odpowiednie pola poniższej tabeli. W przyjętej skali 1 oznacza najniższą, natomiast 5 najwyższą ocenę.

Społeczeństwo								
Jak oceniasz:		Nie dotyczy / nie mam zdania	1	2	3	4	5	
Aktywność mieszkańców na rzecz gminy?								
Skuteczność działania pomocy społecznej?								
Dostęp do podstawowej opieki medycznej?								
Dostęp do specjalistycznej opieki medycznej?								
Dostęp do żłobków/klubów malucha?								
Jakość opieki żłobkowej na terenie gminy?								
Wsparcie osób starszych oferowane przez gminę? (DPS, Klub Seniora)								
Wsparcie osób niesamodzielnych?								
Poziom zadowolenia z usług świadczonych przez Urząd Miasta i Gminy?								
Bezpieczeństwo publiczne na terenie gminy?								
Funkcjonalność budynków administracji publicznej?								
Gospodarka								
Jak oceniasz:		Nie dotyczy / nie mam zdania	1	2	3	4	5	
Atrakcyjność inwestycyjną obszaru gminy?								
Możliwość uzyskania zatrudnienia na terenie gminy?								
Warunki prowadzenia i rozwijania działalności gospodarczej na terenie gminy?								
Funkcjonowanie transportu zbiorowego na terenie gminy?								
Połączenia komunikacyjne z innymi gminami i miastami?								
Dostępność usług na terenie gminy?								
Perspektywy rozwojowe działalności rolniczej w gminie?								
Konkurencyjność gminy jako miejsca zamieszkania i lokalizacji inwestycji?								
Konkurencyjność przedsiębiorstw na rynku lokalnym?								
Środowisko i przestrzeń								
Jak oceniasz:		Nie dotyczy / nie mam zdania	1	2	3	4	5	
Estetykę swojej gminy?								
Jakość powietrza w gminie?								
Ofertę gminy w działaniach wspierających ochronę środowiska?								
Czystość wód powierzchniowych i terenów przylegających?								
Infrastrukturę melioracji szczegółowej (rowy, sieć drenarska, przepusty itp.)?								
Czystość terenów zieleni (lasów, parków)?								
Świadomość ekologiczną mieszkańców?								
System odbioru odpadów na terenie gminy?								

Efektywność zagospodarowania przestrzeni w gminie (czy tereny są wykorzystywane optymalnie)?						
Walory środowiska przyrodniczego w gminie?						
Rozwój odnawialnych źródeł energii na terenie gminy?						
Infrastruktura techniczna						
Jak oceniasz:	<i>Nie dotyczy / nie mam zdania</i>	1	2	3	4	5
Stan dróg w gminie?						
Małą infrastrukturę drogową (chodniki, oświetlenie, przystanki, itp.)?						
Bezpieczeństwo przy głównych drogach w związku z ruchem aut osobowych i ciężarowych?						
Jakość sieci wodociągowej?						
Jakość sieci kanalizacyjnej?						
Jakość sieci gazowej?						
Dostęp do Internetu w gminie?						
Turystyka i rekreacja						
Jak oceniasz:	<i>Nie dotyczy / nie mam zdania</i>	1	2	3	4	5
Atrakcyjność turystyczną gminy?						
Poziom bazy sportowo-rekreacyjnej w gminie?						
Poziom bazy turystyczno-wypoczynkowej?						
Poziom bazy gastronomicznej?						
Wyposażenie placów zabaw i siłowni zewnętrznych						
System ścieżek rowerowych?						
Ofertę spędzania wolnego czasu na terenie gminy dla dzieci?						
Ofertę spędzania wolnego czasu na terenie gminy dla młodzieży?						
Ofertę spędzania wolnego czasu na terenie gminy dla dorosłych?						
Ofertę spędzania wolnego czasu na terenie gminy dla seniorów?						
Działania promocyjne gminy, mające na celu pozyskanie potencjalnych turystów?						
Edukacja i kultura						
Jak oceniasz:	<i>Nie dotyczy / nie mam zdania</i>	1	2	3	4	5
Dostęp do edukacji przedszkolnej?						
Jakość edukacji przedszkolnej w gminie?						
Jakość infrastruktury przedszkolnej na terenie gminy?						
Dostęp do edukacji w szkołach podstawowych?						
Jakość edukacji w szkołach podstawowych w gminie?						
Jakość infrastruktury w szkołach podstawowych (sale lekcyjne, sale sportowe, wyposażenie pracowni szkolnych, szatnie, inne)?						
Wsparcie dla uczniów zdolnych w szkołach na terenie gminy?						
Wsparcie dla uczniów z trudnościami w nauce w szkołach na terenie gminy?						
Dodatkową ofertę (kółka zainteresowań, klasy sportowe, dodatkowe zajęcia itp.) w szkołach na terenie gminy?						

Organizację dowozu dzieci do szkół?						
Jakość i różnorodność wydarzeń kulturalno-rozrywkowych w gminie?						
Dostęp do obiektów kulturalnych w gminie? (godziny i dni otwarcia, itp.)						
Działalność domu kultury i biblioteki?						
Działalność świetlic wiejskich?						

Część II:

1. Ocena najważniejszych potrzeb, czyli w co należy inwestować na terenie Gminy w ciągu najbliższych lat:

- poprawa infrastruktury drogowej (chodników, dróg)
- zapewnienie transportu zbiorowego
- rozwój zielonej i błękitnej infrastruktury
- rozbudowa ścieżek pieszo-rowerowych
- rozbudowa oświetlenie ulicznego
- rozwój infrastruktury sportowej
- budowa i modernizacja sieci wodociągowej
- budowa sieci kanalizacji sanitarnej oraz przydomowych oczyszczalni ścieków
- rozwój sieci gazowej
- budowa i modernizacja świetlic wiejskich
- rozwój przedsiębiorczości/ ułatwienie zakładania i prowadzenia działalności gospodarczej
- poprawa poziomu czystości wód powierzchniowych i podziemnych
- poprawa funkcjonowania gospodarki odpadami na terenie gminy
- zwiększenie dostępu do Internetu
- wsparcie dla budowy instalacji pozyskujących energię odnawialną ze słońca, wiatru, biomasy
- stworzenie miejsc opieki nad dziećmi do lat 3
- stworzenie miejsc / dodatkowej liczby miejsc opieki nad osobami starszymi i niepełnosprawnymi
- poprawa dostępu do usług medycznych
- zmniejszenie bezrobocia
- promocja gminy
- inwestycje w rozwój turystyki
- podniesienie poziomu nauczania w szkołach podstawowych
- zwiększenie dostępności przedszkoli
- zajęcia pozalekcyjne dla dzieci i młodzieży
- poprawa bezpieczeństwa publicznego
- rozwój kultury
- aktywizacja osób starszych

inne (jakie?)

Część III:

1. Co Pani/Pana zdaniem powinno być wizytówką gminy?

.....

Metryczka

Płeć: kobieta mężczyzna

Wiek: poniżej 18 lat 18-25 lat 26-35 lat 36-45 lat 46-55 lat 56-65 lat
 powyżej 65 lat

Zatrudnienie:

uczeń/student rolnik przedsiębiorca osoba pracująca osoba bezrobotna
 emeryt / rencista inne (jakie?)

Zamieszkanie:

jestem mieszkańcem gminy nie jestem mieszkańcem gminy

Zamieszkanie:

jestem mieszkańcem miasta jestem mieszkańcem wsi

Załącznik 3: Tabela ewaluacyjna

CEL STRATEGICZNY I: Nowoczesne rozwiązania w kształtowaniu przestrzeni służące zapewnieniu bezpieczeństwa mieszkańców i ochronie środowiska naturalnego w Mieście i Gminie					
CEL OPERACYJNY	KIERUNKI DZIAŁAŃ	Jednostka odpowiedzialna	Planowany termin wykonania	Faktyczny termin wykonania	Realizacja (TAK/NIE)
1.1. Podniesienie dostępności i bezpieczeństwa komunikacyjnego	1) Rozbudowa sieci dróg rowerowych, m.in. w partnerstwie z innymi gminami z obszary MOF Malbork-Sztum				
	2) Optymalizacja siatki połączeń i rozwój transportu zbiorowego				
	3) Rozbudowa systemu oświetlenia ulicznego				
	4) Utworzenie węzła integracyjnego przy dworcu PKP w Sztumie				
	5) Wsparcie działań zmierzających do utworzenia bezpośredniego połączenia kolejowego z Trójmiastem i Toruniem				
	6) Wsparcie rozwoju transportu zbiorowego na terenie gminy (w oparciu o przedsiębiorstwa prywatne)				
	7) Wsparcie wymiany prywatnego taboru komunikacji zbiorowej na pojazdy niskoemisyjne i zeroemisyjne				
	8) Współpraca z Zarządem Dróg Powiatowych i Wojewódzkich w zakresie budowy, rozbudowy i modernizacji dróg powiatowych i wojewódzkich				
	9) Współpraca w zakresie budowy obwodnicy Sztumu				

	10) Kontynuacja gminnego programu budowy dróg gminnych płytami yumbo				
	11) Kontynuacja gminnego programu budowy dróg osiedlowych				
	12) Tworzenie warunków do rozwoju elektromobilności (w tym stacji ładowania)				
	13) Stworzenie warunków do rozwoju transportu zbiorowego prywatnego				
1.2. Rozwój i poprawa infrastruktury technicznej	1) Budowa centralnej oczyszczalni ścieków dla Aglomeracji Sztum w celu ochrony wód i bioróżnorodności Zalewu Wiślanego oraz Morza Bałtyckiego				
	2) Budowa/rozbudowa sieci kanalizacji sanitarnej				
	3) Modernizacja stacji uzdatniania wody wraz z nowymi odwiertami (studniami)				
	4) Rozbudowa i modernizacja sieci wodociągowej				
	5) Budowa zbiorników retencyjnych wraz ze stacjami podnoszenia ciśnienia wody na obszarach wiejskich				
	6) Wsparcie rozwoju sieci gazowej				
	7) Poprawa efektywności energetycznej obiektów użyteczności publicznej				
	8) Poprawa efektywności energetycznej budynków mieszkalnych, w tym zasobu komunalnego				
	9) Wdrożenie systemu zarządzania energią (m.in. Monitoring zużycia energii, ciepła i wody) w obiektach gminnych				
1.3. Adaptacja i mitygacja do zmian klimatu	1) Transformacja energetyczna gospodarki wodno-ściekowej na terenie Miasta i Gminy Sztum				

2) Poprawa jakości środowiska poprzez rozwój terenów zielonych (w tym Parku Miejskiego w Sztumie)				
3) Odnowa przestrzeni publicznych na terenie Miasta i Gminy Sztum				
4) Rozwój zielonej i błękitnej infrastruktury na obszarze Miasta i Gminy Sztum				
5) Dostosowanie gminnej gospodarki odpadami do wymogów i zasad gospodarki obiegu zamkniętego (w tym budowa nowego PSZOK-u)				
6) Modernizacja ciepłowni miejskiej w Sztumie w kierunku dekarbonizacji				
7) Wsparcie rozwoju prosumenckich instalacji OZE na obszarze Miasta i Gminy Sztum				
8) Wsparcie działalności klastra energii oraz instalacji magazynowania energii pochodzącej z OZE				
9) Rekultywacja oraz regulacja poziomu wód w jeziorach Zajezierskim i Barlewickim we współpracy z Wodami Polskimi				
10) Inwentaryzacja oraz wsparcie wymiany nieekologicznych źródeł ciepła w budynkach prywatnych (tzw. niska emisja zanieczyszczeń)				
11) Rozwój małej retencji na terenie Miasta i Gminy				
12) Wymiana oświetlenia wewnętrznego w gminnych obiektach użyteczności publicznej na energooszczędne				
13) Aktualizacja gminnych dokumentów planistycznych w zakresie wyznaczenia nowych terenów pod zabudowę związaną z wytwarzaniem energii z OZE				

	14) Edukacja ekologiczna mieszkańców Miasta i Gminy Sztum - podniesienie świadomości w zakresie nowych wyzwań klimatycznych oraz transformacji energetycznej				
--	--	--	--	--	--

CEL STRATEGICZNY II: Zrównoważony i trwały rozwój gospodarczy oparty na wewnętrznym potencjale Miasta i Gminy					
CEL OPERACYJNY	KIERUNKI DZIAŁAŃ	Jednostka odpowiedzialna	Planowany termin wykonania	Faktyczny termin wykonania	Realizacja (TAK/NIE)
2.1. Nowoczesna gospodarka	1) Tworzenie przyjaznych warunków do podejmowania działalności gospodarczej na obszarze Miasta i Gminy Sztum				
	2) Zagospodarowanie terenu Parku Miejskiego na cele gospodarcze				
	3) Wyznaczenia nowych terenów inwestycyjnych o powierzchni min. 20 ha na obszarze Gminy Sztum				
	4) Promocja gospodarcza Gminy we współpracy z PSSE, Invest in Pomerania i PAIH w celu pozyskania nowych inwestorów				
	5) Uzbrojenie nowych terenów przeznaczonych pod działalność gospodarczą				
	6) Wsparcie działań związanych z produkcją tzw. zielonej energii				
2.2. Atrakcyjny rynek pracy	1) Aktywizacja zawodowa mieszkańców, w tym rozwój przedsiębiorczości wśród kobiet				
	2) Tworzenie warunków sprzyjających rozwojowi budownictwa mieszkaniowego, w tym szczególnie nad Jeziorem Barlewickim				
	3) Usprawnienie pracy Urzędu Miasta i Gminy Sztum oraz innych jednostek administracji lokalnej				
	4) Wsparcie doradcze dotyczące zakładania i rozwoju działalności gospodarczej				
	5) Podejmowanie działań mających na celu zatrzymanie mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym na obszarze Miasta i Gminy Sztum				

	6) Aktywizacja zawodowa osób ze szczególnymi potrzebami				
2.3. Podniesienie atrakcyjności turystycznej Gminy i wzmocnienie oferty czasu wolnego	1) Stworzenie warunków do rozwoju miejsc wypoczynku i rekreacji dla młodzieży				
	2) Współpraca z powiatem sztumskim w zakresie pełnego wykorzystania potencjału mariny w Białej Górze				
	3) Rozwój turystyki wodnej w oparciu o marinę w Białej Górze				
	4) Modernizacja i rozbudowa infrastruktury przy plaży miejskiej w Sztumie				
	5) Współpraca z Muzeum Zamkowym w Malborku w zakresie zagospodarowania Zamku w Sztumie				
	6) Promocja gminnej oferty spędzania czasu wolnego				
	7) Stworzenie warunków do utworzenia pola namiotowego i rozwoju karawanningu wśród turystów				

CEL STRATEGICZNY III: Otwarte i wykształcone społeczeństwo obywatelskie podstawą rozwoju Miasta i Gminy					
CEL OPERACYJNY	KIERUNKI DZIAŁAŃ	Jednostka odpowiedzialna	Planowany termin wykonania	Faktyczny termin wykonania	Realizacja (TAK/NIE)
3.1. Aktywne i zintegrowane społeczeństwo	1) Rozwój usług społecznych, w szczególności w formie zdeinstytucjonalizowanej				
	2) Rozwój infrastruktury przeznaczonej dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym				
	3) Likwidacja barier architektonicznych dla osób starszych oraz osób z niepełnosprawnościami				
	4) Rozwój i wzmacnianie organizacji pozarządowych				
	5) Przeciwdziałanie niekorzystnym zmianom demograficznym na obszarze Miasta i Gminy Sztum				
	6) Rozwój usług srebrnej gospodarki				
	7) Promocja i rozwój wolontariatu na obszarze Miasta i Gminy Sztum				
	8) Integracja oraz aktywizacja społeczna mieszkańców				
	9) Podnoszenie świadomości zdrowotnej, ekologicznej i społecznej wśród mieszkańców				
	10) Poszerzenie oferty Uniwersytetu III Wieku				
	11) Poszerzenie oferty kulturalnej filii SCK na obszarach wiejskich Gminy				
	12) Budowanie tradycji cyklicznych wydarzeń kulturalnych				
	13) Aktywizacja kulturalna społeczności po okresie pandemii				
3.2. Powszechna edukacja przedszkolna, wysoka jakość i efektywność kształcenia	1) Promocja edukacji przedszkolnej				
	2) Zwiększenie udziału dzieci w edukacji przedszkolnej				
	3) Wzmocnienie oferty edukacyjnej przedszkoli (m.in. zapewnienie wysokiej jakości zróżnicowanych form zajęć edukacyjnych)				

	4) Tworzenie przyjaznej infrastruktury edukacyjnej poprzez modernizację, adaptację i poprawę wyposażenia dydaktycznego gminnych placówek edukacyjnych				
	5) Rozwój kompetencji kluczowych uczniów				
	6) Realizacja działań edukacyjnych związanych z wyzwaniami globalnymi (m.in. zmianami klimatycznymi, wzmocnieniem kapitału społecznego, cyfryzacją)				
	7) Podniesienie kompetencji nauczycieli i kadry zarządzającej gminnymi placówkami edukacyjnymi				
	8) Działania mające na celu minimalizację społecznych skutków pandemii wśród uczniów gminnych placówek edukacyjnych				
	9) Wsparcie uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi				
3.3. Profilaktyka i promocja zdrowego trybu życia	1) Rozwój działań profilaktycznych w zakresie uzależnień, przemocy i zdrowia psychicznego				
	2) Wsparcie osób uzależnionych i ich rodzin				
	3) Dietetyka i przeciwdziałanie otyłości wśród dzieci				
	4) Promocja aktywności ruchowej i zdrowego trybu życia				
	5) Tworzenie atrakcyjnej i modernizacja istniejącej infrastruktury sportowej dostępnej dla mieszkańców Miasta i Gminy Sztum				